

B&W Adviesnota

Onderwerp	Zienswijze (Ontwerp)omgevingsverordening Limburg (OVL)
Zaaknummer	
B&W datum	19 mei 2026
Naam steller	Medewerker team Concern, namens team RO
Teammanager	Teammanager team RO
Portefeuillehouder	Daan Janssen

Besproken met portefeuillehouder?

Ja, met Daan Janssen op 13 mei 2026

Openbaarheid

Ja, na 27 mei. Na afloop van de 'verlengde' zienswijzetermijn.

Bevoegd orgaan

B en W

Advies

1. Vaststellen van de zienswijze m.b.t. de (ontwerp)Omgevingsverordening Limburg en deze te versturen.
2. De raad te informeren over de actualisatie van de provinciale omgevingsvisie (POVI) en de Omgevingsverordening Limburg (OVL) via bijgevoegde raadsinformatiebrief, en de zienswijzen m.b.t. (ontwerp)POVI en (ontwerp)Omgevingsverordening Limburg als bijlagen toe te voegen.

Inleiding

In de provinciale omgevingsvisie Limburg (POVI) staat de lange termijn visie voor het fysieke leefomgeving verwoord. In 2024 is een actualisatieproces gestart. Recent (8 mei 2026) is de visie vastgesteld. Medio 2025 heeft uw college een uitgebreide zienswijze POVI aan de provincie Limburg doen toekomen. Doorwerking van de visie gebeurt via regels in de Omgevingsverordening (OVL). Dit kunnen (instructie)regels zijn voor gemeenten, inwoners of bedrijven.

De actualisatie van de Omgevingsverordening Limburg ligt ter consultatie voor. In de periode van 2 april tot en met 13 mei 2026 kunnen belanghebbenden zienswijzen indienen bij Gedeputeerde Staten. Uw college heeft via een pro forma zienswijze verlenging van de zienswijzetermijn aangevraagd, en de termijn is door de provincie Limburg verlengd tot en met 27 mei 2026.

Via de raadsinformatiebrief wordt de raad geïnformeerd over het provinciale proces met betrekking tot POVI en OVL, en de afstemming met gemeenten.

Beoogd resultaat

1. De Venrayse zienswijze OVL versturen.
2. De raad informeren over het provinciale proces om te komen tot een provinciale omgevingsvisie (POVI) en een Omgevingsverordening Limburg via bijgevoegde raadsinformatiebrief.

Argumenten

1. Versturen van een zienswijze is de formele mogelijkheid om invloed uit te oefenen op provinciale instrumenten, in dit geval de ontwerp-Omgevingsverordening Limburg.
2. De regels in de Omgevingsverordening Limburg geven mede richting aan de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de gemeente Venray. Via de raadsinformatiebrief wordt de raad geïnformeerd over het doorlopen proces en de afstemming met gemeenten.

Kanttekeningen of risico's

De zienswijze bestaat uit een brief met hoofdopmerkingen, en een bijlage waarbij de nadruk meer ligt op detailopmerkingen. De bijlage is gevuld met opmerkingen van gemeenten uit Noord- en Midden-Limburg. Een aanpak die ook is gevolgd bij de zienswijze m.b.t. de (ontwerp)POVI. Venray kiest er voor om alle gemaakte opmerkingen mee te sturen, en geen selectie te maken.

Communicatie

N.v.t.

Financiële gevolgen

N.v.t.

Vervolgtraject besluitvorming

GS Limburg is aanzet om de zienswijzen m.b.t. de (ontwerp)Omgevingsverordening te beoordelen en een definitieve (ontwerp)Omgevingsverordening Limburg ter besluitvorming aan te bieden aan Provinciale Staten van Limburg.

Evaluatie

N.v.t.

Bijlagen

De (concept)zienswijze Omgevingsverordening Limburg, inclusief bijlage.

De (concept)raadsinformatiebrief POVI en OVL.

De zienswijze POVI (als bijlage voor de raadsinformatiebrief)

Naslagwerk

N.v.t.

Ruimtelijke Ontwikkeling

Raadhuisstraat 1

Postbus 500, 5800 AM Venray

Telefoon (0478) 52 33 33

Telefax (0478) 52 32 22

E-mail gemeente@venray.nl

Internet www.venray.nl

KvK-nummer 14132389

IBAN NL20 BNGH 028 5028 383 (belastingen)

IBAN NL11 BNGH 028 5008 757 (algemeen)

BIC BNGHNL2G

Leden van de gemeenteraad

Datum 19 mei 2026

Ons kenmerk -

Pagina 1 van 4

Behandeld door Medewerker team RO

Datum uw brief

Uw kenmerk -

Onderwerp Provinciale omgevingsvisie Limburg (POVI) en Omgevingsverordening Limburg (OVL)

Geachte leden van de Raad,

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de voortgang van de actualisatie van de provinciale omgevingsvisie Limburg 2026 (POVI), en de Omgevingsverordening Limburg 2026 (OVL).

Elke provincie dient op grond van de Omgevingswet te beschikken over een POVI en een Omgevingsverordening. In de POVI staat de lange termijn visie voor de leefomgeving beschreven. In de verordening staan (instructie)regels voor medeoverheden, inwoners en burgers (zie bijlage voor een korte toelichting).

Aanleiding

De vigerende POVI stamt uit oktober 2021. Bij de vaststelling is toegezegd om samen met gemeenten, o.a. via ontwerpend onderzoek, 'meer richting en sturing' te geven aan alle ruimtelijke ontwikkelingen in onze provincie. De toezegging van GS Limburg tot 'meer richting en sturing' kwam voort uit diverse zienswijzen, o.a. van de drie Limburgse regio's. Afzonderlijke van elkaar hadden de regio's geconstateerd dat de POVI 2021 onvoldoende sturing geeft om gesteld te staan voor de grote ruimtelijke vraagstukken. GS Limburg zijn in 2024 gestart met de actualisatie van de POVI. Tegelijkertijd werkt de provincie aan de actualisatie van de Omgevingsverordening. GS Limburg streven er naar om beide documenten dit jaar vast te stellen.

Doorlopen proces

Het proces om te komen tot een geactualiseerde POVI stond vanaf de start onder (tijds)druk. Ambtelijke en bestuurlijk is dat regelmatig gemeld aan de provincie Limburg. Tijdens een bestuurlijk overleg POVI d.d. 17 april 2025 is van zijde van de Noord-Limburgse gemeenten opgemerkt dat het proces als niet zorgvuldig wordt ervaren. Dit is tijdens het Bestuurlijk Overleg Fysieke Leefomgeving Limburg (BOFLL) d.d. 14 mei 2025 nogmaals uitgesproken. In dat overleg is van zijde van de gemeenten in Noord-Limburg geconstateerd dat het overleg enkel gericht lijkt te zijn om te voldoen aan het procesvereiste m.b.t. afstemming/participatie. De provinciale belangen zijn vaak onduidelijk geformuleerd, en het ontbreekt aan 'vertrouwen in gemeenten' als eerste

overheid. De afgelopen maanden is de druk verder vergroot omdat de actualisatie van de Omgevingsverordening is opgestart voordat de zienswijzen m.b.t. POVI en kaartmateriaal zijn kortgesloten met de gemeenten. Snelheid krijgt daarmee prioriteit boven draagvlak bij gemeenten, kwaliteit van beleid en kaartmateriaal, en een correcte doorwerking via regels. Een effectieve aanpak van opgaven, door te werken als één overheid, wordt ernstig tekort gedaan.

De gemeente Venray heeft op 1 juli 2025 een uitgebreide zienswijze POVI aan GS verstuurd. U heeft als Raad een afschrift van de reactie ontvangen (B&W-nota 1 juli 2025, zienswijze (ontwerp)POVI 2025). De zienswijze met hoofdopmerkingen was 27 blz. groot. De bijlage met detailopmerkingen was 114 blz. groot. De zienswijze POVI is als bijlage bij deze raadsinformatiebrief gevoegd.

17 april jl. hebben de gemeenten uit Noord-Limburg nogmaals een signaal afgegeven richting provincie Limburg, specifiek de commissie Leefomgeving (LEO) van Provinciale Staten. De boodschap daar was dat de POVI niet zal leiden tot het oplossen van de maatschappelijke opgaven. Dit is geïllustreerd aan de hand van drie voorbeelden: wonen, huisvesting van arbeidsmigranten en het landelijk gebied. Gemeenten in Noord-Limburg steunen de doelen van de provincie Limburg. Ook zij willen graag snel meer woningen bouwen, arbeidsmigranten goed huisvesten, en landbouw voldoende ruimte bieden. Dat gaat alleen lukken als rekening wordt gehouden met de lokale uitvoeringspraktijk, en ruimte om alle belangen integraal af te kunnen wegen.

Afstemming met gemeenten

De (beleids)afstemming tussen provincie en gemeenten staat onder druk; er is onvoldoende vertrouwen in gemeenten, geen sprake van subsidiariteit, en de provinciale belangen zijn onvoldoende uitgewerkt. Dit is opmerkelijk omdat de provincie in onderzoeksrapport 'Ruimte met regie', uit februari 2025, naar haar rol in het fysieke domein, juist de tegenovergestelde koers lijkt te bevestigen.

De afgelopen periode is de ambtelijke en bestuurlijke afstemming tussen gemeenten en provincie Limburg afgebouwd. In het verleden schoof de provincie, ambtelijke en bestuurlijk, standaard aan bij de regionale overleggen, en werden beleidswijzingen besproken. Vaak aan de hand van concrete cases. Op die manier werd heel praktisch invulling gegeven aan het BOB-model¹. Tegenwoordig vindt slechts tweemaal per jaar overleg plaats via het Bestuurlijk Overleg Fysieke Leefomgeving Limburg (BOFLL) of ingelaste overleggen. De gemeenten in Noord-Limburg, waaronder Venray, betreuren deze koerswijziging.

¹Het BOB-model is een veelgebruikte methode om gestructureerd en kwalitatief goede besluiten te nemen, vooral binnen groepen. De afkorting staat voor de drie fasen van het proces: Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming.

Afrondend

Gemeenten in Noord-Limburg steunen de doelen van de provincie Limburg in de POVI. Ook wij willen graag snel meer woningen bouwen, arbeidsmigranten goed huisvesten, en landbouw voldoende ruimte bieden. Maar er zijn nog veel meer opgaven en belangen die ruimte vragen. Afwegen van al die sectorale belangen op locatie, is alleen mogelijk als de provincie ruimte biedt via beleid en regels. Onvoldoende afwegingsruimte in POVI en Omgevingsverordening zal leiden tot vertragingen in de uitvoeringspraktijk, en juridische procedures.

Het college van burgemeester en wethouders,

de burgemeester,

de secretaris,

M.C. Uitdehaag

E.G.J. Voorn

Bijlage: de provinciale instrumenten POVI en OVL nader toegelicht

Op grond van de Omgevingswet dient iedere provincie te beschikken over een provinciale omgevingsvisie (POVI). De Omgevingsvisie is een strategische en lange termijn visie (2040/2050) op de fysieke leefomgeving en beschrijft onderwerpen zoals wonen, infrastructuur, milieu, water, natuur, landschap, bodem, ruimtelijke economie, luchtkwaliteit en cultureel erfgoed. Maar ook de aspecten veiligheid, gezondheid, en een gezonde leefomgeving moeten een plek krijgen in de omgevingsvisie. Een omgevingsvisie is in de eerste plaats een zelfbindend document voor het bestuursorgaan dat de visie vaststelt. Een provinciale visie is kaderstellend voor waterschap en gemeenten. Daadwerkelijke doorwerking van provinciaal omgevingsbeleid gebeurt via regels in de provinciale omgevingsverordening.

In de Omgevingsverordening Limburg (OVL) staan de provinciale regels op het gebied van de leefomgeving. De Omgevingsverordening Limburg wordt periodiek geactualiseerd en vastgesteld door Provinciale Staten. Dit gebeurt doorgaans op voorstel van Gedeputeerde Staten. Vanwege de actualisatie van de provinciale omgevingsvisie Limburg wordt ook OVL uitgebreid geactualiseerd.

De Omgevingsverordening Limburg bevat twee soorten regels:

- Instructieregels: dit zijn algemene regels waarmee de provincie aan gemeenten of het waterschap aangeeft hoe zij een taak of bevoegdheid moeten uitoefenen. De gemeente moet de tot haar gerichte instructieregels toepassen bij het wijzigen van het Omgevingsplan of het verlenen van een omgevingsvergunning voor een activiteit die in strijd is met het omgevingsplan (of een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, bopa). De instructieregels gelden dus pas echt voor inwoners en bedrijven als ze zijn opgenomen in het omgevingsplan of in een omgevingsvergunning voor een bopa.
- Direct werkende regels: dit zijn regels voor activiteiten die meteen gelden voor iedereen; inwoners en bedrijven. Gemeenten hoeven deze regels niet eerst op te nemen in een omgevingsplan of bopa. Inwoners en bedrijven dienen zich direct aan deze regels te houden.

Ruimtelijke ontwikkeling
Raadhuisstraat 1
Postbus 500, 5800 AM Venray
Telefoon (0478) 52 33 33
Telefax (0478) 52 32 22
E-mail gemeente@venray.nl
Internet www.venray.nl
KvK-nummer 14132389

IBAN NL20 BNGH 028 5028 383 (belastingen)
IBAN NL11 BNGH 028 5008 757 (algemeen)
BIC BNGHNL2G

Gedeputeerde Staten van Limburg
Cluster Ruimte
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

En via: zienswijzeverordening@prvlimburg.nl

Datum 19 mei 2026
Ons kenmerk -
Pagina 1 van 7

Behandeld door Medewerker team RO
Datum uw brief
Uw kenmerk -

Onderwerp Zienswijze 'Ontwerp Wijzigingsverordening 2026 Omgevingsverordening Limburg'.

Geacht college van Gedeputeerde Staten van Limburg,

De Omgevingsverordening Limburg is een cruciaal instrument voor de juridische doorwerking van provinciaal omgevingsbeleid. Juist daarom is het van groot belang dat deze verordening helder, navolgbaar en consistent is opgebouwd, en dat zij aantoonbaar voortvloeit uit de provinciale beleidskeuzes zoals vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie (POVI).

Van 2 april tot en met 13 mei 2026 ligt de ontwerp Omgevingsverordening Limburg (ontwerp-OVL) ter inzage (via een pro forma verzoek verlengd tot 27 mei 2026). Met dit schrijven maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Wij doen dit vanuit onze verantwoordelijkheid als gemeente in het fysieke domein en vanuit het belang van een zorgvuldige rolverdeling tussen provincie en gemeenten, conform de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Wij verzoeken u deze zienswijze ter kennisname aan te bieden aan Provinciale Staten van Limburg, aangezien zij het Bevoegd Gezag zijn met betrekking tot het vaststellen van de Omgevingsverordening Limburg.

Centraal in deze zienswijze staat de vraag wanneer en waarom de provincie aan zet is, hoe provinciale belangen worden gedefinieerd en onderbouwd, en op welke wijze deze worden doorvertaald naar juridisch bindende regels? Wij constateren dat de samenhang tussen POVI en ontwerp-OVL op onderdelen onvoldoende scherp is uitgewerkt, waardoor spanning ontstaat tussen beleid en regels, en tussen provinciale en gemeentelijke verantwoordelijkheden.

Onze zienswijze hebben we in regionaal verband voorbereid met gemeenten in Noord- en Midden-Limburg, zonder formele regionale besluitvorming. Niettemin heeft elke gemeente zelfstandig een afweging gemaakt bij het indienen van een zienswijze, al dan niet aangevuld met onderwerpen die specifiek het eigen grondgebied raken.

Met deze zienswijze beogen wij bij te dragen aan een Omgevingsverordening die juridisch houdbaar is, bestuurlijk duidelijkheid biedt en uitvoerbaar is in de praktijk, en die recht doet aan

de uitgangspunten van 'decentraal tenzij', subsidiariteit en proportionaliteit (e.e.a. conform uw eigen conclusies n.a.v. het art. 217a-onderzoek "Ruimte met regie").

Regie op de ruimte

De provincie staat voor grote ruimtelijke opgaven. Wonen, economie, natuur, energie en mobiliteit concurreren steeds nadrukkelijker om de schaarse ruimte. Juist daarom is het belangrijk dat helder is wie waarvoor verantwoordelijk is en op welk niveau keuzes worden gemaakt.

In februari 2025 heeft de provincie zelf het rapport 'Ruimte met regie' uitgebracht. Dit onderzoek benadrukt dat ruimtelijke sturing vraagt om duidelijke keuzes, een zorgvuldige inzet van instrumenten en een rolverdeling die past bij de uitgangspunten van de Omgevingswet: 'decentraal tenzij', subsidiariteit en proportionaliteit. Gemeenten hebben daarin primair een rol in het fysieke domein (als 'eerste overheid'); de provincie komt in beeld wanneer sprake is van een duidelijk, concreet provinciaal belang dat niet effectief door gemeenten kan worden behartigd.

De ontwerp-OVL legt op veel thema's provinciale ambities en belangen vast. Wij constateren echter dat deze provinciale belangen vaak algemeen zijn geformuleerd en in grote mate overlappen met gemeentelijke belangen. Daarbij ontbreekt een onderbouwing waaruit blijkt dat gemeenten deze belangen onvoldoende kunnen behartigen, of criteria die verduidelijken wanneer sprake is van een bovenlokaal of provinciaal belang.

Met deze zienswijze vragen wij de provincie om de ontwerp-OVL beter in lijn te brengen met de eigen uitgangspunten en het onderzoek 'Ruimte met regie'. Dat betekent: provinciale belangen concreet maken, helder afbakenen wanneer en waarom de provincie aan zet is, en duidelijk beschrijven welke rollen en verantwoordelijkheden bij de provincie en bij gemeenten liggen. Dat draagt bij aan transparantie, bestuurlijke duidelijkheid en een effectieve samenwerking tussen provincie en gemeenten in het ruimtelijk domein.

In het verlengde daarvan vragen wij de provincie om inzichtelijk te maken hoe zij de integrale belangenafweging in de uitvoeringspraktijk transparant en interbestuurlijk wil vormgeven? Wanneer is het 'goed genoeg' om daarmee te voldoen aan de kaders uit de POVI?

Samenhang ruimtelijke regie en woningbouwsturing

Wij vragen de provincie regie te blijven voeren op de ruimtelijke ordening en te sturen op compacte verstedelijking zoals u zelf heeft vastgelegd in de POVI. Dat betekent terughoudendheid bij bouwen buiten het bestaand stedelijk gebied (inclusief dorpen). Indien dergelijke ontwikkelingen toch worden toegestaan, dienen hier duidelijke voorwaarden aan te worden verbonden, onder meer ten aanzien van de ruimtelijke onderbouwing, mitigerende maatregelen en het woonprogramma (zoals fair-share en doorstroming).

Een ongerichte groei leidt tot een onevenredige toename van automobilititeit, vergroten het risico op ruimtelijke en sociale segregatie en kunnen maatschappelijke problemen in kwetsbare wijken

versterken. Daarnaast ondermijnen zij de haalbaarheid van herstructureringsopgaven en projecten elders, inclusief de daarmee samenhangende investeringen in infrastructuur en vestigingskwaliteit.

Voer regie op 'fair-share'

Met de komst van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (WVRV) krijgt de provincie van het rijk de taak om meer regie te voeren op de woningbouw: zowel op de woningbouwregio als de woningmarktregio. Dat is ook nodig, aangezien het lokale overheden in regio niet lukt om tot werkbare afspraken te komen terwijl er in de regio's sprake is van verregaande segregatie en leefbaarheidsproblemen in bepaalde wijken van steden met een te grote clustering van sociale doelgroepen. Sturen op regionaal niveau maakt de fair-share voor de afzonderlijke gemeenten te vrijblijvend. Wij vragen de provincie 'echt' regie te voeren op fair-share met duidelijke taakstelling en ook maatregelen, zodat we als plattelandsgemeenten en steden niet tegenover elkaar komen te staan, maar goede werkafspraken kunnen maken om te komen tot een passend en gebalanceerd woningaanbod.

Huisvesting arbeidsmigranten

Wij waarderen de regierol die de provincie pakt ten aanzien van de kwaliteit en voorwaarden voor short stay huisvesting van arbeidsmigranten. Deze inzet, mede gebaseerd op de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten, onderschrijven wij. Goede, veilige en menswaardige huisvesting is van groot belang, zowel voor arbeidsmigranten zelf, als voor de leefbaarheid van onze gemeenten.

Tegelijkertijd constateren wij dat de gekozen benadering in POVI in de praktijk tot knelpunten leidt omdat huisvesting van arbeidsmigranten niet als logies maar als een vorm van wonen wordt gezien. In combinatie met het uitgangspunt dat wonen in beginsel alleen is toegestaan binnen bestaand bebouwd gebied, betekent dit dat medewerking aan huisvestingslocaties in onder meer primaire landbouwgebieden of aan de randen van bedrijventerreinen nauwelijks nog mogelijk is.

Hoewel wij de ambitie delen dat arbeidsmigranten op termijn vaker regulier kunnen wonen en het aantal short stay plekken kan afnemen, zien wij dat de ontwikkelruimte voor short stay voorzieningen feitelijk wordt dichtgezet. Daarmee worden noch arbeidsmigranten, noch de bedrijven die van hen afhankelijk zijn geholpen en komt de realisatie van fatsoenlijke huisvesting verder onder druk te staan.

Wij verzoeken de provincie daarom om, in afwachting van nadere bestuursafspraken, voldoende ruimte te blijven bieden voor passende short stay huisvesting, zodat de transitie naar meer reguliere woonvormen geleidelijk en uitvoerbaar kan plaatsvinden.

Transitie landelijk gebied

Wij erkennen het belang dat de provincie hecht aan de bescherming van het landelijk gebied en aan het zorgvuldig omgaan met productieve landbouwgronden. Deze belangen zijn terecht en essentieel in het licht van voedselzekerheid, landschappelijke kwaliteit en toekomstige generaties.

Ook herkennen wij de noodzaak om via de OVL richting en duidelijkheid te geven aan ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied.

Tegelijkertijd constateren wij dat het primair landbouwgebied in de ontwerp OVL wordt benaderd vanuit een statisch (en sectoraal) beleidskader, waarin ontwikkelingen in beginsel worden uitgesloten. Dit roept de zorg op dat het landelijk gebied onbedoeld 'op slot' wordt gezet en dat integrale gebiedsontwikkeling, inclusief maatwerk, nauwelijks nog mogelijk is. Ook wanneer zorgvuldig ingepaste en maatschappelijk noodzakelijke functies aan de orde zijn of wanneer ontwikkelingen bijdragen aan het oplossen van bestaande milieuknelpunten.

Om die reden pleiten wij voor een 'ja, mits'-benadering in het primair landbouwgebied in plaats van de huidige formulering die uitgaat van 'nee tenzij'. De ontwerp-OVL biedt weliswaar ruimte voor afweging wanneer een ontwikkeling een bovenlokaal of regionaal knelpunt oplost, maar legt de nadruk sterk op één belang. Wij vragen de provincie om hier explicieter ruimte te maken voor een eerlijke en transparante integrale belangenafweging, waarin ook andere maatschappelijke opgaven – zoals energie infrastructuur, leefbaarheid, waterbeheer en drinkwatervoorziening, en soms ook wonen – volwaardig worden betrokken, en waarin integrale gebiedsprocessen en de transitieopgaven in het landelijk gebied leidend kunnen zijn.

Grondwaterbeschermingsgebieden

Wij constateren dat met het opnemen van nieuwe zoekgebieden voor grondwaterbeschermingsgebieden direct werkende regels worden geïntroduceerd, terwijl tegelijkertijd wordt aangekondigd dat bij een volgende herziening van de OVL nadere en mogelijk strengere regels kunnen volgen. Deze werkwijze maakt het voor gemeenten en andere betrokkenen op dit moment niet mogelijk om de ruimtelijke, economische en maatschappelijke gevolgen van deze aanwijzing goed te overzien. Daardoor kunnen wij niet beoordelen of de voorgestelde maatregel in verhouding staat tot het beoogde effect.

Wij vinden het bovendien zorgvuldig en bestuurlijk wenselijk dat eerst helder wordt waarom het aanpassen van contouren via zoekgebieden noodzakelijk en effectiever is dan andere beschikbare instrumenten. In de huidige opzet ontbreekt deze onderbouwing. Ook de gekozen procesvolgorde – waarbij eerst zoekgebieden worden vastgelegd en pas later inhoudelijke kaders en consequenties worden uitgewerkt – past wat ons betreft onvoldoende bij het uitgangspunt van integrale besluitvorming en betekenisvolle participatie binnen de Omgevingswet. Wij verzoeken de provincie daarom om de vaststelling van de voorgestelde zoekgebieden aan te houden totdat de noodzaak en effectiviteit voldoende zijn onderbouwd, de gevolgen integraal inzichtelijk zijn gemaakt en hierover het gesprek met gemeenten en andere belanghebbenden heeft plaatsgevonden, zodat hierover een zorgvuldig en evenwichtig besluit kan worden genomen.

Motiveringsplicht natuurherstel in overgangsgebieden kwetsbare Natura2000 gebieden

Wij verzoeken om het opnemen van een expliciete motiveringsplicht voor natuurherstel in de overgangsgebieden rond Natura 2000-gebieden. Deze motiveringsplicht is noodzakelijk om te

voorkomen dat in gebieden die niet zijn aangewezen als focusgebied binnen het Limburgs Offensief Stikstof (LOS), geen of onvoldoende natuurherstel plaatsvindt, terwijl deze gebieden wel direct grenzen aan kwetsbare Natura 2000-gebieden.

Het uitblijven van adequaat natuurherstel in en rondom natuurgebieden nabij steden en economische centra kan ertoe leiden dat stikstofbeperkingen langdurig blijven bestaan of verder worden aangescherpt. Dit heeft een grote en mogelijk blijvende negatieve impact op het economisch perspectief van de regio, waaronder op clusters als Greenport, de maakindustrie, het mkb, de bouwsector en de energietransitie. Daarnaast raakt dit direct aan de brede welvaart, onder meer door gevolgen voor werkgelegenheid en de realisatie van voldoende en betaalbare woningen.

MER-plicht

Wij constateren dat bij de ontwerp-OVL geen milieueffectrapportage is uitgevoerd, terwijl voor de POVI wel een planMER is opgesteld. Het is ons niet duidelijk op welke gronden is geconcludeerd dat een (nadere) MER beoordeling voor de OVL niet aan de orde is, terwijl deze via instructieregels en direct werkende regels concreet doorwerkt in gemeentelijke besluitvorming.

Wij verzoeken de provincie daarom om expliciet te motiveren in hoeverre de OVL volledig binnen de reikwijdte blijft van de plan MER bij de POVI, dan wel om alsnog een plan MER beoordeling uit te voeren. Dit is nodig om inzichtelijk en navolgbaar te borgen dat de milieugevolgen van de verordening zorgvuldig zijn meegewogen.

Proces

Wij maken een algemene opmerking over het gevolgde proces bij de totstandkoming van de ontwerp-OVL en in het bijzonder over de samenhang met de POVI.

Wij constateren dat het voor gemeenten niet goed mogelijk is om de bepalingen in de ontwerp-OVL inhoudelijk en juridisch zorgvuldig te beoordelen zolang onvoldoende duidelijk is hoe en met welke inhoudelijke keuzes (en argumenten) de POVI definitief wordt vastgesteld. De OVL is immers bedoeld als juridisch doorwerkingsinstrument van de beleidsmatige kaders uit de POVI. Wanneer deze beleidsmatige basis nog niet voldoende is uitgekristalliseerd, ontstaat spanning in juridische zin en is een integrale en consistente beoordeling van de OVL eigenlijk niet mogelijk.

Dit raakt niet alleen de inhoudelijke beoordeling, maar ook de zorgvuldigheid van het proces. In de huidige opzet worden gemeenten gevraagd te reageren op verordenende regels, terwijl de beleidsmatige afwegingen waarop deze regels zijn gebaseerd nog niet kenbaar of definitief zijn. Wij achten deze procesvolgorde niet in overeenstemming met de uitgangspunten van transparantie, navolgbaarheid en een evenwichtige rolverdeling tussen provincie en gemeenten zoals beoogd in de Omgevingswet.

Wij wijzen er daarnaast op dat gemeenten, vanuit hun rol als eerstverantwoordelijke overheid in het fysieke domein, beschikken over uitgewerkte lokale en gebiedsgerichte visies en afwegingskaders (zoals gemeentelijke omgevingsvisies, ruimtelijke kaders en programma's rondom een veilige en gezonde leefomgeving). Deze bieden een inhoudelijk stevig fundament om te onderbouwen welke ontwikkelingen lokaal wenselijk en uitvoerbaar zijn. Een proces waarin deze gemeentelijke afwegingen onvoldoende worden betrokken of onvoldoende doorwerken in provinciale regelgeving, vergroot het risico op frictie tussen provinciaal en gemeentelijk beleid.

Wij achten het daarom wenselijk dat de provincie, in nauwe afstemming met gemeenten, het proces herijkt en eerst duidelijkheid biedt over de definitieve koers en inhoud van de POVI, alvorens de OVL verder te concretiseren. Dit draagt bij aan een consistente beleids- en regelstructuur (en daarmee duidelijkheid voor overheden, inwoners en bedrijven) en voorkomt situaties waarin verschillen in koers uiteindelijk langs juridische weg moeten worden beslecht.

Kaartmateriaal

In algemene zin constateren wij dat het kaartmateriaal behorend bij de ontwerp-OVL onvoldoende zorgvuldig is uitgewerkt en daarmee niet in alle gevallen voldoet aan de eisen van duidelijkheid, navolgbaarheid en rechtszekerheid die aan verordenend kaartmateriaal mogen worden gesteld.

Het is voor ons niet altijd duidelijk op welke inhoudelijke bron, beleidskeuze of afwegingskader de weergegeven kaartlagen zijn gebaseerd. Een aantal kaartlagen maakt op onderdelen de indruk automatisch of generiek te zijn gegenereerd, wat leidt tot versnippering en onduidelijkheid over de reikwijdte en betekenis van de aangewezen gebieden. Dit bemoeilijkt een goede interpretatie van de regels en de relatie tussen kaart en tekst, niet alleen voor ons als gemeente maar ook voor onze inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden.

Daarnaast constateren wij dat het kaartmateriaal op meerdere plekken feitelijke onjuistheden bevat. Deze onjuistheden kunnen directe gevolgen hebben voor de juridische doorwerking van de OVL en voor de uitvoeringspraktijk bij gemeenten. Het is daarom van belang dat deze fouten worden herkend en hersteld.

Wij achten het wenselijk dat het kaartmateriaal wordt herzien, beter wordt onderbouwd en eenduidiger wordt gepresenteerd, zodat helder is welke beleidskeuzes en belangen eraan ten grondslag liggen. Tevens verzoeken wij de provincie om samen met gemeenten het kaartmateriaal per gemeente te verifiëren en waar nodig te corrigeren, voordat tot definitieve vaststelling van de OVL wordt overgegaan.

Een zorgvuldig, transparant en inhoudelijk juist kaartbeeld is essentieel voor een consistente toepassing van de verordening en voor een goede samenwerking tussen provincie en gemeenten in de uitvoering van het omgevingsbeleid.

Monitoring en evaluatie

De POVI en de OVL vormen bij uitstek het moment om gezamenlijk eerste afspraken te maken over monitoring en evaluatie. Wij onderkennen dat dit een groeiproses is en dat het opbouwen van

een goed monitoringssysteem tijd, capaciteit en middelen vraagt. Tegelijkertijd achten wij het van belang om hieraan nu al richting te geven. Monitoringsverplichtingen zijn relatief eenvoudig vast te leggen, maar vergen in de uitvoering een zorgvuldig ingericht proces en duidelijke afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en informatievoorziening.

Wij verzoeken de provincie daarom om in de OVL expliciet aandacht te besteden aan monitoring en evaluatie, en samen met gemeenten te verkennen hoe deze op interbestuurlijk niveau kan worden georganiseerd en gefaseerd kan worden ontwikkeld. Dit draagt bij aan transparantie, gezamenlijke sturing en een lerende omgang met de ruimte, conform de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Tot slot

In de bijlage treft u onze volledige set (detail)zienswijzen aan, waarin wij op een meer gedetailleerd en lokaal niveau ingaan op specifieke onderdelen van de ontwerp-OVL. Deze set is, evenals de OVL, sectoraal van opzet. Op onderdelen kan of zal sprake zijn van opmerkingen of suggesties die, in breder perspectief, elkaar tegenspreken. Wij zijn ons daarvan bewust, maar zijn niet in staat om binnen de beperkte zienswijzetermijn tot concrete en afgewogen voorstellen te komen.

Wij constateren dat de provincie heeft gekozen voor een kort en intensief proces, waarin participatie voor een belangrijk deel vorm krijgt via de formele zienswijzeprocedure. Tegen die achtergrond hechten wij eraan te benadrukken dat wij verwachten dat de ingediende zienswijzen inhoudelijk worden meegewogen en leiden tot aanscherping en verbetering van de OVL. Alleen op die manier kan een gezamenlijke basis ontstaan voor een consistente uitvoering en kunnen provincie en gemeenten samen werken aan brede welvaart, gezondheid en een duurzaam economisch perspectief voor Limburg.

Het college van burgemeester en wethouders,

de burgemeester,

de secretaris,

M.C. Uitdehaag

E.G.J. Voorn

Gedeputeerde Staten van Limburg,
en,
Provinciale Staten van Limburg
t.a.v. Cluster Ruimte
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Verstuurd per post, en via de email aan:
zienswijzeperiodepovi@prvlimburg.nl

Concern
Raadhuisstraat 1
Postbus 500, 5800 AM Venray
Telefoon (0478) 52 33 33
Telefax (0478) 52 32 22
E-mail gemeente@venray.nl
Internet www.venray.nl
KvK-nummer 14132389

IBAN NL20 BNGH 028 5028 383 (belastingen)
IBAN NL11 BNGH 028 5008 757 (algemeen)
BIC BNGHNL2G

Datum 1 juli 2025
Ons kenmerk
Pagina 1 van 27

Behandeld door Medewerker Concern
Datum uw brief
Uw kenmerk

Onderwerp Zienswijze Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie Limburg 2025 (ontwerp-POVI'2025)

Geacht college, geachte Staten,

Van 26 mei tot en met 7 juli 2025 ligt het ontwerp provinciale Omgevingsvisie Limburg en het planMER met bijbehorende passende beoordeling ter inzage. Middels dit schrijven maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Onze zienswijze bieden we aan, aan het college van Gedeputeerde Staten zoals door u verzocht op de provinciale website. Tegelijkertijd bieden wij de zienswijze ook aan, aan Provinciale Staten van Limburg, aangezien zij het Bevoegd Gezag zijn met betrekking tot het vaststellen van de provinciale omgevingsvisie Limburg 2025.

Regionale afstemming

Deze zienswijze bestaat uit een 'regionaal deel' en een 'lokaal deel'. Het regionale deel is binnen de beperkt beschikbare tijd zo goed mogelijk afgestemd met de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg. Er heeft echter geen centrale besluitvorming plaatsgevonden op het niveau van Noord- en Midden-Limburg. Elke gemeente heeft zelfstandig een afweging gemaakt welke regionale opmerkingen zij opneemt in haar zienswijze. Aanvullend kan elke gemeente afzonderlijk reageren m.b.t. (ontwerp)beleid en/of kaartmateriaal dat enkel hun eigen grondgebied raakt.

Artikel 217-a onderzoek 'Regie met ruimte'

Op 25 februari 2025 is het onderzoeksrapport "Ruimte met regie" (artikel 217a-Provinciewet, onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door GS gevoerde beleid) naar Provinciale Staten verzonden. Dit onderzoek is specifiek gericht op de positionering van het

provinciebestuur bij de inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen en transities in het ruimtelijke domein.

Het onderzoek formuleert drie belangrijke adviezen, zijnde:

- 'Leg de puzzel': de ruimtedruk vraagt om een lange termijnvisie, en het maken van ruimtelijke keuzen;
- 'Mix op maat': maak keuzen in de in te zetten instrumenten, en de rolverdeling tussen provincie en gemeenten. GS schrijven in de aanbiedingsbrief dat subsidiariteit en proportionaliteit conform de Omgevingswet de basis vormen: de provincie is pas aan zet als er sprake is van een provinciaal belang én het moet duidelijk zijn dat een effectieve en efficiënte behartiging van dat provinciale belang niet aan een of meer gemeenten kan worden overgelaten.
- 'Regie in verbinding': de Omgevingswet vormt de basis, waaronder de beginselen: "vertrouwen" en "decentraal tenzij". Het zijn de gemeenten die primair een rol hebben in het fysiek domein. De provincie stemt haar keuze voor de inzet van het provinciaal instrumentarium hierop af.

Als gemeente Venray onderschrijven we bovengenoemde adviezen.

Provinciale belangen zijn niet concreet geformuleerd

De ontwerp-POVI'25 formuleert op nagenoeg alle thema's provinciale ambities en belangen. Wij constateren dat de provinciale belangen in de meeste gevallen niet concreet zijn geformuleerd, en daarmee veel overlap hebben met de gemeentelijke belangen bij die onderwerpen. Onderzoek of monitoringgegevens waaruit blijkt dat gemeenten genoemd belang niet goed behartigen, wordt niet door de provincie Limburg toegelicht. Ook ontbreekt het veelal aan criteria waarmee het provinciaal belang kan worden geduid, met uitzondering van 'de ruimtelijke ontwikkeling is van bovenlokaal belang'. U doet op deze manier geen recht aan de door u zelf benoemde beginselen van subsidiariteit, proportionaliteit en 'decentraal tenzij'. Wij verzoeken u alle genoemde provinciale belangen in de ontwerp-portvi'25 concreet te formuleren, door per provinciaal belang rollen, taken en verantwoordelijkheden te benoemen, van de provincie, maar ook die van de gemeenten vanuit hun rol als 'eerste overheid' richting inwoners en bedrijven.

Doorlopen proces van afstemming en samenwerking

Het proces om te komen tot een ontwerp-POVI'25 stond vanaf de start van het proces onder (tijds)druk. Ambtelijk en bestuurlijk is dat gedurende het proces regelmatig opgemerkt. In Noord is tijdens het bestuurlijk gesprek POVI d.d. 17 april 2025 opgemerkt dat het proces als niet zorgvuldig wordt ervaren. Dit is tijdens het Bestuurlijk Overleg Fysieke Leefomgeving Limburg d.d. 14 mei 2025 nogmaals uitgesproken, en is een statement voorgelezen namens de wethouders Ruimte en Wonen van Noord-Limburg:

- Bestuurlijk overleg lijkt er enkel op gericht te voldoen aan het procesvereiste dat er over zaken gesproken is. Een werkwijze zoals met de ontwerp-POVI'25 doet op geen enkele wijze recht aan de bedoeling van afstemming. Namelijk het verbeteren van onze aanpak van opgaven,

ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid. Daarmee wordt een effectieve aanpak van oplossingen door te werken als één overheid ernstig te kort gedaan.

- U schrijft PS nog in februari in de brief over het art. 217a- onderzoeksrapport over "Regie in verbinding – een intrinsieke grondhouding van vertrouwen te hebben richting gemeenten als 'eerste overheid'. Dit wordt in woorden beleden, maar in de conceptteksten en bestuurlijke afstemming van de ontwerp-POVI'25 zowel op proces als inhoud niet gedaan.
- Een niet afgestemde POVI en Omgevingsverordening kan geen basis vormen voor de uitvoering van lokaal ruimtelijk beleid. Wij vertrekken vanuit uw rapport waarin u stelt dat de gemeente het 'vertrouwen verdient als eerste overheid' en dat er beperkingen zijn t.a.v. het provinciaal belang. Het provinciaal belang is in de conceptteksten vaak onduidelijk, en niet of onvoldoende gemotiveerd. Waar in de toekomst lokaal en provinciaal beleid conflicteren zullen wij op casusniveau belangen moeten wegen, waaronder begrepen de strijdigheid tussen lokale en provinciale belangen en beleid.
- Herstel van vertrouwen is noodzakelijk en is mogelijk via een bestuurlijke lus, te weten een gedegen proces van bestuurlijke afstemming van de zienswijze en zienswijzereactie. Wij gaan ervanuit dat, ter voorkoming van conflicterend lokaal en provinciaal beleid, er ingestoken wordt op het bereiken van consensus.

Ontwerpende Onderzoeken Noord- en Midden-Limburg

In 2021 hebben de regio's (Noord, Midden en Zuid), afzonderlijk van elkaar een zienswijze ingebracht op de ontwerp-provinciale Omgevingsvisie 2021. Eén van de hoofdopmerkingen was dat de provincie Limburg in haar omgevingsvisie geen (structurele) keuzen maakt. Het antwoord van de provincie daarop was: laten we samen ontwerpende onderzoeken uitvoeren om te komen tot structurele keuzen.

In de periode 2023-2024 zijn ontwerpende onderzoeken uitgevoerd in alle drie de Limburgse regio's. Daarbij is geanticipeerd op de uitkomsten van vergelijkbare trajecten zoals het "Zich ontwikkeld perspectief de Peel 2050 (ZON2050, novex de Peel)" en het "Panorama Maasvallei" waar de provincie Limburg (mede)opdrachtgever was. Door direct betrokkenen worden al deze onderzoeken als zeer waardevol ervaren, en beschouwd als belangrijke bouwstenen voor (omgevings)visies van alle overheden.

Gelet op de aanleiding, en de goede samenwerking tussen provincie Limburg en de gemeenten, gedurende de diverse onderzoeken, was de verwachting dat deze onderzoeken een grote rol zouden spelen in het visietraject. En misschien hebben ze dat (op onderdelen) ook gedaan, maar hierover heeft nooit het expliciete gesprek met de gemeenten plaatsgevonden. Een gemiste kans, en wederom een bevestiging dat snelheid belangrijker wordt gevonden dan zorgvuldigheid, samenwerking en draagvlak.

Relatie met het (ontwerp) Limburgs Offensief Stikstof

Parallel aan het zienswijzeproces van de ontwerp-POVI'25 loopt het proces om te komen tot het Limburgs Offensief Stikstof (LOS). In dit document wordt voorgesorteerd op mogelijke

aanpassingen die in de definitieve POVI'25 worden vastgelegd. Wij waarderen de voortvarendheid waarmee de provincie dit thema oppakt, echter de manier waarop roept vragen en weerstand op. De doorlooptijd van het LOS-proces is zo strak en snel dat het voor ons ondoenlijk is de aanpak goed te kunnen doorgronden en onderling te kunnen afstemmen. Bovendien wordt alleen sectoraal naar de aanpak van stikstof, specifiek de agrarische sector, gekeken. Doordat beide (zienswijze)processen onder hoge tijdsdruk worden doorlopen is het voor ons onmogelijk om de onderlinge samenhang, en de implicaties voor de uitvoering goed te doorgronden. Wij verzoeken u de participatie te verbeteren en de samenwerking met de gemeenten op te zoeken om de integraliteit tussen beide producten te waarborgen.

Hoofdpunten algemeen

- Beleid kent altijd lacunes, onduidelijkheden of er is sprake van compleet nieuwe ontwikkelingen. Om in die gevallen toch tot afweging en besluitvorming te kunnen komen, is het belangrijk om te beschikken over algemene uitgangspunten. In de ontwerp-POVI'25 betreft dat de 'Limburg principes' in hoofdstuk 2. Wat wij missen is een verwijzing naar de principes van de Omgevingswet, en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
- Provinciale belangen zijn veelal zeer algemeen geformuleerd. Daardoor is er sprake van veel overlap met de gemeentelijke belangen. Het ontbreekt per provinciaal belang aan een vertaling in taken, rollen en verantwoordelijkheden.
- De ontwerp-POVI'25 kent meer dan 100 kaarten, en er zijn een groot aantal ambities, waarden en belangen beschreven. De meeste waarden en belangen zijn sectoraal beschreven. In de gemeentelijke uitvoeringspraktijk zullen deze ambities, waarden en belangen integraal moeten worden afgewogen op locatieniveau. Meestal lokaal door B&W en/of Gemeenteraad, en soms interbestuurlijk. Op dit moment ontbreekt het aan een gedeeld beeld, en/of een methode, hoe relevante afwegingen worden gemaakt en gemotiveerd.
- In de paragraaf 'doorlopen proces' hebben wij al opgemerkt dat de afstemming met gemeenten niet zorgvuldig heeft plaatsgevonden. Beleidsmatig 'schuurt' het regelmatig tussen vastgesteld en vigerend gemeentelijk beleid, en het beleid opgenomen in deze ontwerp-POVI'25.
- In de Omgevingswet wordt de beleidscyclus geïntroduceerd: visie -> uitvoering -> toezicht & handhaving -> monitoring. Wij constateren dat monitoring onvoldoende aandacht krijgt in de ontwerp-POVI'25. Dat betreuren wij zeer omdat juist op dat vlak de provincie Limburg enorme meerwaarde kan hebben, mits de monitoring samen met de gemeenten wordt georganiseerd. Het samen ontwikkelen van beeld- en oordeelsvorming (op grond van feitelijke monitoringgegevens), vormt de basis voor vervolgbesluitvorming.
- Wij waarderen dat de ontwerp-POVI'25 (weer) gebruik maakt van kaartmateriaal. De kwaliteit van het kaartmateriaal verschilt sterk omdat veel kaarten 'automatisch' zijn gegenereerd op basis van input vanuit verschillende databronnen. Over deze input heeft aan de voorkant geen afstemming met gemeenten plaatsgevonden. Onduidelijk is welke data is gebruikt en met welke kwaliteit, of welke afwegingen zijn gemaakt om te komen tot kaartmateriaal, of bekeken is waar kaartlagen tegenstrijdig zijn en of het niet mogelijk is

om kaartlagen samen te voegen. Gelet hierop is een algemene disclaimer m.b.t. kaartmateriaal noodzakelijk; de werkelijke situatie in het veld is leidend bij de beoordeling van cases, met uitzondering van die situaties waarin de daadwerkelijke situatie het gevolg is van illegaal handelen.

Hoofdpmerkingen inhoudelijk

Zoals hiervoor aangegeven hebben de Noord- en Midden-Limburgse gemeenten hun reacties verzameld en zoveel mogelijk afgestemd. Het volledige overzicht daarvan vindt u in bijlage 1 bij deze brief en maken dus integraal deel uit van onze zienswijze. In het navolgende hebben wij per thema/hoofdstuk een selectie gemaakt van de belangrijkste punten.

H2 - Opgaven en ambities

- Wij hebben waardering voor uw bijdrage aan de Ontwerpende Onderzoeken. De daarin opgenomen en doorvoelde gebiedsdifferentiatie (in combinatie met de beleidsuitwerking) zien wij echter volstrekt onvoldoende terug in de ontwerp-POVI'25. Zo is bijvoorbeeld de kaart "Algemene zonering" met bijbehorende beleidsteksten zeer generiek en doet deze geen recht aan de lokale omstandigheden. Wij verzoeken u dit te herstellen.
- Bij een goed vestigingsklimaat hoort niet alleen een passend woningaanbod, maar ook een aantrekkelijk voorzieningenniveau. Wanneer het gaat over het aantrekken van jongeren of kenniswerkers wordt nu te eenzijdig naar het woningaanbod gekeken, maar het gaat om het totaalplaatje waar voorzieningen ook een belangrijk onderdeel van uit maken. Wij verzoeken u dit aan te scherpen.
- Wij ondersteunen een gedifferentieerde zonering van het landelijke gebied. In de (beleidsmatige) uitwerking van deze zonering zien wij daar weinig van terug. Zo is de kaart "Algemene zonering" in combinatie met de beleidsuitwerking onvoldoende gericht op lokale gebiedskarakteristieken, identiteit c.q. lokale situatie. Wij verzoeken u, in de lijn van het ontwerpend onderzoek, meer differentiatie te bieden. Onze regio en gemeente kent ondertussen deze differentiatie, die mede de basis vormt voor het gemeentelijk (door de Raad vastgestelde) beleid in het landelijk gebied.
- De term 'verwevingsgebied' is verwarrend. Dit is ook een term in ruimtelijke plannen, hier ligt een relatie met verbod op nieuwvestiging of omschakeling naar IV, de gebieden zijn veel groter dan nu op de kaart is aangegeven, graag andere term voor gebruiken, bijv. 'overgangsgebied'. Wij verzoeken u om dit aan te passen om verwarring te voorkomen.
- Afgezien van fouten in de kaart "Algemene zonering" zijn ook wij van mening dat in "Primair Landbouwgebied" landbouw de dominante functie is. Ook wij streven naar een gezonde en toekomstbestendige landbouwsector. De conclusie die u hieraan verbindt, dat hier in beginsel geen ruimte is voor hergebruik van VAB's en bouw kavels voor niet-agrarische functies gaat ons echter veel te ver. Verloedering en ondermijning ligt dan op de loer. Daarnaast tast het de leefbaarheid van het landelijke gebied aan. Wij verzoeken u, afhankelijk van de concrete situatie (zie hierboven), voldoende ruimte te bieden voor alternatief hergebruik (maatwerk).

- Opgaven voor natuur en landschap: hier staat beschreven wat we moeten doen voor natuur & biodiversiteit, Natura2000, stikstof, klimaatadaptatie, etc. Als we bestaande kwaliteiten willen behouden, moeten we deze beschermen, met zorg beheren en waar nodig herstelmaatregelen nemen. Dat is prima maar sluit niet aan bij de laatste alinea: "Echter, voor het behouden en herstellen van natuur en biodiversiteit, niet-versnipperde natuur, bos en landschapselementen is ruimte nodig. Daarmee concurreert natuur met de toenemende ruimtevraag vanuit andere functies, zoals landbouw, wonen, energieopwekking, recreatie en stedelijke economie." Natuur als concurrent weg zetten is geen terechte constatering. Je zou eerder kunnen stellen dat natuur de katalysator is om Nederland van het slot te krijgen. Door de natuurwaarde weer op orde te brengen, creëren we juist ruimte voor andere ontwikkelingen. Ook dit kan gezien worden als een soort systeemwerking: zonder systeemherstel blijft het "pleisters plakken". Daarnaast missen wij de opgave voor systeemherstel van het bodem- en watersysteem als onderdeel van de opgave natuur en landschap (bv. bij natte natuurplekjes). Wij verzoeken u dit aan te passen en te nuanceren.
- "De natuur concurreert....": is het niet eerder andersom? (die natuur was er al; die andere functies groeien, dus die concurreren met de toenemende ruimtevraag van andere functies). Nu wordt natuur bijna weggezet als 'veroorzaker' van het ruimteprobleem. In de 2e alinea staat het veel beter verwoord. Wij verzoeken u dit aan te passen.
- We hebben in Limburg te maken met een 'groene en grijze druk', welke geldt als één van de grootste uitdagingen voor Limburg. Wij verzoeken dit toe te voegen en te onderbouwen hoe de provincie hier op gaat anticiperen.
- Conclusie dat het bevorderen van doorstroming in de woningmarkt de grootste uitdaging is, is niet in alle regio's hetzelfde. Ook het aantrekken van jonge gezinnen is voor de groeiopgave een belangrijk aandachtspunt voor de woningvoorraad. Hier zou al een betere link moeten liggen met Limburg Centraal zoals bv ook in 2.2.7 gedaan wordt. Wij verzoeken u dat aan te passen.
- Het is onduidelijk welk economisch profiel de provincie nastreeft? De uitdagingen staan goed beschreven maar het is onduidelijk waar de provincie voor gaat? En welke ruimtelijke consequenties dit met zich mee brengt? Hier missen de grensoverschrijdende uitdagingen van bijv. Brainport en Arnhem-Nijmegen, welke leiden tot verschillende dynamieken binnen de provincie. Wij verzoeken u dit aan te passen en oog te hebben voor de verschillende dynamieken bij de provincie en hier op te anticiperen.
- "Op tal van plekken in de vorm van een 'straatje erbij' en in een aantal gevallen in de vorm van uitleglocaties." De omschrijving van uitleglocaties is te vaag omschreven en gaat zo tot onnodige discussie leiden. Wij verzoeken u om dit aan te scherpen.

H3 – Hoe gaan we onze ambities realiseren?

- Wij hebben de indruk dat u uitgangspunten van de Omgevingswet onvoldoende en/of onjuist tot uitdrukking brengt. De taakverdeling in de Omgevingswet is gebaseerd op het principe van 'decentraal, tenzij'. Dit betekent dat de verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving primair ligt bij de gemeenten, tenzij de wet anders aangeeft. U zet de lokale

overheid weg als primair operationeel verantwoordelijk en laat onvoldoende ruimte voor lokaal maatwerk. Wij verzoeken u dit aan te passen.

- De Omgevingswet gebruikt de slogan 'van nee, tenzij naar ja, mits'. Daarmee wordt bedoeld op een overheid die niet louter kijkt naar de regels, maar zich verplaatst in de belangen van de burger en met hem/haar meedenkt. De ontwerp-POVI'25 ademt een grote mate van 'nee, tenzij' uit terwijl er onvoldoende ruimte wordt geboden voor lokaal maatwerk en meedenken. Wij verzoeken u om ook ruimte te bieden voor lokaal maatwerk.
- De Omgevingswet gaat uit van minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en 'lokaal maatwerk en vertrouwen' als uitgangspunt. De (directieve) wijze waarop de ontwerp-POVI'25 tot stand is gekomen, biedt de lokale overheid weinig steun om dit vertrouwen uit te spreken. Het is aan u om een start te maken met het herwinnen van vertrouwen.
- Het zorgvuldigheidsbeginsel, dat centraal staat in de Awb en de Omgevingswet, vereist dat het bevoegd gezag bij het nemen van besluiten alle relevante feiten en belangen onderzoekt en meeweegt. Dit houdt in dat de overheid zorgvuldigheid en aandacht besteedt aan de voorbereiding van besluiten. Met verwijzing naar deze zienwijze kunnen wij met recht zeggen dat de ontwerp-POVI'25 in strijd is met het zorgvuldigheidsbeginsel.
- Voorafgaand aan de ter-inzage-legging van de ontwerp-POVI'25 was u ermee bekend dat deze vele fouten bevat. U biedt de lokale overheid de gelegenheid daarop tijdens de zienswijzeperiode te reflecteren. Gezien het aantal kaarten en kaartlagen is dat als het zoeken van 'duizenden spelden in een hooiberg'. Wij distantiëren ons daarvan en verzoeken u zorgvuldiger te werk te gaan in de afstemming met onze gemeente.
- De naam Groenblauwe landbouwzone wekt de indruk dat het (huidig) landbouwkundig gebruik centraal staat in plaats van de opgave(n). Wat ons betreft is dit een volledig misplaatste koers omdat in de groenblauwe landbouwzone ook veel andere opgaves landen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de brede beekdalbenadering, ruimte voor waterberging en natuurontwikkeling langs beken en rivier de Maas. Wij verzoeken u de opgave(n) centraal te stellen waarbij we zoveel als mogelijk rekening houden met het agrarisch gebruik.
- Binnen de zone Primair landbouwgebied liggen veel deelgebieden waar gemeenten in de gemeentelijke omgevingsvisie een ander accent en ambities hebben vastgelegd. Voor een deel is dat zelfs al vertaald in omgevingsplannen. De stellige koers dat dit gehele gebied primair voor de landbouw is, legt dus nogal wat beperkingen op die strijdig (kunnen) zijn met het gemeentelijk beleid en lopende gebiedsontwikkelingen waar de oplossing wellicht niet per definitie een landbouwkundige maatregel is. Daarnaast wordt ook een behoorlijke beperking opgelegd aan stoppende agrariërs, en agrariërs die een nieuw toekomstperspectief willen (moeten) opzoeken. Wij verzoeken u om mee maatwerkmogelijkheden in uw beleid.
- De zone Verwevingsbied doet in veel gevallen geen recht aan de feitelijke situatie (onder andere doordat de begrenzing van het stedelijk gebied op kaart niet actueel is) en wijkt ook vaak af van (min of meer vergelijkbare) overgangszones die in gemeentelijke omgevingsvisies zijn vastgelegd. We onderschrijven dat in verwevingsgebied kansen liggen

om verbindingen te leggen met andere functies en slimme combinaties te maken die bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Het is dan ook onbegrijpelijk dat er gekozen is voor een vaste breedte van verwevingsgebieden en er niet gekeken is wat er in de gebieden speelt of noodzakelijk is om (negatieve) externe effecten te beperken. Wij verzoeken u dit alsnog te doen en uw beleid hierop aan te passen.

H4 - Ruimtelijke kwaliteit

- We onderschrijven het belang van ruimtelijke kwaliteit bij het vormgeven van de vele maatschappelijke opgaven en transitie. De waarde van ruimtelijke kwaliteit wordt opgehangen aan het vestigingsklimaat en toerisme, cultuur en identiteit, en de bijdrage aan de sociaaleconomische positie. We missen de (intrinsieke) motivatie om te werken aan landschappelijke kwaliteit, namelijk het landschap zelf. Wij verzoeken u deze alsnog toe te voegen.
- De vraag is op welke schaal ruimtelijke kwaliteit een provinciaal belang is, en of het detailniveau van dit hoofdstuk dan passend is? Geef duidelijk aan voor welk type gebiedsontwikkelingen (opgave, schaal, omvang, etc.) er een provinciaal belang geldt. De voorgestelde motiveringsplicht voor alle nieuwe omgevingsplannen of omgevingsactiviteiten gaat ons inziens te ver en leidt alleen maar tot extra onderzoekskosten en onnodige bureaucratie. Wij verzoeken u het provinciaal belang nader te onderbouwen.
- Om 'ruimtelijke kwaliteit' te duiden worden in de ontwerp-POVI'25 de zogenaamde gebiedspaspoorten geïntroduceerd. Op zichzelf is dat een prima benadering om ruimtelijke kwaliteit in beeld te brengen. Er liggen echter al vele documenten en onderzoeken die betrekking hebben op ruimtelijke kwaliteit. Op gemeentelijk niveau, op regionaal niveau (denk aan de Ontwerpend Onderzoeken), maar ook op provinciaal niveau (denk aan het Panorama Maasvallei). Uit de tekst blijkt niet dat hier gebruik van wordt gemaakt, maar ook niet hoe de provincie om wil gaan met documenten die al op gemeenteniveau zijn vastgesteld en in gebruik zijn? Wij verzoeken u om duidelijkheid te geven hoe er met de vastgestelde documenten omtrent ruimtelijke kwaliteit dient te worden omgegaan en hoe zich deze tot elkaar verhouden. Wij zien de gebiedspaspoorten vooral als inspiratie en vinden het te ver gaan om dit in de POVI'25 en/of Omgevingsverordening te verankeren.
- In artikel 1.2 Omgevingswet wordt het begrip "omgevingskwaliteit" geïntroduceerd (opvolger van ruimtelijke kwaliteit). De gemeente staat aan de lat om hier invulling aan te geven. Dit kan via de nieuwe commissie omgevingskwaliteit en beleid (zie afdeling 17.2 & artikel 17.9 Omgevingswet). Verplicht is in elk geval het onderdeel Rijksmonumenten en eventueel de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Met dit in het achterhoofd gaat paragraaf 4.4 wel erg ver. Is de provincie Limburg van mening dat de gemeenten hierin steken laten vallen? Heeft onderzoek of monitoring plaatsgevonden? Als dat het geval is: is de POVI'25 dan het juiste instrument om hier aandacht voor te vragen?

H5 - Natuur

- Wij missen ambitie en koers voor natuurontwikkeling in onze provincie. Het blijft hangen op algemeenheden, "vaagheden" en tegenstrijdigheden. Weinig uitspraken over wat onze

opgave nu echt is en hoe we hiernaartoe werken. We lijken ons te houden aan bestaande regels en afspraken, wetende dat die de afgelopen jaren weinig hebben bijgedragen aan echt natuurherstel. Daarnaast missen we ook de relatie met de Omgevingsverordening. Wij maken ons serieus zorgen of de Provincie Limburg wel echt werk wil maken van de natuuropgave. Opvallend hierbij is dat juist de slechte staat van de natuur (én de waterkwaliteit) belangrijke redenen zijn waarom "Nederland op slot zit". Wij verzoeken de provincie om met een heldere ambitie en koers voor natuurontwikkelingen te komen waarmee Limburg van het slot wordt gehaald.

- Als u echt integraal aan de aanpak van alle opgaven wilt werken dan zou de groenblauwe landbouwzone een andere titel hebben en zou het (landbouwkundig) gebruik daarbij volgend zijn. De opgave en ambitie zou dan afgestemd moeten zijn op de bredere opgaven zoals die in de ontwerp-POVI'25 staan vermeld. U kunt dan niet meer spreken van een overwegend landbouwgebied maar veel meer van een mix van landbouw, natuur en landschapsontwikkeling waar de gebiedsspecifieke opgaves centraal staan. Wij verzoeken u dit aan te passen.
- Bij de algemene opgave wordt een opsomming gegeven die deels overlappend is, uitputtend lijkt te zijn, maar dat niet is. Belangrijke factoren als stikstofdepositie en waterkwantiteit/-kwaliteit worden benoemd, maar er ontbreken ook een aantal drukfactoren zoals geluid, licht, verontreiniging en recreatieve druk. Wij verzoeken u deze toe te voegen.
- Op de kaart is te zien dat er een "overgangsgebied rondom kwetsbare Natuur 2000-gebieden" is geïntroduceerd (zie ook § 5.6.2). Onduidelijk is welke parameters hieraan ten grondslag liggen? Op sommige plekken is te zien dat er voor een x-aantal meters is gekozen. Op andere plekken is weer sprake van een heel gebied dat eronder valt. Verder toont de Groenblauwe Landbouwzone en het Overgangsgebied rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden wel heel veel overeenkomsten. Het overgangsgebied maakt deel uit van de Groenblauwe landbouwzone. Wij verzoeken u om hier duidelijkheid over te geven.
- De laatste alinea van § 5.3.5 gaat in op de Nationale parken. Het beschreven doel van de transformatie tot regionale landschappen is niet geheel in overeenstemming met de Rijksopgaven. Zij zetten juist in op een sterk merk, robuustere natuur en de zonering in en om het Nationaal park zelf. Wij verzoeken u aan te sluiten op de overeenstemming met de Rijksopgaven.
- Wat wordt verstaan onder 'Regionaal Landschap'? Wij verzoeken u om dit nader te beschrijven.

H6 – Water

- Algemene opmerking: de leesbaarheid en de integrale afstemming kan beter. Je leest goed terug dat de tekst door verschillende auteurs is samengesteld. Ook mist de bronvermelding. Wij verzoeken u dit te verbeteren en aan te vullen.
- De recente aanscherping van de Beleidslijn Grote Rivieren (Bgr) heeft ertoe geleid dat binnendijks de ontwikkelruimte in het Maasdal behoorlijk is ingeperkt. Pas op het moment dat de dijken aan de nieuwe normen voldoen (uiterlijk in 2050) vervalt de aanduiding

winterbed. Wij ondersteunen uw pleidooi bij het Rijk voor meer ontwikkelingsruimte in de binnendijkse gebieden.

- Het effect van hoogwater op de Maas lijkt niet meegenomen te zijn bij het vaststellen van de (regionale) waterveiligheidszones (§ 6.4.12). Waarom is dat niet van belang bij het bepalen van de waterveiligheidszones? Een toelichting of motivering ontbreekt.
- De provincie is voornemens om de grondwaterstanden met 10 tot 50 cm te verhogen. Grondwaterstanden zijn geen vaste waarde maar een trend. Het verhogen van de bovenzijde van deze trend is in veel stedelijke gebieden niet wenselijk met het oog op grondwateroverlast. Heeft de provincie de consequenties van de voorgenomen verhoging voor grondwateroverlast in beeld gebracht? Zo ja, wat zijn de consequenties?
- Door het meer vasthouden en minder onttrekken van water, vergroten we de waterbeschikbaarheid in Limburg. In hoeverre wordt ook ingezet op het hergebruik van water?
- Wij vragen u om de in deze ontwerp-POVI'25 aan te geven wat uw ambitie en opgave zijn om te voldoen aan de KRW en voor bescherming van onze grondwaterbeschermingsgebieden.
- Wij onderschrijven de noodzaak voor meer bescherming van onze drinkwaterbronnen. Uit eerdere modellen hebben we gezien dat vergroting van de zone naar een '200 jaar beschermingsgebied' enorm veel impact heeft op de omvang van het beschermingsgebied en de daarvoor geldende restricties heeft. We gaan hierover graag het gesprek met de Provincie aan.
- Gesteld wordt dat er slechts beperkte mogelijkheden zijn voor het onttrekken van koel- of proceswater ten behoeve van de energietransitie uit de Maas. Dit strookt niet met hetgeen geformuleerd is in het hoofdstuk Energie(transitie).
- De verwijzing naar de stresstestkaarten komt uit bij de Klimateffectatlas. Wij geven er de voorkeur aan om te verwijzen naar de stresstest van Waterpanel-Noord (wordt dit jaar nog geactualiseerd).
- De ambitie voor de Groenblauwe landbouwzone is te beperkt en teveel sturend naar landbouwactiviteiten. Wat ons betreft zou hier juist moeten gaan om het aanpakken van de opgaven zoals klimaatadaptatie en integraal waterbeheer, natuurversterking en landschapsbeheer waarbij we rekening houden met de agrarische gebruiksfuncties.
- Binnen de landbouw zien we de afgelopen jaren een toename van intensieve teelten die voorwaarden stellen aan het (grond)waterpeil. Daarnaast zien we een toename in teelt-ondersteunende voorzieningen, waarbij in sommige gevallen grote oppervlakten worden afgedekt van de bodem (zogenaamde containervelden). U stelt echter dat u grootschalig afdekken van de bodem wilt voorkomen. Het is in deze ontwerp-POVI'25 niet duidelijk hoe u deze ontwikkelingen ziet in het licht van "water in het landelijk gebied". Wij vragen u om in deze ontwerp-POVI'25 daar meer sturing en richting aan te geven.

H7 – Bodem & Ondergrond

- Het provinciaal belang m.b.t. bodemkwaliteit (7.2), ecosysteemdiensten (7.3) en 3D-ordering (7.4) is niet uitgewerkt. Waar verschilt het provinciaal belang voor bodem en

ondergrond, van het gemeentelijk belang? In de Omgevingswet, door u bevestigd in het provinciaal art. 217a-onderzoek, worden gemeenten beschouwd als primaire overheid, vooral om dat zij dicht staan bij hun inwoners en bedrijven. Dit geldt voor alle onderdelen van het Omgevingsrecht, dus ook voor bodem en ondergrond. Geadviseerd wordt om het provinciaal belang uit te schrijven, bijvoorbeeld door taken, rollen en verantwoordelijkheden te benoemen (in relatie met die van gemeenten). Evenals het formuleren van 'criteria' die het provinciaal belang helpen duiden. Voorbeelden zijn: het hebben van bovenlokaal inzicht in bodemkwaliteiten, ecosysteemdiensten en 3D-ordering. Het organiseren van bijbehorende bovenlokale monitoring, zodat data éénduidig wordt verzameld en geïnterpreteerd. Relaties leggen en benoemen tussen ondergrond en gebruiksfuncties, waarmee integrale belangafweging beter vorm gegeven kan worden.

- In relatie tot grondstoffenwinning wordt alleen -passief- geconstateerd dat: 'De vraag naar primaire bouwgrondstoffen zal in de toekomst naar verwachting veranderen als gevolg van de transitie naar een circulaire economie.' Onderdeel van een circulaire economie is het gebruik van circulaire grondstoffen: dat mag scherper gedefinieerd worden. En de vraag is hoe we die transitie naar het gebruik van circulaire grondstoffen gaan faciliteren om de traditionele winning (en/of vervangende import) te kunnen afbouwen? Komt nog bij dat circulaire bouwstoffen voor een deel ook niet-schone secundaire bouwstoffen (opgewerkte afvalstoffen) zijn: hoe gaan we daarmee om?
- 'De vraag naar primaire bouwgrondstoffen zal in de toekomst naar verwachting veranderen als gevolg van de transitie naar een circulaire economie.' Worden op voorhand geen uitsluitingsgebieden beschreven? Met andere woorden: kan het overal mits er een zo hoog mogelijke maatschappelijke meerwaarde wordt gerealiseerd? Wij verzoeken u om hier duidelijk over te zijn, want ontgrondingsputten moet je niet overal willen toestaan.

H8 – Gezonde en veilige leefomgeving

- De weging en bescherming van gezondheid t.o.v. andere factoren en belangen vraagt meer aandacht. Daarnaast wordt gezondheid teveel vertaald naar milieufactoren en heeft de inrichting van de fysieke leefomgeving een veel grotere impact op gezondheid (breed) dan we denken en meenemen bij inrichtingsvraagstukken. Ons pleidooi is om gezondheid veel breder te trekken richting 'Brede Welvaart' en 'Positieve Gezondheid'.
- Als een van de weinige provincies heeft de provincie Limburg al geruime tijd een Sociale Agenda en een Sociale Basisinfrastructuur. Vanuit dat perspectief missen we bij het thema gezondheid het belang van een leefomgeving die gezonde keuzes bevordert, ruimte geeft voor sport, recreatief bewegen maar ook lopen en fietsen als mobiliteitskeuzes bevordert. Daarnaast is het voor inwoners van belang om deel uit te kunnen maken van een Vitale Gemeenschap, waar inwoners elkaar kennen, omzien naar elkaar en zelf kunnen bijdragen aan het verbeteren van hun leefomgeving. Limburg heeft oog voor leefbaarheid."
- Wat mobiliteit betreft, ligt de nadruk op vervoer naar werk en school, terwijl sociaal verkeer onder druk staat door verdwijnende OV-verbindingen naar kleine kernen. Vrijwilligersinitiatieven zoals wensbussen ontstaan als alternatief. Doelgroepenvervoer biedt een oplossing voor ouderen en minder mobiele personen, maar roept vragen op over

toegankelijkheid en geschiktheid van kleine busjes. Dit vraagt om een goed doordacht mobiliteitsnetwerk dat laagdrempelige toegang biedt aan iedereen. Wij verzoeken u hier ook aandacht voor te hebben.

- Milieuthema's zijn vooral sectoraal beschreven. In de uitvoeringspraktijk zijn deze thema's vaak tegelijkertijd relevant. Dat vraagt om deze thema's, ook in relevantie tot gezondheid, sociaal, veiligheid en leefbaarheid, meer integraal te gaan benaderen. En na te denken hoe hierover integraal kan worden afgewogen? Hebben we daarvoor een gedeelde methode of proces?
- We missen aandacht voor de impact van landbouw op de gezondheid. Er is wel aandacht voor geluid, geur, stikstof, en gezondheid nabij geitenhouderijen. Maar hoe zit het met bestrijdingsmiddelengebruik, spuitzones en zoönosen? En hoe wordt gezondheid meegenomen bij afwegingen hieromtrent?
- Volgens de Omgevingswet is de gemeente de primaire overheid, gelet op de nabijheid van inwoners en bedrijven. Het provinciaal belang volgt dus op het gemeentelijk belang. Maak dit duidelijk door concreet taken, rollen en verantwoordelijkheden te formuleren, evenals criteria die relevant zijn: bovenlokaal inzicht in de milieuthema's, cumulatie van milieubelasting, bovenlokale monitoring, enz.
- Er mist een paragraaf over geluid bij omgevingsvergunningen (bij complexe bedrijven waar de provincie bevoegd gezag is). Wij verzoeken u om dit alsnog toe te voegen.

H9 - Energie

- De aanleg van ons energiesysteem vraagt om ruimte en is noodzakelijk voor relevante sectoren in Limburg. In de teksten wordt meermaals gesproken over een 'energienet', dit is een te smalle benadering. Er moet gesproken worden over ruimte voor het energiesysteem als geheel, en de samenhang binnen de regio als geheel. Daarnaast missen wij urgentie/stevigheid in de inleidende teksten rondom dit thema vanwege de grote ruimtevraag die er voor 'energie' ligt.
- Energieplanologie zou een bijdrage moeten leveren aan het vinden van ruimte op de juiste plekken om de noodzakelijke energie-infrastructuur optimaal in te kunnen zetten en waar nodig te kunnen realiseren. Nu is vooral zichtbaar wat waar **niet** kan en weinig uitgewerkt hoe we proactief werken aan wat wel kan, en welke ruimte (en keuzen) nodig voor het nieuwe energiesysteem. Dit met referentie aan het 'gat' tussen wat er hernieuwbaar opgewekt wordt in Limburg en wat de rijksdoelen voor Limburg zijn. Ook hierin wordt aangegeven wat **niet** de ambitie is (zelfvoorzienend zijn) en met name waar het **niet** kan (uitsluitingsgebieden) en minder of niet wat dan wél gewenst is (aan opwek) en hoe dit gerealiseerd gaat worden.
- Graag zien we ook beleid opgenomen over de bredere toepassing van batterijen (naast het beoordelingskader voor de situering van systeembatterijen).
- Ook warmteopslag maakt een grote ontwikkeling door, net als de aanleg van warmtenetten. Het zou ondersteunend werken om vanuit de provincie te lezen of en hoe zij stimuleren / sturen op het ontwikkelen van warmtenetten op de locaties die daarvoor het

meest kansrijk (lijken te) zijn - stedelijk gebied met aanwezigheid van bronnen/ nieuwbouwlocaties.

- Ten aanzien van groen gas is verduidelijking nodig: welke overheid is in welke situatie bevoegd gezag? Hoe kijkt u naar de samenhang met de eiwittransitie, en de transitie van het landelijk gebied? Welke visie heeft u t.a.v. coöperatieve vormen? Wat is uw inzet t.a.v. grootverbruikers in relatie tot rijksbeleid? Enz. Kortom vele vragen die nog onbeantwoord zijn, en vragen om uitwerking in overleg met gemeenten en stakeholders.
- Laadinfra wordt nog steeds eenzijdig beschouwd als een faciliteit ten behoeve van mobiliteit en niet als een kans om in het energiesysteem, energiemangement toe te passen. De vraag is of je in een vergelijkbare samenwerking dit doel überhaupt gaat realiseren? Het op deze wijze benaderen van laadinfra gaat eerder meer netcongestie opleveren, dan dat bijdraagt aan oplossingen. De hoeveelheid energie die nodig is voor mobiliteit wordt daarmee zwaar onderschat.
- Daarop aanvullend komt de bijdrage aan het tegengaan van netcongestie nu vanuit verzwarende van energie-infrastructuur en afweging van locaties. Deze huidige focus op transport legt onevenredig veel nadruk op netuitbreiding, met grote ruimtelijke impact op landschap en leefomgeving. Het integreren van energiegebruik tussen sectoren en breder de koppeling van opwek aan afname zou juist naar voren moeten komen als onderdeel van een decentraal systeem. Wij adviseren daarom om het volledige energiesysteem volwaardig te beschrijven.
- Het is onduidelijk wat wordt bedoeld met: 'maximaal twee energiedragers per gebied?' Welk 'gebied' wordt bedoeld? Is het wenselijk en/of juridisch haalbaar om een maximum aantal op te leggen? Misschien is een gebied juist heel geschikt voor meerdere energiedragers? Wij verzoeken u dit te verduidelijken en nader te onderbouwen.

H10 - Wonen

- Limburg wordt gezien als één. Enerzijds is dat goed. Anderzijds valt niet te ontkennen dat Noord- Midden- en Zuid-Limburg qua identiteit en woonmilieu van elkaar verschillen. Daar waar Noord- en Midden-Limburg een groeipotentie heeft in huishoudens, speelt in Zuid-Limburg vooral een herstructureringsopgave. Dit vraagt om een gedifferentieerde aanpak die aansluit bij de behoefte. Onduidelijk is van welke behoefte c.q. welke onderzoeken de provincie uitgaat (lokaal, regionaal of provinciaal?) en of daarin de behoefte vanuit de regio's Eindhoven en Arnhem/Nijmegen wordt meegenomen? Wij verzoeken de provincie hier een uitspraak over te doen.
- Er wordt veel nadruk gelegd op de Woondeal (tot en met 2030) en daarna Limburg Centraal (na 2030). We begrijpen de keuze om vooral in te zetten om op sterke compacte steden, maar heb ook oog voor wat nodig is voor de leefbaarheid in de overige kernen. Welke lange termijnvisie geldt voor de overige gemeenten? Waarom wordt hiervoor niet gebruik gemaakt van het ontwikkelperspectief uit de Ontwerpende Onderzoeken? Neem ook een verwijzing op naar het, binnenkort op te starten, regionaal verdichtingsonderzoek in Noord-Limburg.

- Er wordt gesproken over evenwichtige verdeling van woningen, maar de term fairshare is niet opgenomen. Neem een verwijzing op naar de, in voorbereiding zijnde, Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (WVRV) waarin 'fairshare' wel een plek krijgt. Een evenwichtige verdeling krijg je alleen door ook rekening te houden met de bestaande woningvoorraad en de leefbaarheid.
- Volgens de ontwerpp-POVI'25 worden tijdelijke locaties voor short-stay ook beschouwd als 'wonen'. Dit conflicteert met lokaal/regionaal beleid van gemeenten in Noord-Limburg. Wij zien de huisvesting van arbeidsmigranten die hier tijdelijk verblijven (short-stay) als een vorm van 'logies' en niet als 'regulier wonen'. Bovendien gaat het niet om tijdelijke huisvesting, maar om permanente locatie voor mensen die hier tijdelijk verblijven. Huisvesting van deze groep mensen is wezenlijk anders: een groot deel van de mensen heeft nog niet de beslissing genomen om zich hier langdurig te vestigen. Door de opgave om te komen tot 'waardige huisvesting' voor short-stay (wat uiteindelijk ons gezamenlijk doel is) op één hoop te schuiven met regulier wonen maakt dat deze opgave onuitvoerbaar wordt. Zowel de doelgroep, de tijdelijkheid van verblijf alsook de sociale verbondenheid aan de woonomgeving is niet overeenkomstig met een reguliere woonomgeving. Nu worden wijken die het sociaal-maatschappelijk al zwaar hebben nog eens extra belast met dit type van short-stay-verblijvers. Ook drijft het woningprijzen op voor starters op de woningmarkt. Wij verzoeken met klem om bij deze vorm van huisvesting te spreken over 'logies' i.p.v. 'wonen'. We verwachten dan ook van de provincie Limburg, als belangrijke partner, mee te denken om te komen tot een constructieve oplossing voor heel Noord-Limburg en gebieden die hier mee kampen.
- Welke rol neemt de provincie in uitdagingen op het gebied van wonen en belemmeringen die daarbij spelen? Denk aan stikstof, spuitzones, beschikbaarheid energie, drinkwater enz.? Juist hier kan de provincie een bovenlokale rol pakken in het adresseren van de opgaven en regie nemen in het formuleren van gedeelde oplossingen.
- Bij het thema wonen wordt het 'circulair bouwen' (ondanks de verwijzing in § 12.2 – Circulaire economie) niet nader uitgewerkt. In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) wordt juist de bouw- en sloopsector aangemerkt als 'high potential'. De doelen uit NPCE (gescheiden materiaalstromen bij sloop, het stimuleren van biobased en secundair materiaalgebruik, en circulaire woningbouw in brede zin) zien we niet terug in de ontwerp-POVI'25. Dit is een gemiste kans, zeker gezien de grote bouwopgave waar Limburg voor staat én het feit dat veel bouw- en sloopbedrijven in de regio al initiatieven nemen op dit vlak.

H11 - Land- en tuinbouw

- Wij constateren dat provinciaal belang als volgt is geformuleerd: 'een gunstig ondernemersklimaat voor de agrofoodsector en een betekenisvolle transitie in de agrofoodsector (overgang naar een meer duurzame circulaire, vraaggerichte productie, die in balans is met en bijdraagt aan een goede duurzame leefomgeving'. Er is dus geen provinciaal belang bij de niet-agrofoodsector (bloembollensector, paardenhouderij, schapenhouderij, graszodenteelt, boomteelt), etc.? Wanneer is de balans bereikt van een

duurzame leefomgeving? Is het provinciaal belang ook niet dat de natuur herstelt, de biodiversiteit gaat toenemen (in ieder geval niet verder afneemt), de waterkwaliteit verbeterd, etc. Met andere woorden: leunt het provinciaal belang niet te eenzijdig op de agrofoodsector waardoor de afweging t.o.v. andere thema's onvoldoende wordt gemaakt?

- De ontwerptekst m.b.t. land- en tuinbouw is erg algemeen geformuleerd ('hoog over'). Bij individuele cases die vaak juridisch geregeld worden met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa) is juist heel concreet aangegeven wat het provinciaal belang is, en is advies en instemming van Gedeputeerde Staten vereist (besluit 13 december 2023). Bij bijv. toevoeging van vestigingsmogelijkheden voor voorzieningen voor vrijetijdseconomie (hoe kleinschalig ook, bijv. een B&B) moet de provincie instemming verlenen, en wordt moeilijk gedaan c.q. buitenproportionele eisen gesteld. Wij constateren dat het provinciaal belang bij initiatieven onvoldoende is geduid. Focus moet liggen op het bieden van kaders waardoor gemeenten zelfstandig initiatieven kunnen beoordelen. De voorgestelde handelwijze is niet werkbaar en leidt tot veel bureaucratie.
- Hoe gaat de provincie om met natuurvergunningen van plannen die niet gerealiseerd worden?
- "Agrofoodsector" verwijst in de tekst enkel naar hoogproductieve vormen van land- en tuinbouw. Dit impliceert dat er geen ruimte is voor extensieve(re) vormen van land- en tuinbouw (korte keten, regionale voedselsystemen, nichemarkten, enz.), en het inmiddels brede palet aan vormen van verbrede landbouw zoals zorgboerderijen, agrarische kinderdagverblijven, kamperen bij de boer enz. Juiste in deze 'andere vormen' zit de verbindende schakel tussen stad- en platteland. Gemeenten hebben in de afgelopen decennia bewezen hier "gebiedsgericht" de juiste balans in te kunnen vinden. Het verzoek is om ook ruimte te bieden aan extensieve vormen van land- en tuinbouw en hier meer duidelijkheid over te geven.
- De glastuinbouw is niet alleen een belangrijke economische drager van de regio, maar maakt ook deel uit van de regionale identiteit. Voor de toekomstbestendigheid van de sector is het van groot belang om tot een oplossing te komen voor het energievraagstuk. Tegelijkertijd zien we vanuit de sector behoefte aan ruimte om te intensiveren om elders te kunnen extensiveren, om de natuurdoelen te halen. Deze ruimtevraag is (nog) niet concreet gemaakt, maar wordt wel als kansrijk gezien op voorwaarde dat dit plaatsvindt op toekomstbestendige locaties. En dat de ontwikkeling bijdraagt aan natuurdoelen en circulaire economie.
- De term 'Emissieloos telen' vraagt om graag een juiste en complete definitie. Toekomst bestendig betekent dus ook: niet afwentelen op bodem en oppervlaktewater(systemen). Een aantal locaties kent serieuze beperkingen op het vlak van (proces)water. Waar afvalwater op eigen terrein niet voldoende gezuiverd kan worden, moet het op de riolering worden geloosd; die is hier vaak niet op bedacht/toegerust is. Voorstel is om hier wel een duidelijk (water) standpunt in te nemen: alleen toestaan als dit nagenoeg emissieloos en/of waterneutraal plaats gaat vinden. Relevante technieken zijn beschikbaar, en deze zijn ook met de sector afgesproken.

- Hoewel in de glastuinbouwgebieden 1 en 2 alleen onder voorwaarden uitbreiding is toegestaan, houden we hiermee solitaire glastuinbouwbedrijven voor de lange termijn in stand (en bieden uitbreidingsmogelijkheden) terwijl we lokaal meer willen sturen op clustering. Het uitgangspunt "intensiveren om te extensiveren" dat door de bouwsteen TTL wordt gepredikt, gaat hiermee mank. Verder is de vraag wat een toekomstbestendige locatie voor een glastuinbouwbedrijf is?
- In het verwevingsgebied stimuleren we dat vrijkomende agrarische bebouwing zoveel mogelijk wordt hergebruikt door emissiearme land- en tuinbouw. In deze gebieden kan overigens in vrijkomende agrarische bebouwing, mits onderbouwd en thematisch wenselijk, mogelijk meer ruimte geboden worden voor passende niet-agrarische herbestemmingen. Wat zijn volgens de provincie passende "niet-agrarische herbestemmingen"? Waaraan wordt hierbij gedacht? Hoe verhoudt zich dit tot de brief van de provincie d.d. 9 juli 2024 Mogelijkheden herbestemming na beëindiging veehouderij DOC-00672890? ("Samengevat komt het vigerende Limburgse omgevingsbeleid er op neer dat bij functiewijziging van landbouwgrond en bouw kavels vooral nieuwe vormen van landbouw of natuur kansrijk zijn en nieuwe rode functies als wonen, bedrijven en vrijetijdseconomie nagenoeg uitgesloten zijn").
- "Bij nieuwe ruimtelijke plannen en ontwikkelingen verwachten wij dat agrariërs een bedrijfsontwikkelingsplan (BOP) opstellen". Geldt hier een format voor? Wat zijn de criteria, bijv. m.b.t. 'volwaardigheid'? De gemeente heeft geen inzicht in de financiën van een bedrijf? Is het reëel om voor elke ontwikkeling een bedrijfsontwikkelingsplan op te laten stellen? Voorstel om de eis van een BOP te schrappen of te nuanceren en samen met de gemeenten uit te werken.
- In de afgelopen jaren heeft de provincie Limburg op de thema's natuur en stikstof bewust geen actieve procesrol gehanteerd. Op welke wijze gaat provincie dit stimuleren en faciliteren?
- In de ontwerp-POVI'25 wordt nergens gerept over innovatieve vormen van landbouw zoals vertical farming. Ziet de provincie kansen voor deze vorm van landbouw en zo ja in welke gebieden? Door het uitblijven van heldere provinciale beleidsuitgangspunten over vertical farming worden gemeenten inmiddels geconfronteerd met diverse verschijningsvormen in het landelijk gebied in het verlengde van glastuinbouwbedrijven. Wij verzoeken de provincie om hier heldere beleidskaders voor te formuleren.
- Waarom is uitbreiding van glastuinbouw in verwevingsgebied toegestaan? Dit zou je toch een ongewenste ontwikkeling vinden omdat de mens centraal staat. Graag een toelichting waarom dit hier mogelijk is.
- Nieuwvestiging van een agrarisch bouwvlak in het verwevingsgebied is uitgesloten. Dus nieuwvestiging van een vorm van stadslandbouw in het verwevingsgebied is niet mogelijk? Het verzoek is om hier meer duidelijkheid over te geven.
- Wat is de aanpak m.b.t. voormalige agrarische bedrijfswoningen? Door de herbestemmingsmogelijkheden naar wonen (in primair agrarische gebied) in te perken worden deze praktisch onverkoopbaar, en dreigen illegale situaties te ontstaan. Wanneer er

geen nieuwe passende herbestemming gevonden wordt, is alleen sloop een optie. Heeft de provincie Limburg hiervoor een sloopfonds, waaruit sloop gefinancierd kan worden?

- U stelt: "Om die reden staan we in VAB's in beginsel geen nieuwe niet-agrarische functies toe en in het geval van bedrijfsbeëindiging worden bedrijfswoningen niet omgezet naar burgerwoning". U stelt dat er "onderzocht wordt deze woningen onder de plattelandswoningen of voormalige bedrijfswoningen kunnen vallen". Dit is echter strijdig met de 'Wet op de plattelandswoningen'. Bij een gestopt agrarisch bedrijf kan woning nooit een plattelandswoning worden op basis van uitspraken van de Raad van State.
- 'Wat betreft solitaire grootschalige verwaarding van mest en agrarische reststromen kiezen we voor vestiging op of direct nabij een Bedrijventerreinen waar bedrijven met veel milieu-/gebruiksruimte (de vroegere hogere milieucategorieën, HMC) zijn toegestaan'. Op deze locaties worden mest en andere reststromen van derden verwaardigd en ligt de focus op grootschaligheid. Vanaf welke omvang is sprake van grootschaligheid? En is er überhaupt ruimte op bedrijventerreinen om dergelijke activiteiten te huisvesten?

H12 – Economie en werklocaties

- We hadden verwacht iets te lezen over het 'grotere economische ecosysteem' waar we als Limburg onderdeel van uitmaken. Wat is de betekenis van de grote 'economische motoren' buiten onze regio, op onze toekomst? Uiteraard gaat het dan over Brainport Eindhoven, maar net zo over het nabije industriecluster in Duitsland. En bijvoorbeeld de "blue banana" waar we onderdeel van zijn. Wat is ons perspectief t.a.v. deze grotere ontwikkelingen? En wat is daarvan de ruimtelijke impact? De enorme ontwikkeling van Brainport, maar ook de woningbouwontwikkeling rond de IC-stations in Limburg leidt ertoe dat veel bedrijvigheid onze kant, c.q. naar buiten de steden/IC-locaties wordt gedrukt. Hoe groot is die opgave? Wat willen we opvangen, en wat niet?
- Hoewel in de ontwerp-POVI'25 wordt onderkend dat de transitie naar een circulaire economie vraagt om een bovenregionale en grensoverschrijdende aanpak, ontbreekt in de uitwerking een integrale visie en rolopvatting van de provincie binnen dit speelveld. In de regio's zijn diverse waardevolle initiatieven ontstaan vanuit gemeenten, ondernemers en kennisinstellingen, zoals de samenwerking binnen de Afval Samenwerking Limburg (ASL), de Intergemeentelijke Samenwerking met Universiteit Maastricht en de ontwikkeling van, en verkenning naar circulaire ambachtscentra en -hubs. Deze initiatieven dragen direct bij aan de circulaire economie, maar worden in de ontwerp-POVI'25 nauwelijks genoemd of ondersteund.
- De huidige focus van de provincie op grootschalige innovatiecampussen zoals Chemelot, de Brightlands Campussen en de mogelijke komst van de Einstein Telescoop is begrijpelijk, maar is geen alternatief voor een breed gedragen en samenhangende aanpak op regionaal niveau. Hiermee dreigt de provincie haar verbindende en faciliterende rol richting decentrale overheden, maatschappelijke initiatieven en het MKB onvoldoende in te vullen. Wij adviseren dan ook om in de definitieve POVI sterker in te zetten op:
 - het expliciet erkennen en ondersteunen van bestaande regionale circulaire initiatieven;

- o een faciliterende rol van de provincie in het versterken van samenwerkingen tussen gemeenten, onderwijsinstellingen en ondernemers;
 - o het ontwikkelen van een integrale, provinciebrede visie op de circulaire economie, waarin zowel top-down als bottom-up initiatieven samenkomen.
- In paragraaf 12.4.4.3.4 wordt ingegaan op energiegebruik in relatie tot bedrijventerreinen. In bredere zin geldt echter dat de verschillende duurzaamheidsopgaven – zoals de energietransitie, de circulaire transitie en klimaatadaptatie – nu grotendeels als afzonderlijke thema's worden behandeld in de ontwerp-POVI'25. Dit terwijl juist een integrale benadering essentieel is om doelconflicten te voorkomen en synergie te benutten. Wij adviseren om in het definitieve document meer aandacht te besteden aan:
 - o het integreren van duurzaamheidsopgaven op beleids- en uitvoeringsniveau;
 - o het ontwikkelen van integrale gebiedsgerichte aanpakken, met name op bedrijventerreinen, waar energie, circulariteit en klimaatopgaven elkaar raken en versterken;
 - o het expliciet benoemen van mogelijke spanningen én oplossingsrichtingen bij gecombineerde transities.
- Focus ligt (te) sterk op Chemelot, Brightlands en Einstein telescoop; hoe vindt de connectie / kennisvalorisatie naar de regio plaats? De aanwezigheid en kwaliteit van het MKB, met name de maakindustrie wordt niet genoemd. De maakindustrie is bovendien van belang voor het functioneren van de Brightlands zelf.
- Teleurstellend is de traditionele blik naar 'binnen' toe. De sterk voelbare invloed van de naastgelegen Metropoolregio Eindhoven wordt nergens genoemd! Wel wordt de Euregio aangehaald, echter alleen als dit uitkomt, bijvoorbeeld in relatie tot de Einstein Telescoop. Wij verzoeken om dit breder te bekijken en de blik veel meer naar buiten te richten.
- De lijst met bedrijventerreinen van provinciaal belang is zeer omvangrijk. Onduidelijk is, hoe en in welke mate de belangen van provincie en individuele gemeenten zijn geborgd, bijvoorbeeld op aspecten zoals regionale meerwaarde, governance, en de eerdere POL-uitwerking bedrijventerreinen. Wij verzoeken u om dit nader te duiden.
- Onduidelijk is hoe er wordt omgegaan met de beoogde regionale taakstellingen, meer specifiek over de exacte locatie, strijdigheid van functies, fysieke mogelijkheden en fysieke belemmeringen, aard van bedrijvigheid, arbeidsmarkt, natte kavels, uitbreidingsbehoefte, circulaire ambities te faciliteren. Wij verzoeken u dit nader te duiden.
- Economie en werklocaties worden eenzijdig ruimtelijk geformuleerd (wat voor type economie willen we zijn?). De integrale afstemming mist, bijvoorbeeld de relatie met werkgelegenheid/internationale werknemers, mogelijkheden van vrijkomende agrarische bebouwing, glastuinbouw, vrijetijdseconomie, energie en netcongestie, en de relatie met omringende regio's zoals Brainport Eindhoven (druk op de regio, wederkerigheid, complementariteit, overloopgebied e.d.)
- Het niet toestaan van huisvesting van arbeidsmigranten op bedrijventerreinen c.q. werklocaties en/of in het buitengebied werkt belemmerend om voldoende arbeidskracht te werven en op een kwalitatief goede manier te kunnen huisvesten. Dit terwijl arbeidsmigranten onmisbaar zijn voor draaiend houden van de Limburgse economie. Zoals

gesteld bij het hoofdstuk Wonen is huisvesting van deze groep mensen wezenlijk anders dan regulier wonen: een groot deel van de mensen heeft nog niet de beslissing genomen om zich hier langdurig te vestigen.

H13 - Vrijtijdseconomie

- Wij willen benadrukken dat er onderscheid is in de opgaven van VTE tussen Noord/Midden-ten opzichte van Zuid-Limburg, en dit onderscheid mag in de ontwerp- POVI'25 benoemd worden. Maak gebruik van de Ontwerpend Onderzoeken om dit onderscheid te beschrijven.
- De teksten VTE hebben meer weg van een gedetailleerd toetsings- en spelregelkader voor ruimtelijke initiatieven dan van een strategische ruimtelijke toekomstvisie. Wij verzoeken u dit hoofdstuk in lijn te brengen met de andere hoofdstukken en deze naar visieniveau te tillen.
- Vrijtijdseconomie is meer dan alleen een marktanalyse. Onze gezamenlijke ambitie is Limburg een goede toeristisch-recreatieve structuur heeft met vitale bedrijven en kwalitatief goede routestructuren. Dit vraagt om een integrale afweging bij initiatieven naar de draagkracht van een gebied, verdeling van de schaarse ruimte en de relatie met gebiedskwaliteiten. Wij verzoeken u daarvoor gebruik te maken van de analyse en het ontwikkelperspectief uit ZON2050 De Peel, de Ontwerpende Onderzoeken en het Panorama Maasvallei.
- Niet alleen aantrekkelijke steden zijn van belang voor vrijetijdseconomie, ook een aantrekkelijk landschap (natuur, cultuurhistorie, etc.). En juist de kwaliteit van natuur (en deels) landschap is een rol en bevoegdheid van de provincie: leg op z'n minst die relatie en formuleer uw ambitie!
- De gemeente is volgens de Omgevingswet het bevoegd gezag voor VTE-initiatieven. Voor het beoordelen van die initiatieven legt de gemeente in haar Omgevingsvisie haar visie op de bestaande en gewenste toeristisch-recreatieve structuur vast. Is het de rol of verantwoordelijkheid van de provincie om bedrijfsontwikkelplannen, marktonderbouwingen e.d. te vragen? De provincie moet niet op de stoel van de gemeente gaan zitten. Wij verzoeken u het provinciaal belang nadrukkelijker uit te werken, en focus te leggen op monitoring van de ontwikkelingen.
- Volgens de ontwerp-POVI'25 zijn er in primair landbouwgebied helemaal géén nieuwe toeristische initiatieven mogelijk. Daarmee wordt de transitie van het landelijk gebied (o.a. a.g.v. de diverse stoppersregelingen) op slot gezet. Maatwerk moet altijd mogelijk blijven, waarbij we als gemeente kritisch kijken naar het initiatief (aard en locatie) en de relatie met de primaire landbouw.

H14 – Mobiliteit

- Het betreft vooral een opsomming van bestaande/lopende activiteiten die al lang bij de provincie Limburg op de agenda staan, waardoor er weinig ambitie en visie uitgaat van de ontwerp-POVI'25. Ook bij dit thema is geen gebruik gemaakt van de analyse en ontwikkelperspectieven uit de Ontwerpende Onderzoeken. Wij verzoeken u deze alsnog mee te nemen.

- De ambitie beperkt zich tot 'het in stand houden van' door middel van uitvoering van beheer, onderhoud en ROVL werkzaamheden. Hierin mist de 'gezamenlijke opgave' en ambitie voor bijvoorbeeld fietsinfra/netwerk en de toekomstgerichte ambitie om fiets, veiligheid en gezondheid te stimuleren.
- We ondersteunen de constatering dat een goede bereikbaarheid van voorzieningen niet alleen leunt op autobereikbaarheid, maar dat daarvoor een transitie naar een publiek mobiliteitssysteem noodzakelijk is. Daarbij moet ook aandacht zijn voor die kernen/gebieden die (nu) niet goed zijn aangesloten op het OV.
- De elektrificatie, maar ook de verdere verdubbeling van de Maaslijn, is topprioriteit opdat een intercityverbinding tussen Maastricht en Arnhem/Nijmegen mogelijk wordt. Dit is een voorwaarde om de groeipotentie van de regionale kernen te kunnen benutten en stations toe te voegen.
- We lezen niets terug over de slechte bereikbaarheid van de Brainportregio met Limburg, en dan met name met de campussen. We lezen niets terug over een visie met mogelijke oplossingen, zoals bijvoorbeeld de 'bus rapid transit'. Hoe kijkt de provincie daar tegenaan?
- Hetzelfde geldt voor Limburg-Centraal en de ruimte die het spoor biedt voor de verstedelijkingsopgave. In Venlo speelt het emplacement een cruciale rol. Het is zaak het goederenvervoer op het emplacement te optimaliseren dan wel deels te verplaatsen naar buiten (de binnen)stad.
- Bij het verbeteren van de spoorinfra met het buitenland is het borgen van een goede leefbaarheid langs het spoor en de emplacementen in de (binnen)steden (geluid, trillingen en externe veiligheid) randvoorwaardelijk. Ook de realisatie van een volwaardige Delta Rhine Corridor (DRC) kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Verder is verdubbeling van de diverse enkelsporen op/nabij de grensovergangen een harde voorwaarde voor het realiseren van de internationale treinen.
- We onderschrijven de noodzaak om de gehele Maasroute geschikt te maken voor klasse Vb. Naast de fysieke maatregelen hoort daar ook een 24/7-bediening bij zodat de logistiek kan meebewegen in de 24-uurs-economie van de Rotterdamse en Antwerpse havens.

H15 – Cultuur en erfgoed

- Wij onderschrijven cultuurhistorie als kernkwaliteit van het landschap. De historische gelaagdheid met zijn erfgoedensemble zijn belangrijk voor onze (Limburgse) identiteit. Wij vragen u om een stevigere relatie te leggen tussen cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit; deze twee zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. (de redeneerlijn van herkomstwaarde naar toekomstwaarde). Spreek hiervoor een duidelijkere ambitie voor uit en stem deze af met de opgaven (doelen) van het primaire landbouwgebied, de groenblauwe landbouwzone en de Maasvallei.
- Als het gaat om de instandhouding van monumenten ligt wat ons betreft de focus te zeer op de restauratie van monumenten, in plaats van onderhoud en het in standhouden van bestaande monumenten als zodanig. Onderhoud en instandhouding is immers een stap vóór restauratie. Tijdig herbestemmen kan daar een bijdrage aan leveren.

- Wij pleiten ervoor om in § 15.1.6 (Hergebruik monumenten) naast Vrijkomende Agrarische Bebouwing ook aandacht te schenken aan de herbestemming van (vaak monumentale) kerken die aan de eredienst worden onttrokken.
- Bij onderhoud, restauratie en verduurzaming van monumenten diende ERM-kwaliteitsstandaard niet alleen bij rijksmonumenten toegepast te worden, maar bij alle monumenten (ook gemeentelijke en provinciale monumenten).
- De rol van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (de KNA) is de belangrijkste leidraad voor de Nederlandse archeologie hoe men om dient te gaan met archeologische waarden. Deze staat niet vermeld in de ontwerp-POVI'25.

H16 – Verantwoording

- In § 16.2 (Bouwstenen voor de ontwerp-POVI'25) ontbreekt het Panorama Maasvallei (2024) dat in opdracht van de provincie én in samenspraak met ketenpartners is opgesteld. Het Panorama Maasvallei geeft inzicht in de kwaliteiten van de Maasvallei en formuleert integrale inrichtingsprincipes over hoe we de Maasvallei (als onderdeel van het totale riviersysteem) kunnen voorbereiden op de klimaatverandering, wat de wisselwerking is tussen keuzes op systeemniveau in relatie tot regionale/lokale ontwikkelingen, en wat dit betekent voor de ruimtelijke inrichting, de gebruiksfuncties, de veerkracht van de rivier en de leefbaarheid voor bewoners. Wij hadden verwacht de resultaten van dit onderzoek minimaal terug te zien in H6 (Water), maar ook in de andere thematische hoofdstukken.
- Ten aanzien van de participatie (§ 16.3) constateert u dat "alle stakeholders op het juiste moment zijn meegenomen". U stelt daarbij dat er bij de totstandkoming van de POVI'21 al een uitgebreid participatieproces heeft plaatsgevonden en dat het nu alleen om een actualisatie van de POVI'21 gaat. Sinds de vaststelling van de POVI'21 is de wereld echter in hoog tempo veranderd. Technologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen volgen elkaar snel op en brengen nieuwe opgaven en uitdagingen met zich mee die ook een claim op de ruimte leggen en om een zorgvuldige en integrale afweging vragen. Door de tijdsdruk op het proces moeten we helaas constateren dat we als gemeenten wel zijn meegenomen, maar niet op het juiste moment. Zo hebben we in het voortraject gereageerd op 70%-versies van de meeste hoofdstukken, maar is tijdens de zienswijzeperiode niet duidelijk wat met deze opmerkingen is gedaan. Of hoe onze input is afgewogen ten opzichte van de opmerkingen vanuit andere stakeholders. Daar komt bij dat zelfs tijdens de zienswijzeperiode nog bijeenkomsten plaatsvinden om zaken aan te scherpen c.q. nader vorm te geven (bijvoorbeeld de begrenzing van verwevingsgebieden). Dit versterkt het beeld dat niet zorgvuldigheid, maar doorloopsnelheid bepalend is voor dit proces.

Reactie 70%-versie teksten

Voorafgaand aan de zienswijze-periode heeft u 70%-versies van teksten met ons gedeeld. Wij hebben als regio onze opmerkingen en vragen op ambtelijk niveau met u gedeeld en de hoofdzaken daaruit besproken in het bestuurlijk gesprek medio april en het BOFLL medio mei. We zien dat in een beperkt aantal hoofdstukken en thema's teksten daadwerkelijk zijn aangepast. Met

door de regio's Noord -en Midden aangeleverde reacties op de 70%-teksten van de POVI'25 is niks tot weinig gedaan. Wij verwachten daarom nog een integrale terugkoppeling wat er is gedaan met de opmerkingen en vragen zoals in het regionale document opgenomen. Dit document is eerder al gedeeld met de ambtelijke organisatie van de provincie Limburg.

Opmerkingen specifiek voor de gemeente Venray

Aanvullend op de 'regionale bouwsteen zienswijze', willen wij graag een aantal specifieke Venrayse opmerkingen maken. Dit betreft de onderwerpen: algemeen, stedelijke kern, wonen, landbouw, defensie, mobiliteit en energie.

Algemeen

- De ontwerp-povi'25 is niet afgestemd met de gemeentelijke omgevingsvisie en/of de ruimtelijke keuzen die de gemeente Venray heeft gemaakt. Hierover heeft geen overleg over plaats gevonden, waarmee geen recht wordt gedaan aan het zorgvuldigheidsbeginsel.
- De gemeente Venray heeft met het vaststellen van haar scenario's People, Planet en Profit een verdere verdieping gemaakt op de ambitie "gezond Venray heeft de toekomst" uit de gemeentelijke omgevingsvisie. Deze scenario's heeft het college gekoppeld aan de deelgebieden uit het Ruimtelijk Kwaliteitskader van Venray. Bij beide documenten ontstaan er conflicten met kaartbegrenzings zoals opgenomen in de ontwerp-POVI'25. Wij vragen u vastgesteld gemeentelijk beleid te gebruiken bij het opstellen van uw definitieve kaartmateriaal.
- Ook de begrenzingen op andere kaarten uit de ontwerp-POVI'25 komen niet overeen met de informatie van de gemeente Venray. Voorbeeld: de grens van het beekdal van de Loobek, vastgestelde in het Ruimtelijk Kwaliteitskader van Venray, komt niet overeen met de begrenzing van het beekdal zoals opgenomen in de ontwerp-POVI'25.

Venray, zevende stedelijke kern in Limburg

- Venray is in 2014 door de provincie Limburg aangewezen als de zevende stedelijke kern in Limburg. Met de opwaardering van de Maaslijn ligt Venray op een strategische plek op de verbinding Nijmegen – Venray - Venlo - Roermond – Sittard - Maastricht. Deze positie heeft betekenis voor de verstedelijking in de periode 2030 -2050. Enerzijds vanwege de beschikbare ruimte, de opwaardering en beschikbare capaciteit van de Maaslijn, maar ook vanwege de verstedelijkingsdruk vanuit de regio Arnhem-Nijmegen (en in mindere, maar ook belangrijke mate Brainport Eindhoven). Wij verzoeken u de potentie van Venray, in relatie tot de Maaslijn nadrukkelijk te benoemen, e.e.a. conform het door ons samen opgestelde Ontwerpend Onderzoek Noord-Limburg. Een aanhaking met bijvoorbeeld Limburg Centraal - breder dan alleen de IC-stations en de focus op Brainport Eindhoven – zou richting 2050 kunnen helpen. Venray voert hier momenteel ook een verkenning voor uit in het kader van de woningbehoefte.
- Op de langere termijn, na 2030, en mede gelet op het vorige punt, wil Venray graag een hoofdstation zijn op de spoorverbinding tussen Nijmegen en Maastricht.

Wonen

- Er ligt veel nadruk op de Woondeal (tot en met 2030) en daarna Limburg Centraal (na 2030). Venray heeft tot en met 2040 een huishoudensgroei van +3210 huishoudens. In een trendscenario tot 2050 wordt een huishoudensgroei van +3600/3800 huishoudens berekend. In de scenario's is nog geen rekening gehouden met extra behoefte als gevolg van de groei van de landmacht-kazerne in Venray of de potentie van het stationsgebied op de noord-zuid-as in Limburg. Wij verzoeken u de potentie van Venray als zevende stedelijke kern in Limburg nadrukkelijker te benoemen. Een eerste voorzet wordt in de ontwerp-POVI'25 deels al gedaan: Oostrum is aangegeven als onderdeel van het stedelijk gebied van Venray. .
- Venray is van oudsher een gemeente die vele aandachtsgroepen huisvest (deels ook voor de regio Noord-Limburg). In de ontwerp-POVI'25 ontbreekt een visie op aandachtsgroepen en regionale spreiding. Juist hier kan de provincie een regisserende en sturende rol spelen.
- De omschrijving van het begrip 'wonen' gaat voorbij aan de logies-functie van arbeidsmigratie. Volgens de ontwerp-POVI'25 worden shortstay-locaties beschouwd worden als 'wonen'. Dit conflicteert met het door de Raad van Venray vastgestelde beleid, vanwege het feit dat internationale werknemers vaak nog niet de keuze hebben gemaakt zich hier langdurig te vestigen. Qua huisvesting is dit van wezenlijk andere aard. Wij verzoeken u om tijdelijke locaties voor arbeidsmigratie niet als wonen te beschouwen en uw beleid daarop aan te passen.
- Woningbouw moet zoveel als mogelijk plaatsvinden binnen stedelijk gebied of landelijke kernen. Wanneer dat letterlijk wordt genomen volgens het kaartmateriaal betekent dit dat in eerste instantie alleen ruimte is binnen de kerngrenzen van de 13 kernen in de gemeente Venray. Met name de landelijke kernen binnen de gemeente Venray kennen weinig tot geen ruimte meer voor verdichting en inbreiding. Er zal aanspraak gemaakt moeten worden op de randen van de kernen om in de woningbouwbehoefte te voorzien van deze landelijke kernen (nog los van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid). Dit staat echter op gespannen voet met de uitspraak in de ontwerp-POVI'25 dat er beperkend gereageerd wordt op claims op het primair landelijk gebied. Aan de andere kant wordt juist geschetst dat met 'straatjes erbij' ruimte geboden wordt aan de landelijke kernen, en bevinden zich (deels) binnen primair agrarisch gebied. Welk belang prevaleert er dan (een straatje erbij versus primair landelijk gebied?). De door u geformuleerde verwevingsgebieden (100m) kunnen hiervoor uitkomst bieden, mits de grenzen worden opgerekt. Ter illustratie: spuitzones moeten minimaal 50 meter breed, waarmee effectief maar een zone van 50 meter overblijft.. Wij verzoeken u het beleid hierop aan te passen.
- De term uitleglocatie wordt niet gedefinieerd en leidt tot onduidelijkheid. Venray kent twee grote uitbreidingslocaties waar momenteel Voorkeursrecht op rust: de Brabander en het Oostrumsveld. Deze twee locaties gaan voor een groot gedeelte voorzien in de woningbouwbehoefte tot en met 2040. In totaal gaat het om ongeveer 1200/1300 woningen. Deze ontwikkelingen bevinden zich buiten de begrenzing van de stedelijke kern Venray en Oostrum, deels in verwevingsgebied, en deels in primair landbouwgebied. Het is van

essentieel belang (juridisch; creëren van voorzienbaarheid) voor de woningbouwproductie, dat deze twee gebieden worden opgetekend als stedelijk gebied. De gemeenteraad van Venray heeft inmiddels de twee gebieden aangewezen als stedelijk ontwikkelingsgebied (d.d. 23 juni)! Wij verzoeken de provincie Limburg om beide gebieden te verwerken op het kaartmateriaal.

- In navolging van voorgaande opmerking: vele lopende plannen zijn niet opgenomen in het kaartmateriaal. De grenzen van landelijke kernen in Venray en de twee stedelijke kernen: Venray en Oostrum lopen niet gelijk aan plannen die reeds bestemd zijn of plannen die in procedure of voorbereiding zijn. Eerder is door de provincie Limburg een rapport opgesteld over 'straatje erbij'. Venray heeft hiervoor haar input aangeleverd en vele locaties zijn besproken. Ook deze zien we niet terug op het kaartmateriaal als het gaat om de begrenzing van landelijke en stedelijke kernen. Concreet gaat het om de volgende plannen:

- Venray: Brabander, Vlakwater II, Kiekweg
- Oostrum: Oostrumsveld, Oostrum-Oost F1, Oostrum-Oost FII, Geijsterseweg (Zompgraaf)
- Merselo: Capelleveld, De Haag, Veldstraat
- Vredepeel: Uitbreiding Vredepeel
- Wanssum: Postbaan, Burgemeester Ponjeestraat
- Blitterswijck: Berkenstraat
- Oirlo: Hoofdstraat, Gertrudisstraat
- Leunen: Leunen-Zuid, Blankenberg, Leunse Plak (Brienshoekweg)
- Heide: Droesenweg
- Ysselsteyn: Kievitsakker FII
- Castenray: Horsterweg (Poort van Castenray)

Hierbij is niet uitgesloten dat er nog meer projecten in voorbereiding zijn. Daarnaast worden er ook solitaire woningen (bijvoorbeeld RvR-titels) toegevoegd in linten. Deze zijn niet opgenomen in de lijst hierboven.

- Woningbouwplannen in Venray ondervinden hinder van gewasbeschermingsmiddelen. Er wordt met klem een oproep gedaan om in het kader van spuitzones een uitspraak in de ontwerp-POVI'25 te doen over een eventuele zone. Dit is in het belang van de realisatie van de Woondeal. 900 woningen in diverse projecten in de gemeente Venray en 2900 woningen in geheel Noord-Limburg (incl. Venray) hebben te maken met deze problematiek! Dat is 28% van de opgave uit de Woondeal!

Landbouw en landelijk gebied

- Limburg wordt gezien als één. Enerzijds is dat goed. Anderzijds valt niet te ontkennen dat Noord- Midden- en Zuid-Limburg qua identiteit en landelijk gebied van elkaar verschillen. Met name de gemeenten Venray en Nederweert kennen een bijzondere positie, gezien het groot aantal (potentiële) stoppende agrarische ondernemingen. Dit onderscheid zien wij niet terug in de keuzes van de provincie. Wij verzoeken de provincie dit onderscheid wel te nemen en het landelijk gebied niet op slot te zetten qua ontwikkelingsmogelijkheden.

- De visie van de provincie Limburg is dat het landelijk gebied beschikbaar moet blijven voor de land- en tuinbouwsector. De provincie gaat daar zo ver in, dat alle niet-agrarische ontwikkelingen (in welke vorm dan ook) niet wenselijk zijn, dan wel onmogelijk gemaakt worden. Dit geeft naar onze mening te weinig nuance en maatwerk, en hindert de transitie van het landelijk gebied. Wij verzoeken de provincie om haar beleid meer in te zetten op: 'de juiste functie op de juiste plek', en niet slechts op het 'uitsluiten van bepaalde functies'. Onvoldoende maatwerkmogelijkheden zal in Venray leiden tot onwenselijke ontwikkelingen.
- De provincie vraagt voor iedere (nieuwe) ontwikkeling in het landelijk gebied om een bedrijfsontwikkelingsplan (BOP). Wij begrijpen de wens om te kunnen toetsen op o.a. toekomstbestendigheid en duurzaamheid van plannen, maar daarvoor is een BOP niet altijd nodig of wenselijk. Dit leidt tot onnodig extra werk bij gemeente en provincie Limburg. Focus op het formuleren van duidelijke randvoorwaarden, waarbij in specifieke situaties gevraagd kan worden om een BOP is een betere aanpak.
- De kaarten zijn onlosmakelijk verbonden met de beleidsuitspraken. De in de ontwerp-POVI'25 opgenomen kaarten overlappen, kloppen niet of de begrenzing/onderbouwing valt niet te herleiden door de gemeente. Wij verzoeken de provincie de kwaliteit van kaartmateriaal integraal te verbeteren en van brondocumenten te voorzien, alvorens zij overgaat tot vaststelling. Tevens pleiten wij voor een paragraaf waarin wordt toegelicht hoe de kaarten zijn gemaakt, welke fouten daarbij (kunnen) optreden, en hoe je daar in de uitvoeringspraktijk mee om gaat.
- Dierenwelzijn en open systemen hebben impact op de volksgezondheid. Deze impact lijkt niet afgewogen in de ontwerp-POVI'25. In het kader van leefbaarheid is het essentieel dat er voldoende bedrijvigheid en het landelijk gebied mogelijk is, en blijft. Dit wordt door de ontwerp-POVI'25 ernstig beperkt.
- M.b.t. het effect van teeltondersteunende voorzieningen waarbij de grond wordt afgedekt is het effect op biodiversiteit niet afgewogen. Een dergelijke afweging kan in situaties relevant zijn. Wij verzoeken u dit aspect toe te voegen.
- Het effect van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op N2000-gebieden is niet afgewogen en is een taak van de provincie.

Defensie

- In de teksten van de ontwerp-POVI'25 wordt op enkele plekken (o.a. in Hoofdstuk 8, Gezonde en veilige leefomgeving) verwezen naar Defensiebelangen of -terreinen. Deze teksten dienen nog te worden geactualiseerd op grond van de eerste besluiten van het Kabinet m.b.t. het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie.

Nu de voormalige vliegbasis de Peel niet langer de voorkeurslocatie is voor de stationering van jachtvliegtuigen, streven wij ernaar dat de planologische beperkingen die nu rond de voormalige vliegbasis liggen, worden opgeheven.

Laagvliegen: laatste zin "het Rijk heeft ...". Defensie hanteert binnen de laagvlieggebieden een licht planologisch regime. Dat wil zeggen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen binnen

dat gebied altijd moeten worden afgestemd met Defensie. Helikopters kunnen bij laagvliegen, vliegen tussen net boven de grond en ca. 45 meter hoogte.

Mobiliteit

- De verzorgingsplaats langs de A73 ter hoogte van Venray is veel te krap, waardoor regelmatig vrachtwagens geparkeerd staan op de toe- en afrit van de A73 om aan het rijtijdenbesluit te kunnen voldoen. Wanneer deze situatie zich voordoet en er geen ruimte meer beschikbaar is, verlaten chauffeurs de A73 om op lokale wegen te rusten. Dit levert problemen op ten aanzien van de leefbaarheid en verkeersveiligheid en vraagt om een structurele oplossing voor Noord-Limburg. Wij verzoeken u dit onderwerp te agenderen en uit te werken.

Energie

- Kaartbeelden (van de zoekgebieden, uitsluitingsgebieden en niet-uitsluitingsgebieden) sluiten niet aan bij gemeentelijke kaders en/of nationale dataset NP RES. Er wordt met klem verzocht om de kaarten kloppend te maken, van brondata te voorzien en gemeenten actief te betrekken bij het vaststellen van zoekgebieden voor wind en zon.
 - De zoekgebieden voor grootschalige zon PV sluiten niet aan bij gemeentelijk beleid. De gemeenteraad van Venray heeft besloten (in KODE) dat in het gebied van 500 meter rond de kernen geen zonnepark mag worden gerealiseerd. Dat zou dan feitelijk betekenen dat er geen zoekgebieden zijn. Dit sluit niet aan bij de RES NML doelstelling en bijdrage van Venray hieraan. Aanvullend hierop: hoe word het ruimtelijk gezien dat in het aangeduide, relatief smalle gebied, van 500 meter een zonnepark van minimaal 5 ha kan worden ontwikkeld en voldoet aan de voorwaarden van de voorkeursvolgorde zon (zoals meervoudig ruimtegebruik en inpassing).
 - Energielandgoed Wells Meer, dat via Venray wordt ontsloten, is foutief aangemerkt als uitsluitingsgebied.
 - Zo te zien heeft u de uitsluitingsgebieden gekopieerd vanuit NP RES en alleen de kaartlaag 150m windturbine gebruikt (dit is een inschatting om dat de bron van het kaartmateriaal niet wordt vermeld). Daarmee sluit u alle turbines in die omgeving uit, ongeacht de hoogte. Dat terwijl de afstandsnormen per hoogte van de windturbine verschillen. Het is heel onhandig aangezien daarmee kleinere windturbines, van 100m, geblokkeerd worden. Graag zien wij de volledige kaarten terug in de definitieve POVI'25..
- Invoeding van waterstof op het toekomstige netwerk van waterstof ontbreekt. Dit terwijl hier in Venray juist kansen voor zijn. We missen een onderdeel over regionale waterstofnetten en de samenhang met de aftakkingen. Ook in combinatie met lokale waterstofopwek en -opslag als eventuele aanjager van het regionale netwerk (zowel in stedelijk als landelijk gebied). We verzoeken dit toe te voegen.
- In Venray is nieuwe bedrijvigheid gepland. Er wordt gesteld dat gemeenten wijkgerichte plannen moeten opstellen voor nieuwe bedrijvigheid of bestaande bedrijventerreinen. Het is

onduidelijk wat verwacht wordt en hoe dit een bijdrage levert? Alsmede welk ruimtelijk instrumentarium ingezet wordt om te interveniëren? Graag verduidelijken. Meer in algemene zin dient 'toegang tot energie' als voorwaarde meegenomen te worden bij alle ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

- Dient voor de gehele zone van de Venloschol te worden uitgesloten dat infrastructuur/leidingen niet ondergronds kan worden aangelegd? Met de inpassing van woningbouwlocaties zou het bijvoorbeeld wel wenselijk zijn om de hoogspanningsleidingen zoveel mogelijk ondergronds aan te leggen. Ook de warmtetransitie en juist de mogelijkheden bij nieuwbouw spelen hierbij een rol.

Afronding

Inwoners en bedrijven in heel Nederland, ook in Limburg, snakken naar 'één overheid' die duidelijkheid en continuïteit biedt in beleid en uitvoering. Gemeenten in Noord- en Midden-Limburg willen dat graag samen met de provincie Limburg oppakken voor Limburg. Temporiseren van het proces, tijd nemen voor het goede gesprek en afstemmen van beleid is nodig om dit voor elkaar te krijgen.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders,

de burgemeester,

M.C. Uitdehaag

de secretaris,

E.G.J. Voorn

Bijlage 1: verzamelbestand (detail)zienswijzen ontwerp-POVI'25

Bijlage 2: verzamelbestand reactie op 70%-versie teksten ontwerp-POVI'25. Deze bijlage is ambtelijk al gedeeld met de ambtelijke organisatie van de provincie Limburg (niet meer bijgevoegd).

Detailzienswijzen (ontwerp)Omgevingsverordening Limburg

Toelichting

Gemeenten in Noord- en Midden-Limburg hebben afgelopen weken (detail)zienswijzen opgehaald en gebundeld in onderstaand schema. Vanwege de beperking van de zienswijzetermijn heeft hierover geen nadere afstemming en (schriftelijke) verbeterslag kunnen plaatsvinden. Dit betekent enerzijds dat soms ook zienswijzen zijn gemaakt m.b.t. OVL-teksten die niet zijn gewijzigd en waarop formeel geen zienswijzen kunnen worden ingediend. Anderzijds kan het voorkomen dat (detail)zienswijzen op onderdelen 'haaks' op elkaar kunnen staan. Echter vanwege de sectorale opbouw van de OVL is dat niet te voorkomen.

Ondanks bovenstaande tekortkomingen heeft Venray er voor gekozen om alle (detail)zienwijzen in te dienen. Ook vanuit de gedachte dat zienswijzen die zijn ingebracht door andere gemeenten, ook voor Venray van belang kunnen zijn, en het waard zijn om te worden beoordeeld.

Graag in 1^e kolom (wie?) afkorting gebruiken:

BL (Beesel) - BN (Bergen) – ES (Echt-Susteren) - GN (Gennep) – HM (Horst aan de Maas) - LD (Leudal) - MG (Maasgouw) - MM (Mook&Middelaar) - NW (Nederweert) – PM (Peel&Maas) – RD (Roerdalen) - RM (Roermond) - VO (Venlo) – VY (Venray) – WT (Weert) – VTE (werkgroep vrijetijdseconomie regio noord) - WPN (Waterpanel Noord)

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
ALGEMEEN							
VY						Met deze zienswijze willen wij onder uw aandacht brengen dat het voor ons op dit moment feitelijk en juridisch onmogelijk is om de ontwerpverordening van de Provincie Limburg op een zorgvuldige wijze te beoordelen. De ontwerpverordening vormt immers een juridisch bindende uitwerking van de Omgevingsvisie. Zolang echter onduidelijk blijft op welke wijze onze eerder ingediende zienswijze op de Omgevingsvisie is verwerkt/gemotiveerd, ontbreekt voor ons het noodzakelijke inzicht in het definitieve beleidsmatige kader waarop de ontwerpverordening gebaseerd zou moeten zijn. Zonder die duidelijkheid kunnen wij niet beoordelen of de ontwerpverordening aansluit bij de keuzes die de provincie uiteindelijk maakt, noch of onze eerdere inbreng daarin is meegenomen of gemotiveerd terzijde is gelegd. Deze werkwijze staat op gespannen voet met het zorgvuldigheidsbeginsel zoals neergelegd in artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht. Een bestuursorgaan dient bij de voorbereiding van besluiten de relevante feiten en belangen te betrekken en belanghebbenden in staat te stellen om op basis van	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						volledige en tijdige informatie hun zienswijze te geven. Door de procedure voor de ontwerpverordening te starten terwijl de verwerking van zienswijzen op de Omgevingsvisie nog onbekend is of mogelijk pas op het laatste moment wordt gepubliceerd, wordt die mogelijkheid feitelijk beperkt. Belanghebbenden kunnen dan niet beoordelen of de ontwerpverordening consistent is met het uiteindelijke beleidskader, waardoor een inhoudelijke en volledige reactie onmogelijk wordt gemaakt. Daarnaast raakt deze handelwijze aan het fair play beginsel en het rechtszekerheidsbeginsel. Van een transparant en begrijpelijk besluitvormingsproces kan geen sprake zijn wanneer twee nauw samenhangende procedures (deels) parallel worden doorlopen, terwijl de uitkomst van de eerste procedure bepalend is voor de beoordeling van de tweede. Het ontbreken van tijdige informatie over de verwerking van zienswijzen op de Omgevingsvisie maakt dat belanghebbenden niet weten waar zij aan toe zijn en niet in staat zijn hun rechten effectief uit te oefenen. Door deze omstandigheden is de huidige inspraakprocedure voor de ontwerpverordening procedureel onvolwaardig. Wij verzoeken u daarom om eerst de verwerking van de zienswijzen op de Omgevingsvisie volledig en openbaar te maken, inclusief de motivering van eventuele afwijzingen en hiervoor een redelijke termijn in acht te nemen. Pas na deze termijn de ontwerpverordening opnieuw ter inzage te leggen. Indien de provincie ervoor kiest onze zienswijze niet te honoreren en de huidige procedure voortzet zonder de noodzakelijke duidelijkheid over de verwerking van onze eerdere inbreng, behouden wij ons als gemeente het recht voor om binnen onze eigen bevoegdheden besluiten te nemen die wij noodzakelijk en wenselijk achten voor een goede ruimtelijke ordening, dan wel Evenwichtige Toedeling van Functies aan Locaties binnen onze gemeentegrenzen. Het is daarbij niet uit te sluiten dat dergelijke besluiten, juist door het ontbreken van een helder en tijdig vastgesteld provinciaal beleidskader, mogelijk niet volledig in lijn zijn met het door de provincie beoogde beleid. Deze situatie achten wij onwenselijk, maar zij is een rechtstreeks gevolg van het ontbreken van een zorgvuldig en transparant besluitvormingsproces aan provinciale zijde.	
HM						Verzoek om richtinggevende sturende keuzes voor de lange termijn duidelijker op te nemen in de Omgevingsverordening, prioriteiten te stellen en door te vertalen naar houdbare en uitvoerbare instructieregels.	In zijn algemeenheid constateren wij dat de vertaling van de vier Limburgse hoofdpogaven en ambities te veel blijven steken in 'status quo'. Richtinggevende, sturende keuzes voor de lange termijn blijven grotendeels uit. Er lijkt enerzijds gezocht naar 'een balans tussen functies' en ruimtelijke scheiding,

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							terwijl anderzijds veel prioriteit wordt gegeven hoogproductieve functies. Dit is lastig met elkaar te rijmen. Onvoldoende helder is voor welke ruimtelijke strategie de provincie kies: innovatie dan wel transformatie van zowel het landelijk gebied als stedelijk gebied.
HM						De verordening en kaarten zijn sectoraal benaderd. Hierdoor kunnen tegenstellingen ontstaan. Een voorbeeld is de het "Uitbreidingsgebied glastuinbouw 2". Deze zone ligt in dezelfde zone als de bufferzone rond het N2000 gebied Mariapeel. Glastuinbouw en bufferzone conflicteert met elkaar. Verwijzende naar de opmerking over sectorale benadering hiervoor vragen we ons af in hoeverre een integrale benadering mogelijk is? Wanneer kan een plan toch door als niet alle vinkjes vanuit de sectorale benadering op groen staan? In het primaire landbouwgebied zijn activiteiten generiek uitgezonderd. Bij deze generieke uitzonderingen moet in ieder geval ook de transitiegebieden zoals Peelbergen opgenomen worden. In het geval Peelbergen specifiek gericht op VTE en paardentopsport	
HM						We merken op dat er in de POVI en daarmee ook de verordening in zijn algemeenheid onvoldoende rekening wordt gehouden met de grote urgente opgaves waar we in Limburg gezamenlijk voor staan. Natuurherstel, bodem en water, de gevolgen van klimaatverandering (toenemende extremen), energie, wonen en werken, leefbaarheid en de toekomst van de agrarische sector in zijn geheel vragen om structurele en stevige beleidskeuzes. De opgaves om Nederland weer vooruit te helpen zijn niet alleen groot maar ook complex. Daar komt bij dat alle opgaves zich tegelijkertijd afspelen en elkaar versterken. Natuur lijkt van steeds mindere waarde te worden. De bescherming van de beekdalen wordt afgezwakt (delen worden geschrapt), verweingszones rondom de kernen en ontwikkellocaties zijn te beperkt terwijl er in de primaire landbouwzone volop ruimte wordt gegeven aan de landbouw en agrarische sector in zijn algemeen. De vrij strenge 'nee tenzij' principe dat hier gehanteerd wordt belemmert andere sectoren. Het belemmert ook de transitie van het landelijk gebied waardoor verdere stagnatie dichterbij ligt dan ooit. Wij zijn van mening dat de POVI én de daaraan verbonden verordening met haar zoneringen in de kaarten en de daarbij horende instructie regels onvoldoende inspelen op nodige transitievraagstukken en veranderingen die hard nodig zijn om de opgaves écht aan te pakken en niet af te wentelen in tijd en generatie. Er is onvoldoende koers gezet naar een Limburg dat weer van het slot kan en we werk maken van een mooier en welvarender Limburg.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM						De plankaart behorende bij de Omgevingsverordening Limburg bestaande uit o.a. verschillende gebiedsaanduidingen, locaties, activiteiten moet ontsloten worden op 'Regels op de kaart' in het landelijk Omgevingsloket. Deze kaart is juridisch bindend behorende bij de regels in de Omgevingsverordening. Verschillende objecten (gebiedsaanduidingen, locaties, activiteiten) zijn niet gedefinieerd in de regels van de Omgevingsverordening, waardoor niet duidelijk is wat de functie van de objecten is, maar bovenal de juridische reikwijdte is niet gedefinieerd op de kaart. De Omgevingswet schrijft voor dat de geometrische vlakken geannoteerd moeten worden door het koppelen van omgevingsdocumenten om de inhoud juridisch binden te maken.	Definieer in Bijlage 1 Begripsbepalingen behorende bij de OVL wat de provincie bedoeld met een 'landelijke kern', 'stedelijk gebied', 'verwevingsgebied' enzovoort. Het is nu onduidelijk waarom deze vlakken wel of niet zijn toegewezen binnen het ambtsgebied en waarom dit juridisch dus relevant is. Wordt dit duidelijk, dan wordt de juridisch verplichte koppeling gelegd wordt met het juridisch bindend deel op 'Regels op de kaart'. Dit wordt onvoldoende duidelijk in de regels die nu vervat zijn in de OVL
HM						Evertsoord is een van de 16 kerkdorpen binnen Horst aan de Maas. Dit kerkdorp is gewijzigd van 'landelijke kern' naar primair agrarisch gebied. Dit klopt niet en moet hersteld worden, met name ook door de ligging van de PI Zuid-Oost in primair landelijk gebied, dit is zeer onwenselijk. De aanduiding uit de OVL2024 klopt en moet hersteld worden naar 'landelijke kern'.	Evertsoord moet hersteld worden naar 'landelijke kern'
HM						Voor de POVI heeft gemeente Horst aan de Maas een herbegrenzingsverzoek ingediend voor het gebied rondom de spoorzone, om dit te wijzigen naar verwevingsgebied. Dit is niet overgenomen vanwege precedentwerking zo is ons uitgelegd op 7 april 2026 tijdens de bijeenkomst over de Omgevingsverordening. Er is geen sprake van precedentwerking. Hoeveel gemeenten in Noord-Limburg hebben een treinstation tussen 2 landelijke kernen gelegen met een mix van bedrijventerreinen en onderwijsfuncties rondom het spoor? Door het niet overnemen van de zonering, kunnen we onze ambities uit onze gemeentelijke Omgevingsvisie niet waarmaken, namelijk het kwalitatief opwaarderen van de spoor omgeving als woonwerklocatie met aandacht voor onderwijs, bijzondere woonvormen in een gezonde leefomgeving.	Het verwevingsgebied alsnog overnemen rondom de spoorzone, zodat wij als gemeente Horst aan de Maas kunnen werken aan een opwaardering van onze spoorzone, aangezien geen sprake is van precedentwerking. Het verzoek 'precedent' wordt door de Raad van State niet tot nauwelijks gehonoreerd, zie hierover de jurisprudentielijn. Een verzoek wordt enkel gehonoreerd als sprake is van 2 identieke gevallen. De uitleg van een identiek geval is zeer eng door de RvS.
HM						In de bijlage hebben wij een Word-document gevoegd met daarin diverse onherroepelijke bestemmingsplannen (inmiddels omgevingsplan van rechtswege). Daar waar sprake is van deze onherroepelijke plannen dient 'landelijke kern' of werklocatie afhankelijk van de hoofdfunctie te worden toegekend in de Omgevingsverordening Limburg	Tevens wordt voorgesteld om te werken met herbegrenzingsverzoeken door de provincie Limburg. Zodat, wanneer een omgevingsplanwijziging onherroepelijk is, deze 1 op 1 doorgegeven kunnen worden en de OVL hier tussentijds partieel op herzien kan worden. Andere provincies werken ook met dit principe, het is onduidelijk waarom de provincie Limburg dit niet doet. Hierdoor ontstaat een gat tussen de harde plancapaciteit en hoe dit vastgelegd wordt in de Omgevingsverordening. Dit

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							zorgt voor onwenselijke juridisch-planologische situaties tussen de twee ruimtelijke instrumenten.
HM						Duiding primair landelijk gebied	Er wordt zeer sectoraal, zo niet te kort door de bocht, omgesprongen met andere functies in het buitengebied. Hoe je het ook went of keert, door alle (Rijks)regelingen om veehouders te saneren, is dit een groep ondernemers die fors kleiner wordt. Met andere woorden er zal ook een andere groep ondernemers in het landelijk gebied moeten landen om te zorgen dat het landelijk gebied leefbaar blijft, leegstand tegengegaan wordt en economisch gezond blijft. Door het primair gebied op de manier zoals nu in de OVL omschreven is, wordt juist afgestevend op (1) leegstand, (2) economische achteruitgang en daarmee de leefbaarheid die in het buitengebied zwaar onder druk komt te staan
VY						Wat ontbreekt in algemeen zin? Goede definities + afspraken over monitoring + toetsing ongewenste consequenties voor de (gemeentelijke) uitvoeringspraktijk. Hier wreekt het zich dat inhoudelijk geen gesprek heeft kunnen plaatsvinden over de OVL! Op termijn zal blijken dat geëiste provinciale bestuurlijke snelheid om POVI en OVL snel te actualiseren, mogelijkwerijs tot risico's voor ondernemers en gemeenten gaan leiden in de uitvoeringspraktijk.	
BL						In zijn algemeenheid vinden we dat de provincie te veel zaken probeert te regelen in instructieregels die bij de gemeenten thuishoren. Dit is in strijd met het subsidiariteitsbeginsel.	
VO						Indieningsvereisten in algemene zin: er wordt nogal wat gevraagd van gemeenten c.q. initiatiefnemers. Vaak zonder duidelijke motivatie wat het provinciaal belang is.	
VO						Alle verwijzingen naar bestuursafspraken POL2014 (en onderliggende visies) moeten eruit. Kan ergens expliciet vermeld worden dat de bestuursafspraken POL2014 bij de vaststelling van de OVL formeel worden ingetrokken.	
VO						Ervoor waken om de discussie over huisvesting arbeidsmigranten niet opnieuw aan te zwengelen.	Voor nu is de tekst POVI en begripsbepaling POVI het meest relevant; OVL-teksten kunnen later, na nader ambtelijk en bestuurlijke gesprek gedurende de zienswijzeperiode nog aangepast worden. Het voorstel is daarom om de teksten voor de OVL nu niet aan te passen en gedurende de zienswijzeperiode gezamenlijk te komen tot definities. De deadline voor de definitieve OVL-

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							teksten is halverwege juni. Vanaf dan worden deze bestuurlijk besproken en opgenomen in het DSO
VY						GS Limburg kiest voor een proces waarin zorgvuldige afstemming met gemeenten (waterschap, derden) ondergeschikt wordt gemaakt aan haar eigen wens/politieke afweging om einde 2026 POVI en OVL te kunnen vaststellen. Vooral vanuit de gedachte dat latere vaststelling leidt tot mogelijke interferentie met (gevoelige onderwerpen tijdens) de PS-verkiezingen in maart 2027. Het gebrek aan voldoende ambtelijke en bestuurlijke afstemming (beeldvormend, oordeelsvormend en dan pas besluitvormend) betekent dat het goede gesprek (beeldvorming) over het definiëren van het specifieke provinciale belang, toepassen van het subsidiariteitsbeginsel, of het samen beoordelen van de uitvoeringsconsequenties (uitvoeringstoets, consequenties voor capaciteit, middelen, belasting inwoners en bedrijven) niet kan plaatsvinden. Het betekent in de uitvoeringspraktijk van gemeenten dat de handelwijze van GS leidt tot extra afstemming, onduidelijkheid bij inwoners en bedrijven, en het niet mogelijkerwijs halen van termijn conform de Omgevingswet. GS legt daarmee een zwaar beroep op de samenwerking met gemeenten, en dat in en tijd waarin een centrale oproep is: samenwerken als één overheid. Het voldoet m.i. niet aan de ambities/uitspraken uit het provinciaal Coalitieakkoord (zie bijv. hoofdstuk 9) en het artikel 217a onderzoek over de rol van de provincie Limburg in het ruimtelijk domein (o.a. subsidiariteit).	
VY						Opnemen van een 'overall artikel' waarin de af te wegen sectorale belangen, worden geplaatst in een integraal te maken afweging op locatieniveau. Indien de afweging dermate complex is, en dit niet via de reguliere ambtelijke contacten (overleg met de rayonplanoloog) mogelijk is, dan organiseren dat kan worden opgeschaald naar een Omgevingstafel. Samenstelling, doel en rol, en samenstelling van zo'n tafel, moet in dat geval heel duidelijk worden geformuleerd. Datzelfde geldt ook over de daadwerkelijke weging van belangen. Tafel adviseert gemeentebestuur. Provincie bewaakt doelbereik op niveau zonering/deelgebied, en adviseert GS.	De OVL is sectoraal opgebouwd. Vanuit de systematiek is dat begrijpelijk. Echter in de uitvoeringspraktijk komen al die af te wegen belangen op locatie samen. Risico is groot dat geen sprake meer is van integraal afwegen, maar dat sprake zal zijn van het toetsen ('afvinken') van alle afzonderlijke sectorale belangen. Een enkel rood vinkje betekent vervolgens dat een gewenste (na integrale afweging) ontwikkeling niet meer mogelijk is. Vanuit deze analyse pleiten wij voor een overall-artikel waarin ruimte wordt geboden voor een onderbouwde en integrale belangenafweging op lokaal niveau, conform de door GS uitgesproken principes: 'subsidiariteit' en 'vertrouwen in gemeenten'.
VY						Opnemen van een (eerste) artikel waarin de start van de gezamenlijke monitoring wordt aangekondigd. En welke (minimale) informatie relevant is (vanuit subsidiariteit en vertrouwen in gemeenten).	Meer mogelijkheden voor lokale afweging, zoals hiervoor bepleit, herbergt het risico, dat uiteindelijk de gedeelde lange termijn doelen, niet worden

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Ik kan me voorstellen dat bij iedere afweging op lokaal niveau, wordt gevraagd om inzichtelijk te maken wat dit betekent voor het deelgebied of zonderling waarin het af te wegen initiatief zich bevindt, en hoe dat heeft bijgedragen aan de afweging (verantwoording op locatieniveau, verantwoording op deelgebied/zonering, verantwoording op gemeente/provincieniveau.	gerealiseerd. Monitoring van de bovenlokale ontwikkelingen is in onze ogen bij uitstek een provinciaal belang. Aankondiging dat de provincie Limburg hier mee gaat starten, in overleg met gemeenten, helpt om samen koers te houden richting doelbereik.
VY					kaarten	Kaartmateriaal met bijbehorende aanduidingen komt niet overeen met de plaatselijke situatie. De daarbij behorende regels zorgen voor ongewenste of onmogelijke ontwikkelingen De kaarten met bijbehorende aanduidingen zijn niet naar de wens van gemeente aangepast. Aanduidingen zijn niet te volgen, logisch en hoekig. Wij verzoeken de kaarten met aanduidingen en bijbehorende regels niet leidend te laten zijn, maar de kwalitatieve onderbouwing.	
LD					Kaart	Het kaartmateriaal bevat veel onduidelijk-/onjuistheden en/of is niet aangepast aan de wens van de gemeente. Wij verzoeken u om, voorafgaand aan de vaststelling van de verordening, eerst afspraken te maken over het te volgen proces bij een verschil van inzicht over het gehanteerde kaartmateriaal. Daarbij achten wij het inzetten van een omgevingstafel een passend instrument.	
BN					MER-plicht	Tot onze verbazing stellen wij vast dat bij de ter inzagelegging en kennisgeving van de ontwerp wijzigingsverordening géén milieueffectrapport ter inzage is gelegd en ook geen kennis is gegeven van een milieueffectrapport. In de ontwerpverordening is ook geen milieueffectrapport opgenomen. Bovenstaande is in strijd met het bepaalde in artikel 16.40 van de Omgevingswet . Het is van belang om milieubelangen een volwaardige plaats te geven bij de vaststelling van de verordening. Wij vragen ons af of bij de voorbereiding van de omgevingsverordening wel een milieueffectrapport is opgesteld zoals dat is voorgeschreven in artikel 16.36, eerste lid, van de Omgevingswet . Het is evident dat de verordening, gelet op de instructieregels en direct werkende regels kader stellend is. Zie bijvoorbeeld: Handreiking plan-mer decentrale regels van het Informatiepunt Leefomgeving. Wanneer zijn decentrale regels kaderstellend? Of algemene regels zoals een omgevingsverordening beschouwd moeten worden als plan of programma als bedoeld in artikel 2, onder a, van de smb-richtlijn is onderwerp van discussie geweest. Met het Nevele-arrest van het Hof van Justitie van de EU van 25 juni 2020 (ECLI:EU:C:2020:503) en de daaropvolgende Delfzijl-uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 30 juni 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:1395) is duidelijk	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						geworden dat ook algemene regels onder het begrip plan of programma als bedoeld in artikel 2, onder a, van de smb-richtlijn kunnen vallen. Voor meer informatie verwijzen wij u naar hoofdstuk 4 “Omgevingsverordening en milieueffectrapportage: een ondergeschoven kind of goed benut hulpmiddel?” van het boek “De omgevingsverordening: een hernieuwd instrument voor regulering in de fysieke leefomgeving” van de Vereniging voor Milieurecht. In dit hoofdstuk legt mr. S.C.M te Brakke o.a. uit wanneer een planMER verplicht is bij het wijzigen van een omgevingsverordening (paragraaf 2) en wat de risico’s zijn van het ontbreken van een planMER bij omgevingsverordeningen. Wij verzoeken u om de ontwerp wijzigingsverordening in te trekken. Omdat ook de op 1 januari 2024 inwerking getreden Omgevingsverordening Limburg is vastgesteld zonder dat bij de voorbereiding een milieueffectrapport is opgesteld adviseren wij u een geheel nieuwe omgevingsverordening voor te bereiden en daarbij wél een milieueffectrapport te maken en te betrekken. Wij vertrouwen erop dat u bij de voorbereiding van de nieuwe verordening ook de over de ontwerp wijzigingsverordening naar voren gebrachte zienswijze betreft.	
H1 Algemene bepalingen							
VY	1	1.3			Tekst	Toelichting van de verordening hierop aanpassen.	Als het DNB van het waterschap een projectbesluit kan nemen, dat ruimtelijk impact heeft, dan lijkt het logisch dat alle relevante instructieregels van toepassing zijn. Dat hoeft zich niet te beperken tot water- of natuurcompensatie-aspecten.
GN	1				tekst	Geef een motivering m.b.t. het subsidiariteitsbeginsel bij de instructieregels woningbouw, herbenutting monumenten, klimaatadaptatie.	De algemene toelichting bevat een passage over het subsidiariteitsbeginsel (artikel 2.3 lid 2 Omgevingswet), maar bij specifieke nieuwe instructieregels (woningbouw, herbenutting monumenten, klimaatadaptatie) is de motivering van het provinciale belang beperkt.
H2 Infrastructuur							
VO	2				kaarten	De kaarten <i>beperkingengebied met betrekking tot een provinciale weg, reserveringszone spoorweg en provinciale weg</i> zijn ‘leeg’ in de OVL en de kaart <i>reserveringszone provinciale weg</i> laat alleen de wijzigingen zien.	
HM	2	1	1			In de huidige formulering ontbreekt de reserveringszone tot aan de rotonde Peelstraat, terwijl deze van belang is in relatie tot de uitbreidingszone Peelbergen. Zonder deze reservering kan toekomstige ontwikkeling en	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						bereikbaarheid in het geding komen. Wij verzoeken om deze reserveringszone expliciet op te nemen.	
HM	2	1				We willen dat goederen en personen altijd binnen een acceptabele tijd en tegen aanvaardbare kosten op hun bestemming kunnen komen. Om te leven, ondernemen, recreëren en elkaar te ontmoeten.	De formulering legt een te eenzijdige nadruk op snelheid en kosten van bereikbaarheid. Daarmee ontbreekt aandacht voor duurzaamheid, leefbaarheid en gelijke toegang tot mobiliteit. Wij verzoeken deze aspecten expliciet mee te nemen in de doelstelling.
HM	2	1				Limburgers komen binnen een acceptabele tijd en tegen aanvaardbare kosten op hun bestemming – om elkaar te ontmoeten, om te leven, ondernemen en te recreëren. Dat gebeurt via een aaneengesloten netwerk van verbindingen. Daar hoort een gericht aanbod van mobiliteitsvoorzieningen bij dat bereikbaarheid creëert voor de Limburgers. Een goede aansluiting op (inter)nationale en (eu)regionale netwerken voor personen en goederen via weg, spoor, water, lucht en bus. Een toekomstbestendige, toegankelijke, veilige, slimme, schone en grenzeloze mobiliteit, zodat mensen zich naar wens en behoefte vrij kunnen bewegen.	De formulering richt zich voornamelijk op (inter)nationale en (eu)regionale netwerken en blijft te algemeen over toegankelijkheid. Hierdoor is onvoldoende geborgd dat ook de verbindingen tussen landelijk gebied en regionale centra op orde zijn. Wij verzoeken om dit expliciet op te nemen in de doelstelling.
HM	2	7				Belangrijke speerpunten in dit plan zijn de bereikbaarheid van het landelijk gebied en van voorzieningen, betaalbaarheid en de ontwikkeling van publieke mobiliteit.	In de huidige formulering ontbreekt expliciete aandacht voor de samenhang met toegankelijke grens- en provincieoverschrijdende mobiliteit voor iedere Limburger. Wij verzoeken om deze samenhang nadrukkelijk mee te nemen, in relatie tot de bereikbaarheid van het landelijk gebied en voorzieningen, evenals de betaalbaarheid en ontwikkeling van publieke mobiliteit. Hiermee wordt beter aangesloten op de specifieke ruimtelijke en sociaaleconomische positie van de provincie ten opzichte van andere landen/provincies.
HM	2	8				Voor provinciale wegen met een belangrijke bereikbaarheids- en doorstroomfunctie, en voor enkele spoorwegen, hanteren we aan weerszijden reserveringsstroken. Zo is op termijn eventueel een verbreding of aanpassing van de (spoor)weg noodzakelijk	De toelichting gaat uit van het hanteren van reserveringsstroken, maar maakt niet duidelijk wat de consequenties zijn indien deze ontbreken. Hierdoor is onvoldoende geborgd dat toekomstige aanpassingen of capaciteitsuitbreidingen mogelijk blijven zonder ingrijpende ruimtelijke of financiële gevolgen. Wij verzoeken om dit expliciet te maken en het belang van reserveringsstroken nadrukkelijker te onderbouwen.
HM	2	9				Limburg kent een hoge dichtheid van spoorverbindingen. De kwaliteit van dit netwerk is van groot belang voor de bereikbaarheid van Limburg. De tijdige	De provincie spreekt zich positief uit over de internationale verbindingen, maar maakt niet

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						realisatie van de Maaslijn is onze topprioriteit. De verbinding met Eindhoven/Brainport en de rest van Nederland via het Hoofdrailnet is eveneens van groot belang. Verder willen wij onze internationale ambities en verbindingen realiseren. Concreet gaat het om de volgende internationale treinverbindingen: • de Drielandentrein • de Intercity Eindhoven-Venlo-Düsseldorf • Weert-Hamont-Antwerpen en (Randstad)-Eindhoven-Heerlen-Aken. Daarvoor is het van belang om te blijven sturen op de daarvoor benodigde spoorinfrastructuur voor personen- en goederenvervoer en op de doorontwikkeling van de ticketing en tarifiering. Wij staan positief tegenover grensoverschrijdende busverbindingen en onderzoeken de mogelijkheden op de langere termijn hiervoor	duidelijk hoe deze zich verhoudt tot de huidige IC in functie en prioriteit. Hierdoor blijft onduidelijk of en hoe deze verbindingen elkaar aanvullen of mogelijk overlappen, en wat dit betekent voor reistijd, comfort en directe verbindingen. Wij verzoeken om de positie en samenhang van deze internationale verbindingen met de huidige IC-verbinding expliciet te duiden en de effecten voor de bereikbaarheid van Limburg inzichtelijk te maken.
HM	2	11	3			We stimuleren de ontwikkeling van deelmobiliteit en knooppunten in Limburg. Daarbij merken we op dat gemeenten het bevoegd gezag zijn in de openbare ruimte. Hier dient de provincie strakker op te acteren. Zienswijze.	De provincie zet in op de ontwikkeling van deelmobiliteit en knooppunten, maar laat de regie hiervoor grotendeels bij gemeenten als bevoegd gezag in de openbare ruimte. Hierdoor bestaat het risico op versnippering en een gebrek aan samenhang op provinciaal niveau. Wij verzoeken de provincie om hierin een actievere en meer sturende rol te nemen.
H3 Watersysteem							
VO	3				kaarten	• Het lijkt alsof de kaarten <i>waterveiligheidszone H6</i> en <i>waterveiligheidszone H5</i> automatisch zijn gegenereerd: we zien vooral heel veel 'puntelementen' (tunnels/tunnelbak, parkeergarages/kelders onder bestaande gebouwen, overkluisde beken, ed.) en open water (vennen/poelen/voormalige kleiafgravingen/wateropvangbassins). We vragen ons af of hiermee het doel van de kaarten wordt bereikt? We nodigen provincie uit om op basis van onze gebiedskennis het kaartmateriaal op orde te brengen. • De kaarten <i>overstromingskansgebied A t/m E</i> en <i>woonkernen gemarkeerd met punt F</i> komen niet in de POVI voor en zijn in de OVL ook 'leeg'. Waarom opgenomen in OVL?	
HM	3				toelichting	Voor Noord- Limburg meer aandacht geven aan systeemherstel water en bodem van o.a. natte natuurplek door het opnemen van hydrologische bufferzones, naast natuurherstel van de Peelvenen en Maasduinen.	In Noord-Limburg kiest de provincie ervoor zich o.a. te richten op 'versterking van de groenblauwe structuren' in het landelijk gebied, zoals de Maasduinen en Peelvenen. Waarom de belangrijke beekdalstructuren zoals de Grote Moolenbeek en andere natte natuurplek binnen NNN (zoals de

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							Heesbeemden, Castenrayse Vennen en Kaldenbroek), niet worden genoemd, is ons onduidelijk. Ook heeft de provincie er in de regio Noord-Limburg niet expliciet voor gekozen zich te concentreren op systeemherstel van water en bodem (voor o.a. natte natuurplekjes en beekdalen). Met het oog op het herstel van deze gebieden is ook hier systeemherstel van water en bodem op zijn plaats.
HM	3				toelichting	Thema Water. De inspanningsverplichting voor het verbeteren van de waterkwaliteit aanscherpen en concretiseren. De doelen van de KRW zijn niet vrijblijvend.	De kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater voldoet nog steeds niet aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. 'het dichterbij brengen van de doelen' is te vrijblijvend. De inspanningsverplichting voor het verbeteren van de waterkwaliteit is niet vrijblijvend en geldt voor het gehele provinciaal grondgebied. Met name in agrarisch gebied is de opgave groot. Ook internationale samenwerking is daarbij belangrijk.
WPN	3	3.1				Deze normering (1:25 en 1:100 voor het stedelijk gebied) wordt niet nu met deze wijziging van de OVL aangepast. Dit zal pas bij de volgende aanpassing OVL zijn (die over 1,5 jaar is). De reden hiervoor is dat vanuit de POVI (die 8 mei wordt vastgesteld) de begrenzing van het stedelijk gebied wordt aangepast en dat PL eerst met gemeenten wil kijken wat die aanpassing betekent voor de normeringsnormen wateroverlast (als die wel wordt aangepast bij de volgende OVL-ronde).	
HM	3	3.2	3		tekst	De kaartlagen van natte laagtes te wijzigen in lijn met de zienswijze onder 7.3.	
WPN	3	3.5				De motivering van dit artikel is aangepast dat ook lokale stresstesten gebruikt mogen worden bij de onderbouwing	
WPN	3	3.6				In deze gebieden mogen geen nieuwe functies worden toegevoegd met kwetsbare personen (niet zelfredzame personen). Dit is een instructieregel waar de gemeenteraad aan moet toetsen bij de vaststelling van een omgevingsplan, BOPA of projectbesluit.	Zie toelichting in bouwstenen om te bepalen of dit hoofdstuk de eigen gemeente treft en een zienswijze zinvol is.
	3	3.6	1				In artikel 3.6 en 3.7 is verblijf niet gedefinieerd waardoor niet vooraf te toetsen is of de ontwikkeling is toegestaan.
	3	3.7				Deze komen sporadisch voor. In Noord-Limburg betreft dit enkele gebieden naast beken. Het is in deze gebieden niet toegestaan een woonfunctie, verblijfsrecreatie of verblijf van niet zelfredzame personen te realiseren.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
WPN					kaarten	H5 en H6 gebieden hebben betrekking wanneer wateroverlast overgaat naar waterveiligheid. Het betreft een signaleringskaart waarbij de gemeente op basis van de ligging in een dergelijk gebied in overleg moet met WL. Indien de nieuwe functie in een H5/H6 zone ligt, is dus altijd afstemming met WL nodig. Ook als aan de voorkant al bekend is dat er sprake is van een fout op de kaart, is afstemming met WL nodig om akkoord/bevestiging te krijgen. De (correctheid van de) kaarten is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van WRL, WL en PL. Deze zijn regionaal gemodelleerd en dat betekent dat op lokaal niveau zaken niet correct kunnen zijn. De kaarten worden niet frequent geactualiseerd, wat betekent dat fouten die aangepast moeten worden, langer op zich laten wachten. Tot die tijd blijft ook de afstemming met WL nodig bij foutieve informatie op de kaart.	
H4 Grondwater							
VO	4				kaarten	- De kaarten <i>Venloschol, waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebieden en bufferzones grondwaterafhankelijke natuur</i> zijn in de OVL 'leeg'. - De kaarten <i>grondwaterbeschermingsgebied Hanik</i> en <i>(niet-)freatische grondwaterbeschermingsgebieden</i> komen niet in de POVI voor en zijn in de OVL ook 'leeg'. Waarom opgenomen in OVL?	
HM	4				toelichting	Thema Bodem. Instructieregels aanscherpen en uitbreiden kansen en knelpunten t.a.v. van bodemkwaliteit in relatie tot maatschappelijke opgaven.	De provincie geeft te weinig aandacht aan hoe invulling wordt gegeven aan een goede bodemkwaliteit, als basis voor een toekomstbestendige landbouw, natuur en stedelijke functies. Negatieve effecten van bodemdaling, bodemvervuiling, bodemverdichting, bodemafdekking, bodemuitputting, bodemerosie e.d. moeten worden voorkomen.
HM	4				kaart	Verzoek om kritisch te kijken naar de begrenzing en leesbaarheid van de beleidskaarten behorende bij Hoofdstuk 4 Ruimtelijke kwaliteit van de POVI (https://polviewer.nl/previewpoviov1).	De beleidskaarten behorende bij Hoofdstuk 4 Ruimtelijke kwaliteit (https://polviewer.nl/previewpoviov1) zijn slecht leesbaar vanwege dezelfde gebruikte (groene) kleuren. De begrenzingen zijn van de verschillende landschapstypen (bijvoorbeeld velden, kampen en beekdalen) kloppen niet overal met de werkelijke situatie. Het is ons bijvoorbeeld niet duidelijk waarom de beekdalen zoals vastgelegd in de huidige Omgevingsverordening (2024) opgedeeld zijn in verschillende losse lagen zoals, beekdalen, natte laagten, hellingen, droogdalen enzovoort. Juist in het kader van de integraliteit, hetgeen de Omgevingswet

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							juist op stuurt, wil je deze zaken samen in een laag kunnen bekijken en beoordelen. Door alles los te knippen van elkaar ontstaat letterlijk en figuurlijk een onduidelijk toetsingskader voor deze waardevolle waarden. Binnen gemeente Horst aan de Maas blijven we dan ook werken met de gebiedsindeling zoals die vastgelegd is in de huidige Omgevingsverordening (2024) èn overgenomen is in onze gemeentelijke Omgevingsvisie (vastgesteld 16 december 2025).
WPN VO LD	4	4.2			Zoekgebied grondwater-beschermings-gebied	Procesgang rond vergroten grondwaterbeschermingsgebieden is omgekeerde wereld. Ervoor pleiten dat er eerst een impactanalyse plaatsvindt (met een tijdsraming voor het opbouwen van gebiedsdossiers). En op basis hiervan afweging maken wat realistische en haalbaar is. Pas daarna aanpassing contour in volgende herziening OVL. Daarnaast is ook niet onderzocht of onderbouwd dat een vergroting van de contour de beste/meest effectieve maatregel is afgezet tegen de (ruimtelijke/maatschappelijke/economische) gevolgen. Voor de zoekgebieden gelden de nieuwe regels nu niet, behalve de regel m.b.t. milieubelastende activiteiten volgens bijlage 5. Die geldt bij vaststelling OVL voor alle zoekgebieden Indiener stelt vast dat niet is onderbouwd of onderzocht dat het aanpassen van de contouren (door middel van het opnemen van zoekgebieden grondwater-beschermingsgebieden) de meest effectieve en doelmatige maatregel is om de beoogde opgave te realiseren. Nu niet is aangetoond dat contouraanpassing noodzakelijk en effectiever is dan andere mogelijke beleidsinstrumenten, voldoet het besluit niet aan het evenredigheidsbeginsel als bedoeld in artikel 3:4, tweede lid, Awb. Indiener is van mening dat het voorgestelde proces, waarbij eerst nieuwe of aangepaste zoekgebieden worden aangewezen en pas in een latere herziening van de omgevingsverordening nadere regels aan deze gebieden mogen worden verbonden, niet de aangewezen en evenmin de wenselijke route is binnen het stelsel van de Omgevingswet. Deze gefaseerde aanpak doet afbreuk aan het uitgangspunt van een integrale en samenhangende besluitvorming en leidt tot een situatie waarin de juridische en ruimtelijke consequenties van het aanwijzen van zoekgebieden niet volledig inzichtelijk zijn ten tijde van deze besluitvorming.	De nieuwe zoekgebieden hebben én nu al direct werkende regels als straks bij de volgende aanpassing van de omgevingsverordening Limburg (binnen 1,5-2 jaar). Waarbij de provincie ook de bevoegdheid heeft bij de volgende aanpassing strengere/nieuwe regels te stellen voor de grondwaterbeschermingsgebieden (die nu zijn opgenomen als zoekgebied). Hierdoor gemeenten en alle andere belanghebbenden niet toetsen wat de gevolgen zijn (ruimtelijk, economisch, maatschappelijk; huidig en toekomstig). Daardoor kan voor alle onderdelen uit dit hoofdstuk niet bepaald worden wat de gevolgen zijn en of die gevolgen in verhouding staan tot de effectiviteit van de maatregel. Dit geldt voor alle gemeenten die te maken hebben (of krijgen vanuit een andere gemeente met waterwingebied) met een aanpassing van het grondwaterbeschermingsgebied (door middel van het opgenomen zoekgebied) in hun gemeente.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Bovendien wordt met deze aanpak afbreuk gedaan aan het beginsel van zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in artikel 3:2 Awb en aan het uitgangspunt van betekenisvolle participatie. Samenvattend verzoekt indiener het bevoegd gezag om af te zien van vaststelling van de voorgestelde contouraanpassing, zolang niet is voldaan aan de vereiste zorgdelijkheid van besluitvorming. Dit betekent dat eerst de noodzaak en effectiviteit van de maatregel deugdelijk moeten zijn onderbouwd, de ruimtelijke en juridische gevolgen inzichtelijk moeten zijn gemaakt en de resultaten van deze onderbouwing en impactanalyse inhoudelijk moeten zijn besproken met gemeenten en belanghebbenden, alvorens deze kunnen worden vastgelegd in een juridisch bindend ruimtelijk besluit.	
HM	4	4.2			tekst	Het vergroten van het zoekgebied grondwaterbeschermingsgebied met een 200-jaarszone voor de bescherming van ons drinkwater is op zichzelf een voorstelbare keuze. Het is voor gemeenten op dit moment echter niet duidelijk welke gevolgen dit heeft. De instructieregels hierover zijn immers nog niet bekend. Het gaat hier bijvoorbeeld over (diepte)infiltratie en milieubelastende activiteiten. Delen van de 200-jaarszone vallen namelijk over enkele landelijke kernen én kleine bedrijventerreinen. Hierin zijn verschillende milieubelastende activiteiten zoals benoemd in bijlage V gelegen. Daarnaast vallen grote een van een boomkwekerij gebied binnen deze zone.	We stellen een zoekgebied vast in deze POVI maar hebben tegelijkertijd geen goed beeld wat dit voor gevolgen heeft voor de betreffende sectoren, bedrijventerreinen en ontwikkelingen in dorpskernen.
HM	4	4.2			tekst	Wij hebben begrip voor de noodzaak van het uitbreiden van de Grondwaterbeschermingsgebieden (GWB). Wij hebben de volledige impact van dit voornemen niet in beeld maar zien wel beperkingen voor ontwikkelingen en ondernemers. Wij wijzen er op dat er in dit zoekgebied nu al milieubelastende activiteiten plaatsvinden zoals genoemd in bijlage V en ondernemers mogelijk in hun bedrijfsvoering en mogelijke uitbreidingen beperkt zullen worden. Waarom worden niet eerst gevolgen en beperkingen in beeld gebracht waarna vervolgens een voorstel voor grotere GWB gedaan wordt? Wij gaan er in ieder geval ook van uit dat voor die gevallen waarin ondernemers in hun bedrijfsvoering geschaad worden een goede compensatieregeling aan de orde is.	
VO	4	Afd 4.3			toelichting	Activiteiten die niet zijn toegestaan in waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones zijn nu ook niet toegestaan in zoekgebieden grondwaterbescherming zoals bodemenergiesystemen	We zijn van mening dat we – net als u - in een GWBG en zeker een GWW geen ‘complexe minerale industrie’ willen of ‘cokesproductie’. Maar om voor hele GWBG's en dus de beoogde veel grotere GWBG's inclusief zoekgebieden naast genoemde

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Deze afdeling is ook van toepassing op (nieuwe) milieubelastende activiteiten in zoekgebieden drinkwaterwinning en zoekgebieden grondwaterbescherming. Het verzoek is om die lijst van milieubelastende activiteiten nog eens kritisch te bekijken en wellicht een mba uit het BAL artikel 3.221 (bedrijf voor telen en kweken van waterplanten of waterdieren) 3.304 (autosport en motorsport, zoals crossterrein, racebaan of kartbaan) eruit te halen.	mba's op voorhand als een nieuwe activiteit te verbieden, gaat onzes inziens te ver.
HM	4	4.3			tekst	Instructieregels worden ook voor de zoekgebieden GWB verbindend verklaard. Dit betekent beperkingen voor ontwikkelingen, ondernemers en inwoners waarvan wij de impact op dit moment niet kunnen inschatten. Waarom worden niet eerst gevolgen en beperkingen in beeld gebracht waarna vervolgens voorstellen voor grotere GWB gedaan worden?	
WPN	4					Let op voor de regels m.b.t. bestrijdingsmiddelen binnen grondwaterbeschermingsgebieden. In wwv en gwbg mogen alleen bestrijdingsmiddelen worden toegepast die daarvoor toegelaten zijn via Ctgb (College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden). Het rijk bepaalt dus welke bestrijdingsmiddelen wel en niet zijn toegestaan. De provincie gaat dus niet over de soorten bestrijdingsmiddelen, enkel over de begrenzing. Maar... met de (toekomstige) aanpassing van de begrenzing van gwbg bepaalt de provincie dus wel direct welke bestrijdingsmiddelen waar wel en niet toegestaan zijn. Daar komt bij dat provincies ook strengere regels m.b.t. bestrijdingsmiddelen kan stellen dan dat door de Rijksoverheid is opgenomen in de desbetreffende lijst.	
HM	4	4.3.16				Paragraaf 4.3.16 gaat over milieubelastende activiteiten in zoekgebieden drinkwater en zoekgebieden grondwaterbescherming. Het uitbreidingsgebied beslaat echter ook dorpskernen en kleine bedrijventerreinen. Het ons niet duidelijk welke consequenties dit heeft voor de betreffende bedrijven die daar gevestigd zijn. Ook de gevolgen voor ontwikkelingen van de dorpen zijn ons niet duidelijk.	
HM	4	4.27	1			Het betreffende artikel geeft aan dat dat het verboden is om zonder omgevingsvergunning grond of baggerspecie toe te passen in een grondwaterbeschermingsgebied. Het artikel zegt niets over (organische) meststoffen t.b.v. bodemverbetering. De vraag is of deze bepalingen ook gelden voor het aanbrengen van organische mest en/of bodemverbeteringen?	
VO	4	4.37	5d			De passage "...met uitzondering van bodemonderzoeken voor bouwactiviteiten." verduidelijken	Volgens ons bedoelt u hiermee geotechnische bodemonderzoeken i.v.m. bepaling draagkracht beoogde bouwwerk. Wij stellen voor dat te verduidelijken. Het gaat dus niet om milieu-hygiënische bodemonderzoeken.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
VO	4	4.38	5			Aanwijzing vergunningsplichtige gevallen grondwaterbeschermingsgebied en Venloschol: De passage “...met uitzondering van bodemonderzoeken voor bouwactiviteiten.” verduidelijken.	Volgens ons bedoelt u hiermee geotechnische bodemonderzoeken i.v.m. bepaling draagkracht beoogde bouwwerk. Wij stellen voor dat te verduidelijken. Het gaat dus niet om milieu-hygiënische bodemonderzoeken.
WPN	4	4.42	1			Met betrekking tot nieuwe regels (die algemeen geldend zijn) is bepaald dat diepte infiltratie vanuit afkoppelen niet meer toegestaan is zonder bodemparagraaf. Dus bij bijvoorbeeld afkoppelen van woningen maar ook van bedrijven(terreinen), moet dit altijd met bodemparagraaf worden onderbouwd. Dit geldt dus voor gwb, nog niet voor de zoekgebieden (maar straks bij de volgende aanpassing van der OVL als het zoekgebied gwb wordt, wel). Tevens geldt dit ook voor al het stedelijk gebied als dit gelegen is binnen nu een zoekgebied en straks dus een gwb.	
NW	4	4.42	2			Voor het op of in de bodem te brengen geldt dus ook voor afvloeiend hemelwater is voor waterwingebieden wel een uitzondering op het verbod opgenomen als het hemelwater afkomstig is van een woning, Geldt het alleen voor woningen of ook voor andere bouwwerken?)	
VO	4	4.62			Tekst + toelichting	Het voorstel is om, naast staalslakken en AVI-bodemassen, ook een verbod (tenzij vergunning) voor toepassingen van immobilisaten binnen waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden op te nemen.	Vooral toepassingen van dit materiaal komen binnen Noord- en Midden-Limburg relatief vaak voor en kunnen – indien onjuist uitgevoerd - eveneens tot risico's voor drinkwaterwinningen leiden
VO	4	4.66			toelichting	Deze paragraaf is van toepassing op milieubelastende activiteiten in zoekgebieden drinkwaterwinning en zoekgebieden grondwaterbescherming. Het verzoek is om die lijst van milieubelastende activiteiten nog eens kritisch te bekijken en wellicht een mba uit het BAL artikel 3.221 (bedrijf voor telen en kweken van waterplanten of waterdieren) 3.304 (autosport en motorsport, zoals crossterrein, racebaan of kartbaan) eruit te halen.	We zijn van mening dat we – net als u - in een GWBG en zeker een GWW geen ‘complexe minerale industrie’ willen of ‘cokesproductie’. Maar om voor hele GWBG's en dus de beoogde veel grotere GWBG's inclusief zoekgebieden naast genoemde mba's op voorhand als een nieuwe activiteit te verbieden, gaat onzes inziens te ver.
VO	4	4.67			tekst	Het is verboden zonder omgevingsvergunning in een zoekgebied drinkwaterwinning of een zoekgebied grondwaterbescherming een milieubelastende activiteit te verrichten die is opgenomen in bijlage V.	Wij lezen dit als een generiek verbod binnen de hierboven genoemden gebieden. Hoe ziet u dit? Als u dat ziet als een verbod behoudens hoge uitzondering, dan geldt des te dringender ons verzoek bij artikel 4.66 [...kritisch bekijken mba's en wellicht een aantal verwijderen...].
VO	4	4.68			tekst	<i>De omgevingsvergunning wordt alleen verleend, als de activiteit niet kan leiden tot een toename van de bestaande risico's voor de kwaliteit van het grondwater.</i> Graag een verduidelijking hoe een initiatiefnemer dan zou kunnen komen tot een vergunbare aanvraag.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
H5 Gesloten stortplaatsen							
HM	5				toelichting	We onderschrijven de provinciale borging van nazorg bij voormalige stortplaatsen, maar verzoeken om in de toelichting explicieter op te nemen dat het ontbreken van een locatie in hoofdstuk 5 niet betekent dat er geen milieuhygiënische en planologische beperkingen kunnen gelden. Voor dergelijke locaties blijven gemeentelijke regels en bevoegdheden bepalend.	
HM	5				toelichting	Graag zien we een definitie van een 'ernstige verontreiniging' opgenomen in de omgevingsverordening. Hiermee kunnen we duidelijk bepalen wie bevoegd gezag is mocht de verontreiniging zich ooit buiten de stortplaats verspreiden. Waarschijnlijk is de definitie van een 'ernstige verontreiniging' (oud en overgangsrecht) als meer dan 25 kubieke meter (m3) grond en/of het grondwater in een bodemvolume van meer dan 100 m3 gemiddeld boven de interventiewaarde is verontreinigd.	We hebben in HadM één gesloten stortplaats die door Bodemzorg Limburg wordt beheerd: de Zuringspeel. Deze voormalige stortplaats is voor 1 september 1996 gesloten en hiervoor geldt geen wettelijke nazorgplicht. De stortplaats wordt beheerd door Bodemzorg Limburg. Als er verontreiniging buiten de voormalige stortplaats verspreiden is bij ernstige bodemverontreiniging sprake van provinciaal bevoegd gezag, bij geen ernstige bodemverontreiniging is de gemeente bevoegd gezag. Bij Bodemzorg Limburg hebben we het belang van goede monitoring aangekaart, zodat we het tijdig doorhebben in het geval de verontreiniging zich buiten de stortplaats verspreid.
HM	5				toelichting	Ook in Horst aan de Maas zijn nog voormalige stortplaatsen aanwezig, welke niet worden beheerd door Bodemzorg Limburg. Waarom zijn deze niet opgenomen? Waarom alleen deze specifieke stortplaatsen, is dit enkel omdat bij deze stortplaatsen na 1 september 1996 nog een storting heeft plaatsgevonden?	
H6 Geluid							
VO	6	6.2				Voorstel is om het woord geluidgevoelig bij fauna weg te laten. Het lijkt mij dat dit voor de gehele fauna zou moeten gelden. Verder zou ik onder punt B of een punt C refereren dat er naast een richtwaarde c.q. streefwaarde ook een grenswaarde van toepassing is.	
HM	6	6.2				Afdeling 6.2: We onderschrijven de keuze om de systematiek activiteiten en milieuzonering toe te passen, om de geluidsbelasting van activiteiten bij stiltegebieden te reguleren. Hiermee wordt gestuurd op de geluidsproductie op 30 of 50 meter afstand en niet tot een kwetsbaar object. Tegelijkertijd vraagt deze aanpak om een actieve doorwerking in het omgevingsplan. Om dit goed uit te werken, is er behoefte aan handreikingen of voorbeeldregels vanuit de Provincie Limburg.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	6	6.3	e			Het reguleren van deze activiteiten wordt doorgeschoven naar het gemeentelijk Omgevingsplan. Er is behoefte aan handreikingen of voorbeeldregels vanuit de Provincie Limburg om vorm te geven aan de benodigde gebruiksregels.	
HM	6	6.4	3	e		Op dit moment hebben de meeste gemeenten nog geen gebiedsdekkend Omgevingsplan. De instructieregels uit afdeling 6.2 kunnen daarom naar alle waarschijnlijkheid niet op korte termijn worden toegepast in het Omgevingsplan. Graag verduidelijken dat activiteiten onder 6.2 pas zijn uitgesloten van de regels uit afdeling 6.3, wanneer de instructieregels zijn toegepast in het Omgevingsplan dat betrekking heeft op het stiltegebied.	
VY	6	6.5	1		tekst		Is het niet wenselijk dat regels worden opgenomen m.b.t. drones?
HM	6	6.5	b			Verwijderen Met deze uitzondering lijkt het gebruik van (consumenten)vuurwerk te worden toegestaan in stiltegebieden tijdens de jaarwisseling. Ten eerste is het gebruik van consumentenvuurwerk tijdens de jaarwisseling vanaf 2026/2027 verboden. Ten tweede is het onwenselijk om het gebruik van vuurwerk toe te staan in een stiltegebied, zowel professioneel als particulier.	
H7 Landelijk gebied							
VO	7				kaarten	- De kaart <i>Natura 2000</i> is in de OVL 'leeg'. - Het is niet altijd duidelijk is waar de kleine correcties van het <i>Natuurnetwerk Limburg</i> op zijn gebaseerd. - Verzoek om de kaarten <i>groenblauwe landbouwzone</i> en <i>verwevingsgebied</i> consequent om te gaan met verblijfsrecreatie en bebouwingsclusters/-linten. En duidelijkheid te scheppen wanneer binnendijkse gebieden bij dorpen opgenomen gaan worden als verwevingsgebied (het moment dat de status winterbed vervalt als de dijken aan de normen voldoen)? - Het ecoduct over de A74 is foutief opgenomen op de kaart als <i>droogdal</i>. - De kaart <i>helling</i> gaat alleen over hellingen in Zuid-Limburg: is de Steilrand in Venlo ook niet het beschermen waard? - De kaart <i>beekdal</i> is niet compleet (ook al aangegeven in zienswijze POVI). In Venlo zijn veel beekdalen (of grote delen daarvan) van de kaart verwijderd (Springbeek, Everlose beek, Mierbeek, Venlose Molenbeek/Wilderbeek, Schellekensbeek, Aalsbeek, Lingsforterbeek en de Rode Beek). Bijzonder is dat delen van de geschrapte beken wel weer terug te vinden zijn op de kaart <i>natte laagten</i>. Ons ontgaat de logica hiervan. - Het lijkt erop dat voor de kaart <i>Maasvallei</i> het winterbed uit de Bgr is aangehouden en dat daar het Natuurnetwerk Limburg is 'uitgesneden' (de buitendijkse gebieden bij Laerbroeck, in Blerick, Raaijweiden, Maasveld	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Tegelen, Venlo-Zuid, Venlo-Noord, Velden, Lomm (hoogwatergeul) en de monding Rode Beek bij Arcen). • Is het reëel om op de kaart <i>ecologische verbindingszone</i> (delen van) bestaande intensieve gebruiksfuncties zoals bebouwingslinten, sportparken, hoofdinfrastructuur, campings, e.d. op te nemen? En wat is de achterliggende gedachte bij alle kleine correcties van de begrenzing? • De kaart <i>primair landbouwgebied</i> bevat nog steeds storende fouten: hoe kan het dat (delen van) bestaande gebruiksfuncties zoals sportparken, zorginstellingen, hoofdinfrastructuur, zonneparken, campings en bossen in deze zone zijn opgenomen? • Kortom: we nodigen provincie uit om op basis van onze gebiedskennis en onze omgevingsvisie het kaartmateriaal op orde te brengen.	
VY	7	7.1				De instructieregel is niet werkbaar voor de gemeente. Alle ontwikkelingen die niet agrarisch zijn, kunnen in theorie door de provincie worden afgekeurd. Voor een gemeente als Venray, waar +/- 100 locaties stoppen met houden van dieren, willen er 60 om naar een niet- agrarisch functie. Het is een utopie om te bedenken dat die worden behouden van de agrarisch sector.	Het artikel is niet conform de Omgevingswet, Ja mits principe.
HM	7	7.1				Artikel 7.1 gaat over het wijzigen van niet agrarische functies en o.a. de afweging tegen de waarde van voedselproductie én de afweging of de functie past bij de ruimtelijke situatie en de identiteit van de betreffende locatie. Hierbij hebben wij twee vragen over situatie waarbij wij problemen voorzien. De eerste is hoe de provincie agglomeratielandbouw beoordeeld. Wanneer naast voedselproductie een deel van de 'keten' op locatie verzorgd wordt. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het wassen, versnijden, verpakken en distribueren van van de productie gewassen. Het tweede punt is de vraag hoe de provincie (maar ook de gemeenten zelf) dit afwegen tegen de identiteit en kernwaarden van Het betreffende gebied. Wij zien dergelijke ontwikkelingen bijvoorbeeld in veldenlandschappen. De vollegrond akkerbouw is hier een prima passende functie. Het toestaan van grote verwerkingshallen, transportbewegingen en dergelijke passen echter niet bij de identiteit van een (cultuurhistorisch waardevol) landschap. Het is een wezenlijke aantasting van de kernkwaliteit (die op sommige locaties al zwaar onder druk staan). Daarnaast zijn de landwegen en de dorpen/dorpsranden vaak niet ingericht op een toename van het vrachtverkeer. De combinatie van factoren tast vaak ook het woon- en leefklimaat aan en zorgt vaak voor onveilige verkeerssituaties. Hoe gaat de provincie dergelijke situaties afwegen?	
HM	7	7.1			kaart	De kaart bij de omgevingsverordening i.c.m. met de tekst strookt niet met het lokale beleid en visie van de gemeente Horst aan de Maas.	In eerdere sessies is deze wens en verzoek al uitgebreid met de provincie besproken maar wordt consequent niet overgenomen. Het gebied

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							Peelbergen is verder samen met de provincie Limburg tot stand gekomen. Uit toelichting van de provincie bleek dat een verordening altijd ingestoken wordt vanuit een verbod. Zo ook deze verordening. Op zicht is dat begrijpelijk. In het algemeen echter biedt deze verordening vervolgens alle mogelijkheden om het verbod toch nog met een uitzondering mogelijk te maken. Deze uitzonderingen zijn multi-interpretabel en zouden concreter gemaakt moeten worden. Voorbeelden hiervan zijn; -positieve beleidsmatige bijdragen voor omgeving - aanvaardbaar woon- en leefklimaat
HM	7	7.1			kaart	Het gebied peelbergen is in de visie van HadM bedoeld als transitiegebied naar een gebied voor Toerisme, recreatie en topsport voor paarden. We zien de kaarten en teksten hier graag op aangepast. De aanduiding verwevingsgebied dekt de lading beter hoewel wij nog steeds vinden dat er ook transitiegebieden moeten worden aangewezen.	Daarnaast legt dit een te grote claim op de toetsers bij gemeenten. Gemeenten kunnen de workload vaak niet goed aan en door mogelijkheden multi-interpretabel te maken komt er veel beoordeling. -of uitzoekwerk voor gemeenten bij.
HM	7				Kaart	Het stationsgebied Horst-Sevenum is nog voor een deel aangemerkt als primair landbouwgebied dan wel groenblauwe landbouwzone. Graag aanpassen in lijn met beleid en omgevingsvisie Horst aan de Maas naar verwevingsgebied	Het gebied rondom het station Hort Sevenum is door HadM in de omgevingsvisie aangemerkt als een te ontwikkelen gebied rondom de stationsomgeving. Dit strookt niet met de concept verordening en de POVI.
WT	7	7.1				<i>Een omgevingsplan voorziet niet in het toevoegen of uitbreiden van een niet-agrarische functie of het wijzigen van een niet-agrarische functie in een andere niet-agrarische functie in het primair landbouwgebied.</i> Los van dezelfde ongelukkige taalconstructie als die is gekozen voor artikel 12.5, wordt hier in feite ook al voorzien in een verbod op nieuwe woningen in het primair landbouwgebied. Het wordt hierdoor dubbel geregeld.	Voeg de twee bepalingen (7.1 en 12.5) samen en formuleer desnoods andere of aanvullende uitzonderingsmogelijkheden voor Wonen. Nu is het in de praktijk zo dat je voor een woningbouwproject niet enkel moet voldoen aan de 'tenzij'-voorwaarden van artikel 12.5 maar ook aan die van 7.1. En die zijn ook niet 1-op-1 dezelfde.
LD	7	7.1				De instructieregel is niet werkbaar voor de gemeente. De landbouw laat al jaren een dalende trend zien van agrarische bedrijven. En ook de komende jaren stoppen nog veel bedrijven door vergrijzing, het ontbreken van een opvolger, te veel regels vanuit de overheid of gewoonweg omdat het niet meer loont. Wat de reden voor het stoppen ook is, vaak zoeken de agrarische ondernemers nog een activiteit om hun brood mee te verdienen. Verkopen aan een andere ondernemer en vertrekken naar het dorp is het laatste wat ze willen. Het is daarom niet logisch om te denken dat veel vrijkomende agrarische locaties nog zullen worden ingezet voor nieuwe agrarische activiteiten. Ook al is de landbouwkundige waarde goed. Door geen nieuwe activiteiten toe te staan	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						zorgt de provincie onwillekeurig voor het afnemen van de leefbaarheid op het platteland en het toenemen van het risico op ondermijning. Ook wij als gemeente hebben er belang bij dat de agrarische sector voldoende ruimte heeft en houdt om te ondernemen. Want de landbouw vormt een belangrijke economische pijler in onze gemeente. Bij het toelaten van nieuwe activiteiten wordt steeds een zorgvuldige belangenafweging gemaakt om te voorkomen dat agrarische bedrijven in de omgeving in hun bedrijfsvoering worden belemmerd. Door onze kennis van de lokale omstandigheden zijn wij beter in staat om deze afweging te maken dan de provincie. De instructieregels en de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om hiervan af te wijken zijn te beperkend en hebben een negatieve invloed op de brede welvaart. Gelet op het voorgaande verzoeken wij u om de formulering en de afwijkingsvoorwaarden te herzien.	
HM	7	7.1			Toelichting	Verzoek om nee, tenzij bepaling voor het primair landbouwgebied los te laten, omdat dit de transitie van het landelijk gebied, inclusief toekomstperspectief voor de agrarische sector alleen maar belemmert.	De nee, tenzij-bepaling voor ontwikkeling van nieuwe niet-agrarisch functies in primair landbouwgebied belemmert ontwikkeling van een gezonde leefomgeving en de noodzakelijke transitie van het landelijk gebied. Een definitie van een agrarische functie of niet-agrarische functie ontbreken in Bijlage I Begripsbepalingen in de Omgevingsverordening. Hierdoor is onduidelijk wat bedoeld wordt met een niet-agrarische functie en daarmee de ontwikkelmogelijkheden in het primair agrarisch gebied.
HM	7	7.1			kaart	Verzoek om de begrenzing primair landbouwgebied verkleinen rondom de dorpskernen, kwetsbare natuurgebieden (zowel Natura2000 De Mariapeel en andere natte natuurplekjes) en andere gebieden waarin in de gemeentelijke Omgevingsvisie andere beleidsdoelen zijn voorzien. Zoals De Peelbergen en kasteelpark Ter Horst.	In de kaart primair landbouwgebied van de Omgevingsverordening is onvoldoende rekening gehouden met de gemeentelijke situatie en het streven naar een gezonde leefomgeving. In de vastgestelde Omgevingsvisie Horst aan de Maas 2040 zijn 250m kernrandzones rondom de dorpskernen, verwevingsgebieden en bufferzones rondom kwetsbare natuurgebieden aangegeven. Dit is geen primair landbouwgebied. Rondom de Mariapeel zit een 500m zone 'overgangsgebied rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden'. Rondom kwetsbare (natte) natuurgebieden binnen het NNN moet daarom ook worden voorzien in bufferzones.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	7	7.1			kaart	Verzoek om de begrenzing primair landbouwgebied verkleinen rondom de vrijetijdzone Midden Peelweg. Dit geldt bijv. ook voor de gemeentelijke Kasteelse Bossen	Grote recreatieterrein zoals Kasteelse Bossen, Toverland, De Schatberg, Het Meerdal en Limburgse Peel, alsmede Grandorse vormen geen primair landbouwgebied: hele gebied is ons inziens intensief toeristisch gebied. > Verwevingsgebied.
HM	7	7.1			tekst	Verzoek om tekst hoofdregel instructieregel te wijzigingen. Herontwikkeling van een vrijkomend agrarisch bouwvlak met een nieuwe niet-agrarische functie of de toevoeging van een (neven)functie met een ander karakter als de bestaande functie moet mogelijk blijven.	De hoofdregel impliceert grote consequenties voor zowel (door en herontwikkeling van) agrarische als niet-agrarische functies. Het verbod voor de ontwikkeling van nieuwe niet-agrarische functies in primair landbouwgebied maar ook voor de wijziging van de ene niet-agrarische functie in de andere, houdt in dat het primair landbouwgebied praktisch op slot komt te liggen. Ook de ruimte voor innovatieve, vooruitstrevende concepten wordt hiermee beperkt. Dit bemoeilijkt de transitie en noodzakelijke verduurzaming van het landelijk gebied.
VY	7	7.2	2			De toetsingsvoorwaarden zijn niet objectief en SMART, en daarmee rechtsonzeker. Wij verzoeken de provincie duidelijker te maken hoe zij SMART en objectief gaan toetsen aan de voorwaarden die gesteld worden.	Wie doet deze kwalitatieve toetsing en geeft haar goedkeuring?
VY	7	7.2	2			Wij constateren dat de voorgestelde beleidslijn leidt tot situaties waarin ontwikkelingen feitelijk uitsluitend kunnen worden opgevangen in het verwevingsgebied, terwijl binnen woonwijken en op andere niet-genoemde bedrijventerreinen geen reële ruimte beschikbaar is, en in primair agrarisch gebied niet gewenst is. Dit roept de vraag op of de provincie zich bewust is van de spanning die hierdoor in het beleid ontstaat. Indien het provinciale kader ongewijzigd blijft, lijkt het erop dat wij als gemeente gehouden zouden zijn om dergelijke ontwikkelingen als nieuwvestiging in het verwevingsgebied toe te staan, terwijl dit mogelijk niet past binnen de oorspronkelijke bedoeling van het provinciale beleid. Wij verzoeken de provincie daarom deze beleidsmatige inconsistentie te onderkennen en te verduidelijken hoe dergelijke situaties volgens het provinciale kader behoren te worden beoordeeld.	De provincie sluit in artikel 12.10 en 12.11 bedrijven uit in de bedrijfscategorie 1 en 2 op (provinciale) bedrijventerreinen. Wij vragen ons af waar deze bedrijven zich nu gaan vestigen? Waarschijnlijk komen er veel verzoeken voor primair agrarisch gebied. De gemeente Venray heeft genoeg praktijkvoorbeelden waar de verzoeken al plaatsvinden.
WT	7	7.2	2			<i>Is afgewogen tegen de waarde van voedselproductie en de landbouwkundige waarde van de betreffende locatie en uit die afweging blijkt dat de nieuwe niet-agrarische functie prevaleert;</i> • Wat wordt verstaan onder landbouwkundige waarde? Of wordt hier de economische waarde van agrarische grond bedoeld? de 'tenzij'-voorwaarden zijn erg zwaar geformuleerd en dreigen ook voor potentieel wenselijk ontwikkelingen al een vroegtijdige bottleneck te	Agrarische grond is primair bedoeld voor de productie van ons voedsel. We zien een verbreding in de agrarische teelten, ook teelten die niets meer met voedselproductie te maken hebben. Welke belemmering kan er dan zijn om een niet agrarisch functie toe te laten dan wel te wegen?

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						worden. De bewijslast voor potentiële initiatiefnemers zal in een vroegtijdig stadium al zo hoog liggen dat zij afhaken. Waardoor je het primair landbouwgebied de facto op slot zet voor niet-agrarische functies. In primair landbouwgebied is herontwikkeling van een VAB op zijn zachtst erg lastig als aan de gestelde voorwaarden moet worden voldaan. (m.n. art.7.2 , lid 2 en 3 zijn lastig in te vullen) Zowel in de regels als in de begripsbepalingen is niets geregeld/opgenomen over plattelandswoningen dan wel voormalige agrarische bedrijfswoningen -> alsnog doen.	
WT	7	7.2				Hier zijn geen instructieregels opgenomen voor verwevingsgebied (als dat gebied niet is aangemerkt als een van de 8 deelgebieden) -> alsnog opnemen	
HM	7	7.2			tekst	Als de bepaling in art 7.1 blijft zoals die is dan moet bij artikel 7.2 een uitzondering opgenomen worden waarbij activiteiten zoals bedoeld in het gebied Peelbergen en stationsgebied zijn toegelaten	Peelbergen heeft een internationale functie en belang. Grote topsportevenementen worden hier georganiseerd. Het belang is groot en het gebied is samen met de provincie Limburg ontwikkeld. Door het gebied aan te wijzen als primair landbouwgebied komt dit op gespannen voet te staan.
HM	7	7.2			tekst	Opvallend is dat grote delen van (voormalige) beekdalen nu onder natte laagtes vallen. Hieronder vallen ook grote delen primaire waterlopen zoals de Groote Molenbeek. De instructieregels van natte laagtes zijn echter anders dan die van beekdalen. Bijzonder is nu dat letterlijk sommige delen van de beek de instructieregels van het beekdal gelden en andere delen van de beek de instructieregels van natte laagte. Voor dezelfde beek gelden nu dus twee verschillende instructieregels. Wij vinden dit zeer onwenselijk en geen rechtdoen aan de systeem werking en beekdalbrede opgaven waar we voor staan. Wij vragen u de beekdalen niet te splitsen en volledige onder de instructieregel beekdalen te laten vallen en niet onder natte laagtes.	
HM	7	7.2	1		tekst	De uitzondering op Artikel 7.1 ook van toepassing laten zijn op uitbreiding of nieuwe ontwikkeling projectmatige woningbouw en niet alleen de ontwikkeling bedrijventerreinen, onder voorwaarden.	Er is geen rekening gehouden met de eerdere zienswijze van de gemeente t.a.v. primair landbouwgebied.
HM	7	7.2	2		tekst	Verzoek om toevoegen, uitbreiden of wijzigen van een niet-agrarische functie in een andere niet-agrarische functie op te nemen in de instructieregels met in achtneming van een lijst van toegestane niet-agrarische activiteiten en bestaande rechten	Het toevoegen, uitbreiden of wijzigen van een niet-agrarische functie in een andere niet-agrarische functie moet in principe mogelijk blijven, rekening houdend met bestaande rechten en toegestane (bedrijfs)activiteiten binnen bepaalde milieucategorie.
HM	7	7.2	2		tekst	Verzoek om toevoegen, uitbreiden of wijzigen van een niet-agrarische functie in een andere niet-agrarische functie op te nemen in de instructieregels met in	Zie toelichting bij punt 12. Omzetting naar verschillende types niet-agrarische functies in primair agrarisch gebied, zoals transformatie van

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						achtneming van een lijst van toegestane niet-agrarische activiteiten en binnen bestaande vergunde rechten.	bestaande functies naar wonen en nevenactiviteiten moet onder strikte voorwaarden mogelijk blijven.
HM	7	7.2	3		tekst	Verzoek om in Bijlage 1 Begripsbepalingen definiëren wat de begrippen 1. een grote regionale plus, 2. een bovenlokaal milieutechnisch, of 3. een ruimtelijk knelpunt zijn.	Oplossen ruimtelijk knelpunt is niet nader gedefinieerd. Een toelichting op artikel 7.2 derde lid ontbreekt hier volledig en verder wordt er geen woord gerept over de term ruimtelijke knelpunt.
LD	7	7.3				Er zijn geen regels opgenomen voor het overgangsgebied rondom kwetsbare Natura2000 gebieden De vergunningverlening zit al langere tijd op slot. Om deze weer op gang te brengen wordt ingezet op het Limburgs Offensief stikstof. Hierbij wordt via gebiedsprocessen gewerkt aan het treffen van passende maatregelen. In de verordening worden daarom geen regels opgenomen om de Natura2000 gebieden te beschermen. Daarmee ontbreekt een juridisch instrument om verdere verslechtering van de natuur te voorkomen en tegelijkertijd worden de opgaven om de natuurkwaliteit te verbeteren steeds groter. Wij verzoeken u daarom om regels op te nemen om de achteruitgang van de natuur tot stilstand te brengen en waar mogelijk de omstandigheden te verbeteren. Hiervoor kunt u aansluiting zoeken bij de uitgevoerde natuurdoelanalyses. In de gebiedsprocessen kan dan op een later moment de verfijning plaatsvinden.	
HM	7	7.3			tekst	Deelgebieden en kernkwaliteiten groenblauwe landbouwzone en verwevingsgebied uitbreiden met kernrandzones	De kernkwaliteiten van de deelgebieden (d.w.z. a. ecologische verbingszone; b. Maasvallei; c. beekdal; d. natte laagte; e. helling; f. droogdal; g. intrekgebied Natura 2000-gebieden; h. overgangsgebied rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden) binnen de groenblauwe landbouwzone en het verwevingsgebied zijn deels verkleind en te beperkt gedefinieerd. Zo zijn diverse delen van het de groenblauwe mantel en beekdalen verwijderd en niet elders toegevoegd. Opmerkelijk is dat binnen stedelijk gebied, dorpskernen en bedrijventerreinen de beekdalen zelfs zijn verwijderd, terwijl deze ook hier wel degelijk een functie kunnen hebben voor (strategische) waterberging
HM	7	7.3			Kaart	De kaartbegrenzing c. beekdalen en d. natte laagten samenvoegen, voorover deze van toepassing is op beekdalen. Oude maasarmen terug laten komen. Zoals de Schuitwaters.	Onduidelijk is waar het onderscheid tussen c. beekdalen en d. natte laagten op is gebaseerd. Oude maasarmen (als natte laagten in het rivierdallandschap) ontbreken geheel.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
VO	7	7.3	2		tekst	Landschappelijke kernkwaliteiten: punt e. ruimte voor water en waterberging is geschrapt. Nu ontbreekt hydrologie als geheel. Hydrologie als e. toevoegen. Toelichting; in alle landschappen is de hydrologie een karakteristieke kernkwaliteit, van droge zandgronden met hangwaterprofielen tot kwelzones, van grondwatersystemen tot grote oppervlaktewateren. Hydrologie is een landschappelijke kernkwaliteit die juist in de GBL direct en indirect invloed heeft op visueel landschappelijk karakter en functioneren van het gebied, zowel voor natuur als landbouw.	
HM	7	7.3		VII	bijlage	Gebiedspaspoorten provincie Limburg opnemen als bijlage bij de OVL en nader uitwerken	Bij de landschappelijke Kernkwaliteiten Artikel 7.3 wordt verwezen naar het Landschapskader Noord- en Midden-Limburg, deel A, hoofdstuk 4 onder 'Natuurlijk', 'Visueel-ruimtelijk' en 'Cultuurhistorie'. Het Landschapskader dateert uit 2009 en is sterk verouderd. Beter zou zijn de kernkwaliteiten beter te specificeren per regio/gebied/landschap en hier (tevens) te verwijzen naar de Gebiedspaspoorten (Bijlage). Onduidelijk is wat de rol en status van de (uitwerking van de) provinciale Gebiedspaspoorten voor de verschillende landschapstypes hierin is. Overigens gaat de gemeente Horst aan de Maas voor het thema ruimtelijke kwaliteit landschap ook werken met specifieke Gebiedspaspoorten voor de verschillende landschapstypes binnen het gemeentelijk grondgebied. Dit, op basis van de waardering cultuurlandschappen van het Programma Erfgoed.
HM	7	7.3		VII	bijlage	Landschappelijke kernkwaliteiten binnen Noord- en Midden-Limburg nader specificeren en uitbreiden met gebiedspecifieke kenmerken voor het reliëf, het groene karakter, visueel-ruimtelijk en cultuurhistorie.	Reliëf: open velden, bolle akkers eveneens opnemen Groene karakter: naast heggen, hagen, boomgaard, laan, schraalland, heide, grasland, bos ook houtwallen/singels, poelen en andere kenmerkende landschapselementen opnemen. Cultuurhistorisch erfgoed Noord- en Midden-Limburg: nader specificeren met voorbeelden. Zie ook het Programma Erfgoed Horst aan de Maas.
HM	7	7.3			tekst	Opvallend is dat er wel gesproken wordt over ecologische verbindingzone maar dat er geen "nee tenzij" principe wordt gehanteerd. Er geldt alleen een motiveringsplicht over de instandhouding van doeltype. Verbindingszones zijn vooral bedoeld om gebieden met elkaar te verbinden. Nieuwe ontwikkelingen	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						zouden die opgaven niet mogen beperken. Een strenger 'nee tenzij' zou hier een beter beleidsuitgangspunt zijn.	
HM	7	7.3			kaart	Bij verschillende overleggen hebben gemeente input geleverd over de ligging van de ecologische verbindingzones. Gemeente Horst a/d Maas heeft input geleverd om beekdalen in te zetten als verbindingzone (dubbel doel- én ruimtegebruik). Wij zien dit niet terug komen in de kaart. Met uitzondering van de Groote Molenbeek. Hiermee is een groot verschil ontstaan tussen de gemeentelijke omgevingsvisie en de Provinciale omgevingsvisie én de verordening.	
HM	7	7.3		IX	Bijlage	Instructieregel t.a.v. groenblauwe landbouwzone en beekdalen die hiermee overlappen e.d. aanscherpen of (deels) heroverwegen. Landschapselementen in primair landbouwgebied lijken anders vogelvrij te zijn. Ook buiten het NNN zijn diverse bos-, natuur- en landschapselementen aanwezig. Deze zijn niet altijd goed (planologisch) beschermd. Onduidelijk is waarom fysieke natuur-of landschapscompensatie binnen de groenblauwe landbouwzone (voorheen groenblauwe mantel) en beekdalen die hiermee overlappen niet meer van toepassing is. De argumentatie hierachter is ons onduidelijk. Wij lezen de volgende regel 'alle landschapselementen die van overheidswege een beschermde status hebben op grond van hun landschappelijke waarde zodat alle landschapselementen die op basis van provinciaal evenals gemeentelijk beleid een beschermde status hebben. Voor deze landschapselementen dient compensatie toegepast te worden.	
VO	7	7.4				Bij a toevoeging in de strekking van onderstaande toepassen: x; Van bovenstaande kan gemotiveerd afgeweken worden, wanneer; - een typering van een ecologische verbindingzone of natuurdoeltype van aanliggend NNL niet overeenstemt met de locatie specifieke situatie of; dat een omgevingsplan voorziet in het beter benutten van de ecologische potenties van het gebied. Zie ook in compensatieregeling bijlage IX Toelichting: De motiveringsplicht is geënt op de categorisering van deelgebieden (7.3.1) en de toegedeelde natuurdoeltypen. Een strikte uitvoering van 7.4 a en b, zetten de GBL en VG min of meer op slot. Het biedt geen kansen voor het benutten van locatie specifieke ecologische potenties die niet overeenkomen met de op de kaart aanwezige duidingen. Daarbij vragen de klimaatontwikkelingen en de gevolgen ervan voor natuur en landbouw om een flexibele aanpak. Onderscheid verschillende typen ecologische verbindingzones (waaronder de beken) niet meer op kaart zichtbaar. Op kaart lijkt nu alsof er alleen maar gebieden zijn toegevoegd, het is niet inzichtelijk of er ook gebieden (vanuit	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						oude typologie) zijn geschrapt? -> beken en Maas met oevers als ecologische verbindingzones geheel doortekenen in de kaartlagen, niet onderbreken door andere categorieën zoals NNL. Het zijn ecologisch functionele eenheden.	
HM	7	7.4	c		Instructieregel	Instructieregels ecologische verbindingzones: Begrip verlies aan landschappelijke kernkwaliteiten nader specificeren	Lid c. hoe op gebiedsniveau per saldo geen verlies van de landschappelijke kernkwaliteiten plaatsvindt is niet nader gedefinieerd. Onduidelijk is wat de rol en status van de gebiedspaspoorten voor de verschillende landschapstypes hierin is.
HM	7	7.4			Kaart	Deelgebied a. ecologische verbindingzones: begrenzing aanpassen aan zoekgebieden, zoals aangedragen en vastgelegd in de kaarten behorende bij de Omgevingsvisie Horst aan de Maas 2040	Ecologische verbindingzones sluiten onvoldoende aan bij de regionale doelen en het ontsnipperingsvraagstuk
VO	7	7.5			tekst	Onder a) wordt nog gesproken over bergende en watervoerend functie, terwijl in de Bgr hierin geen onderscheid (meer) wordt gemaakt.	
HM	7	7.5			Kaart	Deelgebied b. Maasvallei: Begrenzing aanpassen aan Beleidslijn Grote rivieren voor het stroomvoerend deel en bergend deel van het rivierbed.	De Maasvallei is ruimer dan op de POVI-kaarten staat aangegeven. De kaarten zijn niet in overeenstemming met de Beleidslijn Grote Rivieren (Omgevingswet) voor het stroomvoerend deel en het bergend deel van het rivierbed.
HM	7	7.5			regels	Aanduiding Maasvallei. Artikel 7.5 Instructieregels geeft aan dat er een motiveringsplicht van toepassing die beschrijft hoe de waterbergende en stroomvoerende functie van het gebied in stand blijft of wordt verbeterd. Deze motiveringsregels lijken af te wijken van de regels Beleidslijn Grote Rivieren (BGR), die een veel strenger regime voert binnen het waterbergend en stroomvoerend rivierbed. Om éénduidige regels en helderheid voor gemeente te krijgen vragen wij u de instructieregels aan te laten sluiten bij de regels van de BGR	
HM	7	7.5			Kaart	Opvallend is dat de kaart met de begrenzing van het waterbergende en stroomvoerende begrenzing afwijkt van de kaarten en begrenzingen uit de Beleidslijn Grote Rivieren (BGR). Wij verzoeken u de begrenzing in lijn te brengen met de BGR zodat er geen interpretatieverschil gaat ontstaan waar bepaalde gebieden nu onder vallen.	
VO	7	7.6				Een enorm aantal beekdalen is verwijderd dan wel verkleind, ook niet opgenomen in de als EVZ (7.4) en dat terwijl ze cruciaal zijn voor het instandhouden van het NNL	
HM	7	7.6			regels	We merken in Nederland allemaal de gevolgen van klimaatverandering. Beekdalen vervullen een cruciale rol in in onze aanpak omtrent adaptatie maatregelen. Wij vinden de instructieregels voor de beekdalen te vrijblijvend. Wij vragen u om een strenger regime te voeren (nee tenzij) om meer grip en	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						handvaten te krijgen om de beekdalen te beschermen en maximaal in te zetten voor de functie waarvoor zij dienen.	
HM	7	7.6			kaart	Instructieregels beekdalen. U schrijft in de toelichting dat beekdalen belangrijk zijn voor het afvoeren van het water in natte perioden en het bergen van water in droge perioden. Op de kaart heeft u hele delen van het beekdal verwijderd. Dit betreft niet alleen beekdalen van beken in de haarvaten van het systeem maar ook delen van de belangrijke KRW-lichamen. Zo behoren bijvoorbeeld grote delen van de Groote Molenbeek niet meer tot beekdal. Wij zien dat dit bij meerdere KRW-lichamen is gebeurd. De vervallen delen zijn in veel gevallen vervangen door natte laagtes. Wij vragen u om de beekdalen ongewijzigd te laten en in stand te houden op de kaarten en in de (instructie)regels.	
HM	7	7.6	c		Instructieregel	Instructieregels beekdalen: Begrip verlies aan landschappelijke kernkwaliteiten nader specificeren, met uitwerkingsplicht in de gebiedspaspoorten.	Lid c. hoe op gebiedsniveau per saldo geen verlies van de landschappelijke kernkwaliteiten plaatsvindt is niet nader gedefinieerd. Onduidelijk is wat de rol en status van de gebiedspaspoorten voor de verschillende landschapstypes hierin is.
VO	7	7.7				Positief dat er meer aandacht is voor de sponswerking van natte laagten. Voor een klein deel betreft dit de geschrapte beekdalen. Waarom? Er lijkt ook geen afstemming te zijn met de H5 en H6 aandachtsgebieden?	
HM	7	7.7	c		Instructieregel	Instructieregels natte laagten laten aansluiten bij instructieregels beekdalen	Zie toelichting bij punt 23.
HM	7	7.7.			Kaart	Begrenzing Deelgebied d. natte laagten laten aansluiten bij oorspronkelijke begrenzing beekdalen, inclusief oude Maasarmen	Diverse delen van de beekdalen en natte laagten zijn verwijderd en niet elders toegevoegd. Opmerkelijk is dat binnen stedelijk gebied, dorpskernen en bedrijventerreinen de beekdalen zelfs zijn verwijderd, terwijl deze ook hier wel degelijk een functie kunnen hebben voor (strategische) waterberging.
VO	7	7.8				Hellingen zien nu slechts toe op Zuid-Limburg, overwegen om steilrand ook als helling te beschouwen. Betreft eveneens een belangrijk landschappelijk element.	
HM	7	7.10			tekst en kaart	Instructie regels intrekgebieden Natura 2000-gebieden. Opvallend is dat deze alleen in Zuid-Limburg voorkomen (lees op kaart staan aangemerkt). In de instructieregel geeft u aan dat intrekgebieden van groot belang zijn bij N 2000 gebieden waar water infiltreert nabij grondwater afhankelijke N2000 gebieden. Wij willen u erop wijzen dat er ook grondwater afhankelijke N2000 gebieden in Noord-Limburg liggen. Als voorbeeld N200 gebieden van de Mariapeel. Wij vragen u geen onderscheid te maken in Noord, midden of zuid Limburg en hier een gelijk beleid voor te hanteren en de kaarten en instructieregels hierop aan te passen.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	7	7.10			tekst en kaart	Wij vinden het overigens teleurstellend dat de provincie haar focus alleen bij grondwaterafhankelijke N2000 gebieden legt. Er zijn veel grondwaterafhankelijke natuurgebieden die onderdeel zijn van het NNL. Ook deze gebieden zijn van grote waarden voor de natuur en biodiversiteit. Wij missen de hydrologische bufferzones van deze gebieden. Wij vragen de provincie om deze gebieden opnieuw op te nemen op de kaarten en in de (instructie) regels.	
VO	7	7.11				Zorgen over gebiedsprocessen LOS en gebrek aan bescherming Natura2000 in tussentijd	
HM	7	7.11			tekst	Artikel 7.11 gaat over de instructieregels overgangsgebieden rondom kwetsbare Natura 2000 gebieden. Het overgangsgebied rondom de Mariapeel omvat een zeer groot gebied van 3000 hectare. Het overgrote deel daarvan betreft landbouwgrond. Voor het overgrote deel van dit overgangsgebied loopt het gebiedsproces, GGA Gedeelde Peel. In deze GGA werken wij als gemeente samen met de gemeente Venray, het waterschap Limburg, Staatsbosbeheer, Agrarische Belangenvereniging Mariapeel (ABM) en de Provincie intensief samen om koers en richting te geven aan de grote opgaves waar dit gebied voor staat. Denk hierbij aan natuurherstel, stikstof problematiek, water en bodem huishouding, klimaatadaptatie, energie opgaven, leefbaarheid en een toekomstperspectief voor de aanwezige agrarische sector. Wij begrijpen dat het door onzekerheden op rijksbeleid het moeilijk is om instructieregels op te nemen. Gezien de gezamenlijke en urgente transitie opgave die we hier hebben, vragen wij u om wel een voorlopige instructieregel op te nemen dat de resultaten en de uit te stippelen koers van de GGA een leidend principe vormt/maatwerk is. Hiermee doet u recht aan de GGA's waar intensief samengewerkt wordt.	
HM	7	7.11			Instructieregel	Instructieregels h. overgangsgebied rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden nader uitwerken	Instructieregels h. overgangsgebied rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden zijn gereserveerd, maar niet nader gedefinieerd.
HM	7	7.11			Kaart	Begrenzing Deelgebied h. Overgangsgebied rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden Maasduinen en Mariapeel nader definiëren.	Hoe is de afstand van de overgangsgebieden rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden bepaald?
HM	7	7.11			tekst	Instructieregels voor overgangsgebieden rondom N2000 gebieden zijn nog gereserveerd. Onduidelijk waarom. Verwijzen naar lokale gebiedsprocessen in lijn met bestuurlijke en ambtelijke uitspraken hierover dat lokale gebiedsprocessen leidend zijn bij deze instructieregels	De verwachting is dat hier eerst de lokale gebiedsprocessen af moeten zijn zodat van onder op de koers voor de gebieden wordt bepaald. Voor Horst aan de maas is dit aan de orde in de overgangszone bij het N2000 gebied Mariapeel en het lokale gebiedsproces Gedeelde peel. Hier kan naar verwezen worden.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	7	7.12			Instructieregel	CHECK Bijlage IX Regels voor natuurcompensatie en natuurverbetering. Specifiek voor landschapselementen	PM zie toelichting bij punt 35. Bijlage IX Regels voor natuurcompensatie en natuurverbetering
BL	7	7.13	1		Tekst	Artikel 7.13 aanpassen	Het artikel instructieregels ruimtelijke kwaliteit is van toepassing op het toevoegen van mogelijkheden in het landelijk gebied om minimaal 50 m ² oppervlakte te bouwen of aan te leggen. Daarmee verlangt de provincie al een vrij forse onderbouwing bij het toevoegen van ondergeschikte ontwikkelingen via een BOPA of wijziging omgevingsplan. Het verlangde is niet proportioneel in relatie tot het belang dat de provincie hierbij heeft. Wij geven de provincie in overweging om een ondergrens op te nemen waarin er sprake is van een essentieel provinciaal belang.
HM	7	7.13	1.		Tekst	Verzoek om de instructieregel te heroverwegen of op het gehele provinciale grondgebied van toepassing te laten zijn. Ruimtelijke kwaliteit geldt immers ook voor stedelijk gebied, dorpskernen, recreatieterreinen en bedrijventerreinen en niet alleen het buitengebied.	Onduidelijk is waarom de instructieregel ruimtelijke kwaliteit alleen van toepassing is op het buitengebied, dat wil zeggen het primair landbouwgebied, de groenblauwe landbouwzone, het verwevingsgebied en het Natuurnetwerk Limburg. Ook voor stedelijk gebied, dorpskernen en bedrijventerreinen is een integrale ruimtelijke kwaliteit van belang: een beschrijving, motivatie en ontwerpend onderzoek. De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om de regeling uit te breiden naar deze gebieden.
HM	7	7.13	1		Tekst	Verzoek deze instructieregel specifieker te maken of alleen van toepassing te laten zijn op de maximale vergunningsvrije oppervlakte. Zie ook: https://iplo.nl/thema/bouw/bouwen-vergunning-melding/bijbehorende-bouwwerken/stappenplan-bepaling-vergunningvrij-bouwen/	Vraagtekens de oppervlaktegrens van 50 m ² voor een bouwactiviteit op te nemen als generieke regel. Waarom zijn afstand/zichtbaarheid tot openbaar gebied, bouwhoogte gelegen, ligging in achtererf- of voorerfgebied niet meegenomen in de instructieregel? Immers, ook bouwwerken met een kleine oppervlakte kunnen een grote ruimtelijke en/of visuele impact hebben. Denk bijvoorbeeld aan uitzichttorens of masten.
H8 Natuurgebieden							
VO	8				kaarten	De kaarten <i>natuurbeek</i> en <i>natuurbeekzones</i> komen niet in de POVI voor en zijn in de OVL ook 'leeg'. Waarom opgenomen in OVL?	
HM	8				Toelichting	Thema Natuur. Verzoek om het thema natuur en klimaatverandering scherper neer te zetten als urgente maatschappelijke opgave waarvoor ook de provincie aan de lat staat.	De natuuropgave is te beperkt omschreven en vertaald in houdbare, toekomstgerichte instructieregels. De natuur in Limburg staat onder

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							druk door o.a. stikstofdepositie, versnippering, oppervlakteverlies, afname biodiversiteit, verslechtering kwaliteit van leefgebieden en klimaatverandering (bijvoorbeeld wateroverlast en langere periodes van droogte). Naast bufferzones rond kwetsbare natuurgebieden is meer nodig: zoals meer ruimte voor natuur, kwaliteitsverbetering van de bestaande gebieden, het maken van ecologische verbindingen, beperking drukfactoren (o.a. landbouw en industrie) en uiteindelijk transitie richting een duurzame, meer natuurinclusieve economie.
GN	8	§ 8.1.2			Tekst/Kaart	Verzoek consistentie in de legenda en teksten en toelichting	Onduidelijkheid m.b.t. begrenzing/ gedeeltelijke overlap tussen bestaande bos- of natuurgebieden en N2000-gebieden. De N2000-gebieden staan niet op de kaart, maar wel "Oude en waardevolle bossen". Tekst in de legenda komt niet overeen met de tekst in de regels. Het blijft onduidelijk of de N2000-regels ook gelden binnen de begrenzing "oude en waardevolle bossen. Met betrekking tot het woord 'situaties' Worden hier de verschillende smaken uit de legenda (binnen NNL) beschreven? Of is 'situaties' een synoniem voor activiteiten/ ontwikkelingen? Als het een toelichting op de legenda is, graag zelfde bewoordingen aanhouden als in de legenda, zodat het matcht.
GN	8					Overgangsgebieden N2000-gebieden: Het niet invullen van de overgangsgebieden rondom de N2000-gebieden zorgt voor onzekerheid voor inwoners en ondernemers in het gebied. Een invulling door middel van een gebiedsproces is voorgesteld in de POVI, maar via het LOS in Noord-Limburg vindt er een beperkt proces plaats waar de gemeenten niet bij betrokken zijn. Er is daarmee voor gemeenten ook geen perspectief wanneer en hoe de gebiedsprocessen plaatsvinden en we zicht krijgen op een invulling voor de gebieden die juist van belang zijn voor natuurherstel, stikstofreductie en perspectief voor agrariërs.	
HM	8				Kaart	Begrenzing Natuurnetwerk Limburg correct doorvoeren	Diverse delen van het Natuurnetwerk zijn verwijderd van de kaart of niet correct doorgevoerd. Voorbeeld: het 'omklappen' van de begrenzing bij Toverland is niet correct doorgevoerd. Ook de begrenzing van het

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							Natuurnetwerk bij Grandorse lijkt niet correct te zijn doorgevoerd. In Hoogheide zijn diverse kleine delen van het NNN komen te vervallen, zonder dat dat compensatie elders tegenover staat.
HM	8					Natuur: intensieve veehouderijen in extensiveringsgebieden (voormalige extensiveringsgebieden uit de voormalige WAV blijven bestaan) mag niet meer.	
HM	8					Financiële natuurcompensatie wordt beëindigd. Initiatiefnemers moeten zelf compenseren door aanplant. Nadeel hiervan is dat het versnipperd gebeurt maar ook dat er meer toezicht moet plaatsvinden hierop (kwaliteit).	
GN	8	8.1	8.1 .3		kaart	Maak natuurbeken en natuurbekzones zichtbaar op de kaart.	Als ik alleen de legenda-eenheden natuurbek en natuurbekzone zichtbaar maak op de kaart (en alle andere legenda-eenheden uitzet), zie ik geen enkele natuurbek(zone) in heel Limburg.
HM	8	8.3			Instructieregel	Verzoek om Artikel 8.3 Ontwikkeling van groot openbaar belang lid a t/m d te wijzigen in lijn met de ADC toets: Artikel 8.2 is niet van toepassing op nieuwe activiteiten of wijziging van bestaande activiteiten, als: a. sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang, en b. er geen reële andere mogelijkheden zijn om in dit belang te voorzien; en c. de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de wezenlijke kenmerken en waarden en algehele samenhang van Natuurnetwerk bewaard blijft. d. uit het omgevingsplan blijkt hoe negatieve effecten worden beperkt of e. gecompenseerd, voorafgaand aan de ingreep, waarbij de provinciale regels voor natuurcompensatie en natuurverbetering worden (Bijlage IX) worden gevolgd.	De uitzonderingsbepaling in Artikel 8.3 (Ontwikkeling van groot openbaar belang) biedt nog onvoldoende waarborg voor de bescherming en instandhouding van wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Limburg, alsmede het tegengaan van ontwikkelingen die kunnen leiden tot de vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang van het Natuurnetwerk Limburg. Los van normaal beheer en onderhoud en ingrepen die het Natuurnetwerk ten goede komen. In zijn algemeenheid geldt dat hoe groter de aantasting van de natuurwaarden, hoe zwaarder de eisen die gesteld moeten worden aan de onderbouwing en afweging om een ontwikkeling in het Natuurnetwerk toe te kunnen staan. Anders gezegd: een oude boskern binnen het Natuurnetwerk vertegenwoordigt een hogere natuurwaarde (en daarmee vervangingswaarde) dan een jong productiebos. Ook voor Natuurnetwerkgebieden zou net als bij Natura2000 gebieden een ADC-toets doorlopen moeten worden. Bij de beoordeling van een plan of project (of programma) in het Natuurnetwerk, moet met zekerheid kunnen worden vastgesteld dat de wezenlijke kenmerken en waarden van dit gebied niet worden aangetast. Een ontwikkeling kan alleen doorgaan als: A. Er geen

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							alternatieven zijn, D. Sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en C. De nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natuurnetwerk bewaard blijft.
HM	8	8.3			Instructieregel	Verzoek om Artikel 8.3 lid a t/m d beter te laten aansluiten op de in de Omgevingswet erkende (dwingende) redenen van groot openbaar belang en jurisprudentie daarover.	Artikel 8.3 lid a t/m d zijn niet scherp genoeg gedefinieerd. Naast de kwalificering van de redenen van maatschappelijke/ openbare belangen, spelen de mate van urgentie, dwingendheid en weging daarvan. In de Omgevingswet erkende belangen zijn volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid luchtverkeer, dwingende reden van groot openbaar belang en wezenlijk gunstig effect voor het milieu. Bij de uitzonderingsbepaling voor een Ontwikkeling van groot openbaar belang in Natuurnetwerk Limburg moet sprake zijn van: • Een reden van openbaar belang; • Dwingendheid; • Een voldoende zwaarwegend (groot) belang. • Een sluitende onderbouwing waaruit volgt dat de aangevoerde reden openbaar, dwingend en voldoende zwaarwegend is.
H9 Flora en fauna							
VO	9				kaarten	V.w.b. kaart <i>natura 2000</i> zie H7	
H10 Landbouw							
VO	10				kaarten	- Hoe zijn de kaarten <i>Uitbreidingsgebied glastuinbouw 1 en 2</i> tot stand gekomen? Hoe kan het dat (delen van) het zomer-/winterbed van de Maas, beekdalen/natte laagten, (hoofd)infrastructuur, bossen, sportparken, verblijfs-/dagrecreatie (bijv. Kasteeltuinen), zorginstellingen deel uitmaken van dit gebied? Bovendien gaat het vaak om kleine snippers of langgerekte smalle strookjes die te klein of qua vorm niet interessant zijn voor een uitbreiding. En ook om grotere gebieden waar überhaupt geen glastuinbouwbedrijf is gevestigd. - Het is niet altijd duidelijk is waar de correcties van het <i>Extensiveringsgebied intensieve veehouderij</i> op zijn gebaseerd. - Op de kaarten <i>stedelijk gebied</i> en <i>landelijke kernen</i> is de kern Boekend niet correct weergegeven. Boekend maakt, net als Hout-Blerick en 't Ven, als 'dorp aan de stad' deel uit van het stedelijk gebied.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						- V.w.b. de kaarten <i>Natuurnetwerk Limburg, verwevingsgebied, groenblauwe landbouwzone, primair landbouwgebied</i> verwijzen we naar de opmerkingen bij H7. - Kortom: we nodigen provincie uit om op basis van onze gebiedskennis en onze omgevingsvisie het kaartmateriaal op orde te brengen.	
HM	10				Definities in regels	Schep helderheid tussen de definities 'agrarisch' + 'niet-agrarisch' (hoofdstuk 7) versus de landbouwfuncties (hoofdstuk 10) in bijlage I Begripsbepalingen.	In hoofdstuk 7 wordt gesproken over 'agrarisch' versus 'niet-agrarisch'. In hoofdstuk 10 wordt vervolgens gesproken over o.a. diverse landbouwtypen. Hierdoor is onduidelijk hoe de typering in 'landbouw' zich verhouden tot wanneer iets 'agrarisch' en wanneer iets 'niet-agrarisch' is. De definities in bijlage I geven hier ook geen duidelijkheid over. Het gevolg is dat er een discrepantie ontstaat voor met name de paardenhouderij. Horst aan de Maas heeft al meermaals uitgesproken dat de brede vorm van paardenhouderij voorstelbaar moeten zijn, wanneer een agrarische functie in het (primair) landelijk gebied stopt. Dus zowel de recreatieve, sportieve als zijnde agrarische functie. Hierover schept de verordening geen helderheid
HM	10				Definities agrarisch bedrijf	Overige agrarische bedrijven, waar vallen die onder?	Een agrarisch bedrijf dat niet binnen de begripsbepaling van veehouderij, (vollegrond)teeltbedrijf of glastuinbouw valt zoals paardenhouderij, witloftrekkerijen, champignonkwekerijen, wormenkwekerijen of aquacultuur (viskwekerijen, algenteelt), waar vallen die onder in de Omgevingsverordening? Er wordt een compleet agrarisch gremium uitgesloten in de provincie Limburg. Als je akkerbouw, plantaardige teelten enzovoort toevoegt, ben je niet volledig door enkel de open teelten te benoemen.
HM	10	10.1			tekst en toelichting	Instructieregels nieuwvestiging van een veehouderij met varkens, kippen vleeskuikens, vleeskalveren, stieren voor roodvleesproductie, geiten, eenden, konijnen, kalkoenen of parelhoenders. Lid 1. geeft aan dat een omgevingsplan geen nieuwvestiging toelaat. Lid 2 geeft de uitzonderingen hierop aan. Het is echter voor een gemeente niet toetsbaar. Lid. 2 a: interpretatie, als het gaat om biologische en/of vrije weidegang en/of uitloop... dan is een nieuwvestiging wel toegestaan? Lid 2 b,c zijn niet duidelijk en (zeer) breed interpreteerbaar. Het	Algemene opmerking hierbij is dat geregeld teruggerepen wordt op de beleidsopgave zoals die in de POVI is opgenomen. Voor de POVI hebben wij een zienswijze ingediend. Vooral bij de zoneringen als de beleidsregel hebben wij serieuze vraagtekens geplaatst. De werkvolgorde die de Provincie hierbij hanteert is voor ons volkomen onlogische en

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						ontbreek hier aan eenduidige en duidelijke toetsingscriteria. Lid 2d. Behoort een verwevingsgebied hier ook niet toe? Lid 3 a en b zijn bijzonder vaag en niet duidelijk wat hiermee bedoeld wordt. Lid 4 Volkomen onduidelijk wat hiermee bedoeld wordt. Het lijkt erop alsof hier een nieuwvestiging op een bestaande bouwvlak, in de groenblauwe landbouwzone én verwevingsgebied mogelijk wordt gemaakt. Lid 4 a is immers niet concreet, dermate vaag en onduidelijk. In uw toelichting wordt aangegeven dat dergelijke 'onduidelijkheden zoals de termen 'goed- leef en woonklimaat' teruggegrepen wordt op jurisprudentie. Dit doet m.i. geen recht aan duidelijkheid, koersvastheid en daarmee het bieden van een echt (en eerlijk) toekomstperspectief voor de ondernemer (én burger).	onnavolgbaar. Daarnaast is de zonering groenblauwe landbouwzonering erg ongelukkig gekozen omdat delen van beekdalen nu als 'kaartlaag' onderdeel uitmaken van de groenblauwe landbouwzone. Hiermee worden ons inziens onwenselijke ontwikkelingen mogelijk gemaakt in voormalige beekdalen. Met het oog op klimaatverandering en adaptatie is het wenselijk om de (oude) beekdalen zoveel mogelijk onbebouwd te laten zodat de ruimte voor (toekomstige) adaptatie en systeemherstel maatregelen geborgd blijft.
NW	10	10.1	1			Hiermee wordt er alleen ruimte gegeven aan biologische producten Stimuleren van de afzetkant, niet de productiekant en afwachten of er afzet ontstaat. Zonder afzet komen bestaande bio bedrijven in de knel	Er wordt gesproken over dat hiermee wordt ingespeeld op de maatschappelijke wensen, maar 79% van de consumenten in de supermarkt vindt biologisch voedsel te duur en van de mensen die géén biologisch voedsel kopen, geeft 86% aan dit in de toekomst ook niet van plan te zijn. De aankoopintentie voor biologisch voedsel is in de supermarkt ook laag.
WT	10	10.1	1			Terminologie is niet helder. Is dit wat eerder onder een 'intensieve veehouderij' werd verstaan?	Algemene opmerking over artikel 10.1: graag meer duidelijkheid of er een maximale oppervlakte geldt voor uitbreiding of nieuwvestiging van veehouderijen Niet duidelijk is waarom dit is aangepast. Bij de begripsbepalingen is het begrip 'intensieve veehouderij' wel nog opgenomen (bijlage 1 Begripsbepalingen). Verzoek is om eenduidige termen te gebruiken en gebruikte termen in begripsbepalingen te definiëren.
VO	10	10.1	1			Waar vallen paarden, schapen, begrazers (Galloways, etc.) onder? Waarom geiten hier opnemen als daar aparte instructieregel (art 10.5) voor geldt?	
NW	10	10.1	2	a		Welke omgeving, wat is de begrenzing? Beleidsmatige opgave vanuit de gemeente of provincie? Wie beoordeelt dit?	Is hiermee bijna net zo ambigue als het eerdere "maatschappelijk gewenste ontwikkeling". Geldend voor elk artikel waarin dit wordt gesteld.
HM	10	10.1	2b		tekst	Concretiseren naar wat een positieve beleidsmatige bijdrage voor de omgeving is. Hiervoor kan niet goed een tekstvoorstel gedaan worden maar positieve bijdragen kunnen zijn: weghalen van milieubelasting, transformeren naar andere vormen van landbouw zonder impact op de omgeving, e.d.	Om het zo vaag te laten als het nu is kan alles recht gemotiveerd worden en komt veel beoordeling bij gemeenten te liggen. Door explicieter op te nemen wat een positieve bijdrage is voorkom je dat

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							gedeeltelijk. Verder blijft hier ook de vraag in hoeverre dat alle vinkjes op groen moeten blijven staan of dat er ook een aantal op rood mogen staan en toch sprake is van een positieve bijdrage aan de beleidsmatige opgave.
HM	10	10.1	2c		tekst	Uitschrijven wat wordt verstaan onder een aanvaardbaar woon, -en leefklimaat.	
WT	10	10.1	2			Extensiveringsgebied is niet gedefinieerd. Niet duidelijk wat hier nu onder wordt verstaan. Ook niet duidelijk wat extensiveringsgebied intensieve veehouderij omvat. Verschillende 'oude' en 'nieuwe' termen worden door elkaar gebruikt.	
WT	10	10.1	3				Geldt dit voor elke veehouderij? Dit werkt in de praktijk erg verwarrend. Verwevingsgebied is niet gedefinieerd. Niet duidelijk wat dit omvat.
NW	10	10.1	3			Wiens planvoorraad die van de gemeente of provincie?	
VY	10	10.1	3			Overweeg om een maximummaat op te nemen, die evt. getrapt kan worden vergroot.	Vanuit provinciale regels gelden geen regels m.b.t. de maximale omvang van een bouwkaal van een veehouderij. Gelden in primair agrarisch gebied geen basisregels voor omgevingskwaliteit?
VY	10	10.1	3			Wat levert dat dan nu echt op? De regels vragen verduidelijking.	Er staat als voorwaarde dat de vergelijkbare activiteiten elders moet beëindigen. Dat betekent dat het als bedrijf met andere activiteiten wel door kan gaan. Bijvoorbeeld een veehouderij die valt onder artikel 10.2.
VY	10	10.1	3			Of moet die toets volledig via de regels bij groenblauwe landbouwzone. De regels vragen verduidelijking.	De vestigingsmogelijkheid bij Artikel 10.1.3. is wel erg ruim. Er worden geen aanvullende eisen gesteld aan het bestaand bouwvlak. Stel dat het een bouwvlak van 0,5 ha is, gaan we die dan vergroten tot 2 ha plaatsvinden?
VO	10	10.1	3			In primair landbouwgebied dus geen ruimte voor nieuwvestiging biologische landbouw (zie omschrijving art 10.1 lid 2)	
HM	10	10.1	3c		tekst	De koppeling met het beëindigen van een veehouderij elders niet 1 op 1 er in laten staan. Alleen deze koppeling leggen tussen nieuwvestiging in een door gemeenten aangewezen gebied hiervoor (zoals het gebied Witveld in Horst aan de Maas) en het oplossen van een knelpunt elders	Met deze bepaling is het over het hele grondgebied van HadM in beginsel mogelijk om een nieuwe veehouderij zoals genoemd in dit artikel (voorheen intensieve veehouderij) te starten. Dat strookt niet met het lokale beleid van Horst aan de Maas en ook andere gemeenten overigens.
WT	10	10.1	4			Geldt dit voor elke veehouderij (deze vraag geldt eigenlijk voor alle leden van art 10.1 omdat er een andere definitie van veehouderij aangehouden wordt die niet alles omvat)? Dit werkt in de praktijk erg verwarrend.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Verder is helemaal niets geregeld over niet-landbouwhuisdieren en voor kleinschalige veehouderij -> graag alsnog doen.	
HM	10	10.1	4a, b		tekst	Lid verwijderen.	Dit laat impliciet nieuwvestiging in groenblauwe landbouw of verwevingszones toe. HadM vindt dit niet wenselijk en wil nieuwvestiging van veehouderijen (zoals genoemd in dit artikel (voorheen intensieve veehouderij) alleen in het daarvoor aangewezen gebied Witveld.
VO	10	10.1	4			In verwevingsgebied wil je toch echt geen nieuwvestiging van veehouderijen?	
VY	10	10.2	2			Zie zienswijze bij H10 art 10.1 lid 3.	Landbouwhuisdier is niet gedefinieerd/is niet vermeld in de begripsbepalingen. In de LBV-regeling wordt hieronder verstaan: landbouwhuisdier: zoogdier of vogel voor de productie van vlees, eieren, melk, wol of veren of een paard of pony voor het fokken. S.v.p. ook hier in begripsbepalingen opnemen om misverstanden/onzekerheden te voorkomen. Extensiveringsgebied is niet gedefinieerd. Niet duidelijk wat hier nu onder wordt verstaan. Ook niet duidelijk wat extensiveringsgebied intensieve veehouderij omvat. Verschillende 'oude' en 'nieuwe' termen worden door elkaar gebruikt.
	10	10.2	3			Wij verzoeken de provincie dit duidelijk te maken of de regel te schrappen.	Hoe gaan wij aantonen dat onze planvoorraad geen ruimte biedt? Deze zienswijze geldt ook voor h10 art 10.1 lid 3.
HM	10	10.2	5		tekst	Lid verwijderen.	Deze uitzondering slaat terug op de gangbare melkveehouderij met gedeeltelijke weidegang. Hiermee wordt het eerste lid min of meer te niet gedaan.
WT	10	10.3	1			Geldt hiervoor een maximale oppervlakte?	
HM	10	10.3	2		kaart	Binnen het primaire landbouwgebied differentiaties aanbrengen waarbij de gebieden zoals Peelbergen en het stationsgebied worden aangeduid als respectievelijk transitiegebied dan wel verwevingsgebied.	Door vergroting van bouwvlakken in gebieden waar andere lokale doelstellingen gelden toe te laten ontstaan tegenstrijdigheden tussen lokale en provinciale regels. Voorbeelden hiervan zijn de gebieden Peelbergen en het stationsgebied tussen Horst en Sevenum. IN deze gebieden zijn nu grote

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							delen aangemerkt als primair landbouwgebied of groenblauwe landbouwzone.
HM	10	10.3	2		tekst	in de regels te verwerken dat deze uitzondering niet geldt voor specifieke aanduidingen, niet primair bedoeld voor agrarische bedrijven	Zie toelichting bij vorige punt
HM	10	10.1.3			tekst	Glastuinbouw. Nieuwvestiging is alleen toegestaan in ontwikkelingsgebieden glastuinbouw. Op zichzelf is dit een logische keuze. Echter de zoneringen ontwikkelingsgebied glastuinbouw zijn foutief weergegeven en kloppen niet. Als voorbeeld noemen wij het gebied tussen de kern Horst en Hegelsom. Eerder besluiten over de herbegrenzing zijn niet overgenomen.	
VO	10	10.3	3			Waarom geiten hier opnemen als daar aparte instructieregel (art. 10.5) voor geldt?	
HM	10	10.3	5		tekst	Regel aanpassen en alleen landbouwhuisdieren zoals bedoeld in lid 2 uitzonderen	Door alle andere landbouwhuisdieren uit te zonderen worden ook melkveehouderijen uitgezonderd. Melkveehouderijen hebben een grote impact op natuur en woon, en leefklimaat als zij op de gangbare manier in werking zijn. Om deze bedrijven in de gebieden anders dan primair landbouwgebied toe te laten is niet wenselijk.
NW	10	10.4	2			Is het middel van biologische norm proportioneel aan het doel van extensivering/emissiereductie?	Een bedrijf kan op andere manieren extensiveren, zonder dat deze aan de biologische norm voldoet. In de hele verordening wordt alles vastgepind aan de biologische huisvestingseisen uit de EU-verordening, maar dit is hier (ook) te smal
VY	10	10.4	2			Het ziet tenslotte altijd toe op een vormverandering van het bouwvlak en niet op een vergroting. Maak er 1 artikel van.	Wat is nu daadwerkelijk het verschil met lid 3
VY	10	10.4	3			Het ziet tenslotte altijd toe op een vormverandering van het bouwvlak en niet op een vergroting. Maak er 1 artikel van.	Wat is nu daadwerkelijk het verschil met lid 2
HM	10	10.4	3a		tekst	Lid verwijderen.	Hiermee laat je impliciet weer heel veel toe in deze gebieden. Een initiatief is vanuit bedrijfseconomisch oogpunt al snel nodig leert de ervaring uit het verleden. Hierbij wordt er uit gegaan van een landbouwregime waarbij financiering door schaalvergroting of uitbreiding de norm is. De voorwaarde dat geen negatieve gevolgen aan de orde mogen zijn zal weggeschreven/gemotiveerd worden. Hierdoor zijn we tegen allerlei grenzen aangelopen waardoor er een transitie van de landbouw nodig is.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
VO	10	10.4	3			Waarom geiten hier opnemen als daar aparte instructieregel (art. 10.5) voor geldt?	
NW	10	10.5				De regeltekst stelt “uiterlijk op 1 januari 2032”, maar de toelichting spreekt van “1 juli 2029”. Behoorlijke discrepantie in datums.	2032 sluit aan bij de termijn van het omgevingsplan, maar in de toelichting wordt 2029 gekoppeld aan onderzoek naar longontstekingen en geitenhouderij.
HM	10	10.5	2		tekst	Aanpassen op instructieregel door datums overeen te laten komen. Door de instructieregel op te nemen dat uiterlijk op 1 januari 2032 een verbod voor geitenhouderij in het omgevingsplan moet zijn opgenomen kunnen gemeenten in de problemen komen omdat dit onhaalbaar blijkt. Voorstel om een derde lid op te nemen waarin is opgenomen dat het tweede lid wordt aangepast als uitstel komt voor het vaststellen van een gemeentelijk omgevingsplan waarin dit verbod is opgenomen.	In de toelichting wordt gesproken over de datum 1-7-2029 waarvoor gemeenten een omgevingsplan moeten hebben vastgesteld waarin een verbod op uitbreidingen of nieuw vestigen van een geitenhouderij is opgenomen. Afhankelijk van welke datum het wordt moeten de twee datums (in regels en toelichting in overeenstemming zijn.
HM	10	7			kaart	aanpassen begrenzing ontwikkelingsgebied glastuinbouw	De gemeente HadM heeft in na een zorgvuldige analyse en afstemming het bestemmingsplan "Herbegrenzing glasconcentratiegebied Horst aan de Maas 2023" vastgesteld. NL.IMRO.1507.HMHERBEGRGLAS-BPV1 . Door de begrenzing van de ontwikkelingsgebieden hierop af te stemmen wordt ook in het provinciale beleid een realistische verwachting geschept.
HM	10	10.7			kaart	Uitbreidingsgebied 1 is zo'n beetje het hele grondgebied buiten de kernen en andere specifieke aanduidingen. Ook vergelijkbaar met primair landbouwgebied. Buiten de zienswijzen over het primaire landbouwgebied in dit hoofdstuk volgen we de redening. Wat betreft uitbreidingsgebied 2 niet omdat dit vooral gebieden met natuurwaarden zijn. Dat is daarom te sectoraal benaderd en niet verenigbaar met elkaar. Uitbreiden in gebied 2 zien wij niet kansrijk en er zou alleen sprake moeten zijn van afschaling en sanering.	Uitbreidingsgebied glastuinbouw 1 en 2 zijn uitgebreide gebieden waarbij gebied 2 vooral gebieden met natuurwaarden of bufferzones zijn.
HM	10	7	1 en 3		Kaart	Aanscherping en verkleining van het ontwikkelingsgebied glastuinbouw, in lijn met Notitie Begrenzing Glastuinbouw. Uitbreidingsgebied glastuinbouw 2 aanpassen. Landschapsplan Greenport Venlo	De gemeente Horst aan de Maas kan zich niet vinden in de omvang en begrenzing van het in de kaart aangewezen ontwikkelingsgebied glastuinbouw bij Meterik, America en Hegelsom zoals bedoeld in de kaart en onder artikel 10.7. De begrenzing is veel te omvangrijk, sluit niet aan op de Notitie Begrenzing Glastuinbouw, en schetst een gebiedsontwikkeling die feitelijk en ruimtelijk onmogelijk is. Uitbreidingsgebied glastuinbouw 2 bevat gebied Landschapsplan Greenport Venlo. Niet wenselijk om hier bebouwing uit te breiden.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	10	7	2		tekst	In uitbreidingsgebied glastuinbouw 1 bij uitbreiding tot een oppervlakte van 3ha ook sloop (1:1) buiten een ontwikkelingsgebied glastuinbouw.	Met dit beleid (POVI 2021) wordt zeker gesteld dat het totale oppervlakte aan glastuinbouw buiten het ontwikkelingsgebied afneemt.
HM	10	10.7				De ontwikkelgebieden glastuinbouw op de kaarten bij de omgevingsverordening komen niet overeen met d kaarten bij de "herbegrenzing Glastuinbouwconcentratiegebieden Horst aan de Maas 2023". De kaarten aanpassen zodat ze overeenkomen met de kaarten bij de herbegrenzing glastuinbouwconcentratiegebied Horst aan de Maas 2023	Zie https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.1507.HMHERBEGRGLAS-BP01/t_NL.IMRO.1507.HMHERBEGRGLAS-BP01.html#_1.2_Plangebied
VY	10	10.7	2			Het onduidelijk wanneer wordt bepaald of iets een toekomstbestendige locatie is. Wij verzoeken dit artikel aan te passen.	In artikel 10.7 komt opeens het begrip toekomstbestendige locatie voorbij. Deze term is ook van toepassing op de vorige artikelen. Waarom wordt deze term daar niet gebruikt.
HM	10	10.7	2a		tekst	Omschrijving geven van wat een toekomstbestendige locatie voor glastuinbouw is.	
VO	10	10.7	2			Veel van de gebieden in 'Uitbreidingsgebied glastuinbouw 1' zijn bij voorbaat niet geschikt: zoals snelwegtracés, terreinen van zorg – en onderwijsinstellingen, snippers waar überhaupt geen glastuinbouwbedrijf zit. Ook in de verwevingsgebieden moet je dit niet willen.	
VO	10	10.7	3			Veel van de gebieden in 'Uitbreidingsgebied glastuinbouw 2' zijn bij voorbaat niet geschikt: zoals het zomer en winterbed van de Maas, groene hart van de Greenport-campus, cultuurhistorische terreinen (kloosters/kastelen), campings, (spoor)wegtracés, snippers waar überhaupt geen glastuinbouwbedrijf zit. Ook in de verwevingsgebieden moet je dit niet willen.	
HM	10	10.7	3a		tekst	Zie antwoord bij Art 10.7, lid 2a	
VY	10	10.8	1			Wij verzoeken dit artikel te schrappen, dan wel de voorwaarde toe te voegen dat dit alleen bijdraagt aan de beleidsmatige MAATSCHAPPELIJKE opgave voor de gemeente. Daarnaast de voorwaarde toe te voegen dat aangetoond is dat er onvoldoende mogelijkheden zijn op vrijkomende agrarische locaties.	Met alle vrijkomende agrarische locaties is het (milieukundige en ruimtelijk) niet uit te leggen dat we nog nieuwvestiging willen toestaan van Akkerbouw, tuinbouw, sierteelt, fruitteelt en andere plantaardige agrarische teelten.
VO	10	10.8	1			Vallen biobased-teelten hier ook onder?	
VY	10	10.8	2			Indien dit artikel niet wordt geschrapt, verzoeken wij wel de voorwaarde op te nemen dat deze ontwikkeling gaat met een stevige kwaliteitsverbetering.	Bij artikel 10.1.4 gaat het om nieuwvestiging met beperkte kwaliteitsverbetering. Dat is wel erg minimaal. In de onderhandelingen met de initiatiefnemer betekent dit dat hij grote moeite zal hebben met een bestaande locatie (voorwaarde dat de huidige planvoorraad geen ruimte biedt). En dus tot onnodig moeilijke processen. Zeker als nieuwvestiging goedkoper is dan hergebruik en sloop van een bestaande locatie

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
WT	10	10.8	2			Wat is een toekomstbestendige locatie. Dit is een heel breed begrip. Het verzoek is om hier randvoorwaarden aan te koppelen, zodat hierover meer duidelijkheid ontstaat.	
VO	10	10.8	2			- Ook aantoonbaar maken dat waterbehoefte in overeenstemming is met waterbeschikbaarheid. - Waarom hier geen onderscheid naar primair landbouwgebied en GBLZ/verwevingsgebieden? Gebruik gewasbeschermingsmiddelen?	Zie over gewasbeschermingsmiddelen H 4 (uitbreiding GWBG's).
WT	10	10.9	1		Bijmengen agrarische reststromen	Artikel aan te vullen met reststromen afkomstig vanuit het publieke domein, hiermee wordt bedoeld bermenmaaisel, snoeiafval uit gemeentelijke, provinciale en waterschapsgronden om daarmee de koolstof opslag in de bodem te vergroten en ene het organisch gehalte in de bodem en het watervasthoudend vermogen te verhogen.	Via pilots wordt er beleidsruimte gezocht om de toepassing van Bokashi toe te passen.
HM	10	10.9	3c		tekst	Concreter omschrijven wat aanvaardbaar wordt geacht op basis van een zorgvuldige belangenafweging.	Om het zo vaag te laten als het nu is kan alles recht gemotiveerd worden en komt veel beoordeling bij gemeenten te liggen. Door explicieter op te nemen wat aanvaardbaar wordt geacht voorkom je dat gedeeltelijk. Verder blijft hier ook de vraag in hoeverre dat alle vinkjes op groen moeten blijven staan of dat er ook een aantal op rood mogen staan en toch sprake is van een positieve bijdrage aan de beleidsmatige opgave. Zie als voorbeeld de nadere concretisering bij de aspecten om mestverwaarding toe te laten. Hier is de verordening concreter in welke motivatie nodig is. Verder betekent de aanscherping naar max 5% restproducten dat veel bestaande installaties met toekomstplannen in de problemen komen. Installaties passen nu vaak 50% covergisting toe.
HM	10	10.10			Tekst en toelichting	Artikel 10.10 ziet toe op collectieve verwaarding van mest en agrarische reststromen, maar is te globaal omschreven. Gevolg: Met de voorgestelde regeling kan men creatieve constructies industriële mestbewerking in het buitengebied mogelijk maken als collectieve vorm. Dit zien wij als een zeer onwenselijke activiteit aangezien grote delen van het landelijk gebied helemaal niet gemaakt zijn op de hoeveelheden transport die komen kijken bij het industrieel mest be- en/of verwerken in combinatie met de geuroverlast die vrijkomt. Daarom dient dan ook een regel opgenomen worden i.v.m. geur-fijn stof (niet in open lucht), aangezien deze functies met name rondom de geurbelasting en het transport die komen kijken bij de exploitatie van de functie zorgen voor een grote belasting van het gebied. De voorwaarden in artikel	De volgende voorwaarden dienen toegevoegd te worden aan artikel 10.10 lid 2, sub b om creatieve vormen van industriële mestbewerking tegen te gaan in het landelijk gebied (deze vormen horen thuis op het industrieterrein): 1. De agrarische functie in de vorm van de veehouderij hoort te allen tijde de hoofdfunctie te zijn en blijven, 2. mestvergisting voor samenwerkende melkruondveehouderijen tot ten hoogste 25.000 ton per jaar, de locatie goed is ontsloten;3. de op-, overslag en verwerking van producten niet in de

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						10.10 lid 2, sub b dienen aangevuld te worden om creatieve constructies tegen te gaan. Ook de provincie is hierbij gebaat, aangezien bij een x aantal tonnages mest per jaar de provincie het bevoegd gezag is of verplicht adviesrecht in het milieuspoor. Dit is vastgelegd in het Bal. In de bijeenkomst van 6 april georganiseerd in Roermond werd aangegeven deze zaken in een zienswijze te vervatten om te komen tot een regeling die deze functie beter reguleert, zodat ongewenste situaties aan de voorkant worden voorkomen.	openlucht plaatsvindt; 4. in het geval dat de mest na vergisting ter plaatse verder wordt bewerkt ten minste 50 % van het volume van de mest wordt omgezet in loosbaar water.
VY	10	10.10	1			Graag ontvangen wij hier een verduidelijking op.	Bij artikel 10.10 wordt de term 'collectieve verwaarding' gebruikt. Collectief is een groep mensen die samenwerking aan een gezamenlijk doel of belang. Dus een commercieel bedrijf is niet mogelijk. Is dat de bedoeling?
NW	10	10.10	2		, onder b, sub 4:	Hoe is de grens van 20 km tot stand gekomen?	Wat is de reden van de 5%-norm voor bijmenging van agrarische reststromen? Worden hiermee niet de energietransitie doelstellingen belemmert? Waarom worden niet-agrarische substraten uitgesloten, terwijl GFT-afval of reststromen uit de voedingsmiddelenindustrie opschaling beperken.
VY	0	10.10	2			Wij verzoeken alleen de mogelijk te beiden op een vrijkomende agrarische locatie en gaan anderen. Wij verzoeken deze straal los te laten en dit afhankelijk te laten zijn van de gemeentelijke, dan wel regionale opgaven.	Bij artikel 10.10 lid 2a is het gebruik van andere vrijkomende locaties veel te ruim. Dat kan ook een woning, kampeerterrein etc. zijn. Beter bedrijfslocaties vallend onder bestemming Bedrijf op te nemen. De straal van 20 kilometer is onwerkbaar
VO	10	10.10	2			Kwalitatief leef- en vestigingsklimaat (b1), logistieke efficiency (b3) en aanvoer binnen straal 20 km (b4) gaan elkaar altijd 'bijten'	
HM	10	10.11			<i>Regels en toelichting</i>	Industriële mestbewerking wordt bijna altijd geschaard onder milieucategorie 3.1 of 3.2. Zie voorbeelden in de provincie Noord-Brabant en Gelderland, dit zijn milieucategorie 3.1 of 3.2 activiteiten, afhankelijk van de tonnages mest die per jaar verwerkt worden. in artikel 10.11 lid 2 wordt aangegeven dat deze vormen van mestbewerking naar het bedrijventerrein waar categorie 4 tot en met 6 bedrijven zijn toegestaan. Hetgeen hier wordt voorgesteld is dus onuitvoerbaar.	Artikel 10.11 lid 2 als volgt aan te passen met het dikgedrukt onderstreepte stuk tekst als toevoeging 'Het eerste lid is niet van toepassing op solitaire (industriële) verwaarding van mest en agrarische reststromen (milieucategorie 3.1 of hoger) dat plaatsvindt op of direct nabij een bedrijventerrein waar bedrijven met bedrijfs categorie 3.1 tot en met 6 gevestigd zijn.
NW	H10	10.11	1			Tekst is erg beperkend voor iets wat nog helemaal in de kinderschoenen staat qua ontwikkeling.	Het wordt nergens genoemd of als uitzondering behandeld. Het bevat geen enkel expliciet beleidskader voor groen gas, terwijl er nationale

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							groen gas doelstellingen zijn en de agrarische sector hier een essentiële rol in speelt. Daarnaast voorzie ik problemen door de 20 km eis en de eis dat groen gasinstallaties die mest van meerdere bedrijven verwerken alleen op een industrieterrein mogen vestigen. Dat staat haaks op elkaar. Daarnaast is groen gas duurder dan regulier gas en opschaling om groen gas rendabeler te maken wordt hiermee beperkt.
WT	10	10.11	1		tekst	Artikel 10.11 Wat wordt met "direct nabij" bedoeld? Dit s.v.p. verduidelijken.	Perimeter aangeven waarbinnen de instructieregel van toepassing is.
HM	10	10.11	2b		tekst	Een nadere beschrijving van het verschil tussen solitaire (industriële) verwaarding van mest en collectieve verwaarding van mest.	Zowel collectieve als solitaire (industriële) verwaarding van mest zal grootschalig zijn. Op dit moment en in het verleden liepen er procedures of initiatieven van 400.000 ton per jaar. Meestal gebeurt dit in het buitengebied bij grote veehouderijen en in Horst aan de Maas willen we dit blijven toelaten in het gebied Witveld speciaal bedoeld voor intensieve vormen van veehouderij, land, en of tuinbouw en ook mestverwaarding. Door dit op bedrijventerreinen alleen nog maar toe te staan komt dit onder druk te staan. Omdat we het verschil tussen deze twee vormen niet goed zien wat betreft impact op de omgeving willen we hier graag een nuancering in zien.
H11 Herbenutting monumentale gebouwen							
HM	11	1	1		tekst		Wat is een omvangrijke nieuwe activiteit? Waar ligt de grens tussen een korte en uitgebreide omschrijving? En wie toetst deze omschrijving?
HM	11	1	1		Tekst	Voorbeelden of (minimale) beoordelingscriteria te geven voor de toepassing van dit artikel. Bijvoorbeeld: vormen financiële haalbaarheid, draagvlak en xxx wel of geen onderdeel van de beoordeling	De instructieregel is niet concreet, we missen concrete handvaten voor toetsing. Is bijvoorbeeld 'de eigenaar wil niet verkopen' of 'het is te duur' een voldoende onderbouwing?
HM	11	1			tekst		Het is vreemd om dit in het Omgevingsplan vast te leggen. Dit hoort thuis in het beleid/programma. De optie om met een binnenplanse afwijking andere functies/activiteiten toe te staan in monumentale gebouwen zou wel in het Omgevingsplan

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							opgenomen kunnen worden maar is ook niet wenselijk. Het betreft immers meestal unieke gebouwen waar een zorgvuldige afweging noodzakelijk is.
BL	H11	11.1	2		Tekst volledige artikel	Artikel schrappen of aanpassen	Het artikel betreft Instructieregels herbenutting monumentale gebouwen. Voor toevoeging van alle mogelijke typen activiteiten verlangt de provincie een forse onderbouwing over waarom deze niet in monumentale gebouwen worden ondergebracht. Blijkens het tweede en derde lid van deze instructieregel moeten gemeenten daartoe een volledig overzicht bijhouden van hun monumenten, welke daarvan (mogelijk) leeg (komen te) staan en daardoor in aanmerking komen voor herbestemming, én moet per ontwikkeling gemotiveerd worden waarom die ontwikkeling niet in al deze panden gerealiseerd kan worden. Dit vraagt onevenredig veel van gemeenten en/of van de initiatiefnemers die deze motivering moeten opstellen in het kader van hun aanvraag BOPA of wijziging omgevingsplan).
HM	11	1	2		Tekst	de status van de lijst met mogelijke panden te verduidelijken. Met een doorkijkje naar de uitvoering is het voorstelbaar om deze uitsluitend als inspiratiebron ipv een juridisch bindend kader. Een ander voorstel is om alleen de gemeentelijke eigendommen op te nemen op een dergelijke lijst	Kunnen wij als gemeente zo'n lijst maken en panden van derden aanwijzen als herbestemmingslocatie? Hoe moeten we dit inventariseren als gemeente zijnde? Wat is de juridische status van zo'n lijst als deze onderdeel is van het omgevingsplan? Is dit de juiste plek voor zo'n lijst?
H12 Wonen, werken en recreëren							
VO	12				kaarten	- De kaart <i>Bedrijventerrein in logistiek knooppunt</i> komt niet in de POVI voor. Wat is het verschil met de kaart <i>bedrijventerrein van provinciaal belang</i>? - Wij gaan ervan uit dat de kaarten <i>stedelijk dienstenterrein</i>, <i>werklocatie</i>, <i>solitaire bedrijfskavel</i> > 1 ha, <i>bedrijventerrein</i> zijn gebaseerd op REBIS. Kaartbeeld is echter niet actueel want het veilingterrein inmiddels gewijzigd naar wonen (inmiddels onherroepelijk omgevingsplan). Verder ontbreken nogal wat solitaire bedrijfskavels > 1 ha: de terreinen van de dienstkring RWS (1,5 ha) bij Boekend, het complex van Eurogreen (4 ha) aan de Kaldenkerkerweg in Tegelen, het terrein van WML aan de Hanikerweg in Lomm (2 ha), de brouwerij in Arcen (1 ha), het tuincentrum aan de	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Vorstweg in Velden (2 ha) en opslag aan de Paaweg in Velden (1 ha). Dit s waarschijnlijk het gevolg van de discrepantie tussen REBIS (solitaire kavel > 5 ha) en de nieuwe kaartlaag (kavels > 1ha). • Vwb de kaart <i>bedrijventerrein van provinciaal belang</i> missen wij de Brightlands Campus Greenport en stellen wij voor Kazerne fase 3 nog wel als bedrijventerrein te markeren, echter zonder provinciaal belang. • Vwb de kaarten <i>Natuurnetwerk Limburg, verwevingsgebied, groenblauwe landbouwzone, primair landbouwgebied</i> verwijzen we naar de opmerkingen bij H7. • Vwb de kaarten <i>stedelijk gebied</i> en <i>landelijke kernen</i> verwijzen we naar de opmerkingen bij H10. • Kortom: we nodigen provincie uit om op basis van onze gebiedskennis en onze omgevingsvisie het kaartmateriaal op orde te brengen.	
HM	12				Regels en toelichting en kaart	In zijn algemeenheid is in niet zorgvuldig nagedacht over de groep niet-agrarische ondernemers in categorie 1 en 2. Dit is een ontzettend grote groep (startende) ondernemers waar ook ruimte voor moet zijn in 1. het primair landelijk gebied evenals 2. de werklocaties/industrieterreinen.	Niet-agrarische ondernemers categorie 1 en 2 zijn een grote groep ondernemers die de ruimte moeten krijgen in het primair landelijk gebied en de werklocaties. De agrarische keten bestaat niet enkel en alleen uit veehouders en akkerbouwers, maar ook uit bedrijven die technisch ondersteunen, zorgen dat varkenshouders zonnepanelen op hun dak kunnen leggen. Ondernemers die zorgen dat de bomen gesnoeid zijn, zodat de Rendac erlangs kan als ze het terrein op moeten. Staat je stalsysteem op storing, dan ga je naar A&B elektrotechniek die in het landelijk gebied gevestigd zit. Wil je afrastering voor je weilanden zodat je melkvee niet ontsnapt, dan ga je naar Hekwerken ABC op het bedrijventerrein. Wil je een eb en vloed bak, dan ga je naar De bakkengroep op het bedrijventerrein. Wil je je frambozen verpakken, zodat de LIDL je partijen wel blijft afnemen en het contract niet ontbindt, een industriële verpakkingstak? Heb je dan eindelijk eens een keer tijd voor een BBQ nadat het hoogseizoen is afgelopen, dan bestel je een grote barbecue van A tot Z voor je medewerkers. Wat proberen we hier duidelijk te maken: dat een grote groep ondernemers in categorie 1 en 2 totaal vastgezet wordt, zo niet onmogelijk gemaakt worden met de huidige regeling om te ondernemen, zoals die in de

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							Omgevingsverordening is opgenomen. De regeling voor categorie 1 en 2 bedrijven dient uitgebreid te worden, zodat ook voor hen bestaansrecht is in de provincie Limburg en daarmee de agrarische keten ook goed kan draaien.
NW	12					In zijn algemeenheid geldt dat het gegeven dat de Wet versterking regie Volkshuisvesting (WvrV) bij de provincie regie legt, niet betekent dat instructieregels van de provincie meer regelgeving zouden moeten bevatten dan strikt nodig is op basis van de WvrV. Gezien de remmende werking van regelgeving (zowel qua tijd als prijs) op woningbouw moet ons inziens zeer terughoudend worden geopereerd bij het stellen van regels, i.c. instructieregels. De WvrV is geen ruimtelijk maar een volkshuisvestelijk kader en is daarmee niet bedoeld om te sturen op ruimtelijke belangen.	
NW	12	12.1				Artikel 12.1 verlangt bij toevoeging van woningen in het landelijk gebied een samenhangende integrale, programmatische en ruimtelijke onderbouwing voor het gehele gemeentelijke grondgebied, inclusief diverse analyses en kaartmateriaal. Voorkomen van dubbele beleidsvorming Nederweert stelt momenteel samen met de regiogemeenten een gemeentelijk Volkshuisvestingsprogramma op conform de Omgevingswet en heeft omgevingsvisies vastgesteld en is bezig met het opstellen van een actuele integrale omgevingsvisie voor het hel grondgebied van de gemeente. Ook beschikt de gemeente over en Sturingskader woningbouw. In deze documenten wordt de gemeentelijke woningbouwopgave integraal onderbouwd en wordt invulling gegeven aan de kwalitatieve en kwantitatieve programmering. Ook wordt de ruimtelijke afweging tussen stedelijk gebied, landelijke kernen en landelijk gebied gemaakt. Met het sturingskader wordt een prioritering gegeven aan nieuwe initiatieven en bestaande ontwikkellocaties. Wij constateren dat de in artikel 12.1 gevraagde onderbouwing inhoudelijk grotendeels overlapt met hetgeen reeds verplicht en/of gebruikelijk wordt opgenomen in de lokale omgevingsvisies en het volkshuisvestingsprogramma. Het gaat ook verder van de WvrV. Dit betekent niet alleen meer regels, maar ook potentiële onduidelijkheid in de verhouding tussen het volkshuisvestingsprogramma en de door de provincie gevraagde integrale onderbouwing voor het gehele grondgebied. Kortom, meer regels, dubbel werk en onduidelijkheid. Dat is niet wenselijk.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						De regiogemeenten waaronder Nederweert hechten eraan pragmatisch te werken en bestuurlijke en ambtelijke capaciteit primair in te zetten voor realisatie van woningen. Het opstellen van aanvullende, separate integrale onderbouwingen voor ieder omgevingsplan in het landelijk gebied leidt tot onnodige planlast, doublures en vertraging. Dit geldt temeer voor Nederweert omdat we voor het kunnen realiseren van onze woningbouwopgave aangewezen zijn op uitleggebieden aan de randen van de kernen in de verwevingsgebieden welke tot het Landelijk gebied horen. Wij stellen voor te bepalen dat de samenhangende integrale onderbouwing als bedoeld in artikel 12.1 geacht wordt aanwezig te zijn indien deze aantoonbaar is opgenomen in de vastgestelde omgevingsvisie en/of het volkshuisvestingsprogramma. Daarmee wordt dubbel werk voorkomen en wordt aangesloten bij de systematiek van de Omgevingswet. We constateren dat de grens van het stedelijke gebied om Nederweert erg scherp is getrokken en de afbouw van het woongebied Hoebenakker-Noord daarin niet is meegenomen. Terwijl dit gebied al lange tijd een bestemming wonen-uit te werken kent. Dit doet geen recht aan de bestaande planologische situatie. Wij verzoeken u om de begrenzing voor de afbouw van het gebied Hoebenakker-Noord in overleg met de gemeente aan te passen zodat dit binnen het stedelijke gebied komt te liggen. De verplichting om te motiveren dat realisatie binnen drie jaar plaatsvindt en anders de functie wonen te heroverwegen, achten wij in de huidige marktomstandigheden zeer ambitieus. Factoren zoals netcongestie, stikstof, bezwaar- en beroepsprocedures en marktdynamiek zijn niet volledig door gemeenten beïnvloedbaar. Wij stellen voor om meer flexibiliteit in deze termijn op te nemen en een hardheidsclausule voor situaties waarin vertraging aantoonbaar buiten de invloedsfeer van de gemeente ligt. Voor binnenstedelijke transformaties, waarbij grondposities, saneringen, netcongestie en marktfasering structureel langere doorlooptijden geven dan drie jaar, verzoeken wij en expliciete hardheidsclausule in te voeren. In zowel artikel 12.1 als artikel 12.3 wordt expliciet verwezen naar het door Gedeputeerde Staten vastgestelde besluit naar aanleiding van het provinciaal woningbouwbehoefteonderzoek. Wij onderschrijven het belang van regionale afstemming binnen de woningbouwregio Midden-Limburg. Tegelijkertijd constateren wij dat in de instructieregels geen expliciete rol is opgenomen voor lokaal woningbehoefteonderzoek. De regiogemeenten, waaronder Nederweert	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						beschikken over actuele lokale woningmarktonderzoeken en woon-zorganalyses. Ook is informatie over leefbaarheid en herstructureringsopgaven op lokaal en kernniveau aanwezig. Juist deze lokale inzichten zijn cruciaal voor maatwerk, met name in kleinere kernen en bij specifieke doelgroepen. Wij stellen voor de instructieregels zodanig aan te passen dat naast het provinciaal woningbehoefteonderzoek ook lokale woningbehoefteonderzoeken en woon-zorganalyses als onderlegger worden erkend. Regionale en provinciale kaders zijn richtinggevend, maar mogen lokaal maatwerk niet belemmeren.	
VY	12	12.1	1		Tekst	Onwerkbaar artikel. De provincie verwacht al bij <u>een woning of meer</u> (dat is dus simpelweg elk plan.) dat er een volledig plan ligt.	Nu moeten gemeenten wel aan de slag met een VHV-programma, maar het detailniveau wat de provincie hier verlangd in lid 2 a tot en met d is op korte termijn onwerkbaar. Gemeenten hebben minimaal 1,5 nodig om te komen tot een VHV-programma. Wanneer dat er dus nog niet is, kan niet worden voldaan aan art 12.1. Het is daarmee veel te gedetailleerd en zet daarmee de woningbouwplannen op korte termijn op slot.
VY	12	12.1	2		Tekst	De onderbouwing is veel te gedetailleerd.	Lid 2 kan leiden tot grondspeculatie. Onduidelijk is ook welke toelichting er moet komen en hoe dit dan getoetst wordt.
VO	12	12.1	2			- De gemeentelijke omgevingsvisie en het Volkshuisvestelijk Programma geven dit inzicht toch? - Relatie tussen gemeentelijke en/of regionale woningbouwbehoefte-onderzoeken t.o.v. provinciaal onderzoek is niet helder.	
VY	12	12.1	2		Tekst	Het Woningbehoefteonderzoek is nimmer besproken.	Het woningbehoefteonderzoek wordt door de provincie opgelegd. Er is geen ruimte geweest en onduidelijk is of die nog komt, om daar nuances in te brengen. Het WLO Hoog scenario – zoals vastgesteld door GS – gaat uit van grote groei, waardoor met name Zuid-Limburg uit de rode cijfers komt. Noord-Limburg groeit daarmee nog meer en in plaats van de potentie hier te benutten, lijkt het WLO Hoog scenario te sturen op het voorkomen van 'leegstand' elders in de provincie. Dit leidt ertoe in de programmering dat dit direct van invloed is op de investeringscapaciteit van corporaties en ontwikkelaars. De potentie die Noord

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							biedt, wordt daarmee geremd omdat verwacht wordt dat in Midden- en Zuid ook veelvuldig geïnvesteerd wordt volgens de programmering. Op bestuurlijk niveau is hier nimmer het gesprek over gevoerd en toegelicht waarom gekozen wordt voor het WLO Hoog scenario. Dit nog los van eventuele economische voorwaarden die überhaupt nodig zijn om dit uit te voeren.
GN	12	12.1	1,2		tekst	Schrap lid 1 en lid 2 en vervang deze voor een instructieregel gericht op het opnemen van deze onderbouwing in de gemeentelijke omgevingsvisie en de volkshuisvestingsprogramma en geef hiervoor een redelijke termijn aan gemeenten.	Voor locaties die niet binnen de begrenzing 'landelijke kern' liggen, werpt artikel 12.1 nogal wat hobbels op. Zo lijkt het of er nog steeds een verzwaarde "laddertoets" geldt terwijl landelijk de ladder voor duurzame verstedelijking juist ter discussie staat. De nieuw geïntroduceerde 'verwevingsgebieden' bieden ook weinig mogelijkheden voor woningbouw. Sterker nog: in artikel 12.4 worden hiervoor nog extra eisen gesteld in aanvulling op artikel 12.1. Hoe wordt artikel 12.1 straks uitgevoerd in de praktijk? We merken nu al dat de provincie met het toetsen van ladderonderbouwingen en dergelijke geen tot weinig ervaring heeft. Vrees is dat dit tot onduidelijkheid en vertraging gaat leiden. De gemeente heeft zelf weinig grondposities en is voor woningbouw veelal afhankelijk van derden die wel gronden in eigendom hebben. Gebruik van juridische instrumenten als voorkeursrecht en onteigening is duur en tijdrovend.
VY	12	12.1	2		Tekst	Lid c en d is een belangenafweging.	Iedereen heeft de mond vol van betaalbaar bouwen. Tegelijkertijd wordt hier gevraagd om inbreiding. Inbreiding is in basis duurder dan uitbreiding. Wanneer de opgave dusdanig groot is, is het een belangenafweging om wellicht uitbreiding eerder toe te staan. Deze twee leden beperken die uitbereiding, doordat er eerst aan bureaucratische analyse moet liggen, voordat dit mogelijk is.
VY	12	12.1	4		Tekst	De termijn van 3 jaar.	Voorheen stond hier 5 jaar. Nu staat hier 3 jaar. Dat is een behoorlijke belemmering voor ontwikkelende

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							partijen als die termijn ingekort wordt, anderzijds zet dit ook druk op de ontwikkelende partijen. Ontwikkelende partijen willen het liefst zo snel mogelijk realiseren, maar door onvoorziene omstandigheden of voorziene omstandigheden (netcongestie) is de termijn van 3 jaar kort. Onduidelijk is in hoeverre er ruimte is om af te wijken.
HM	12	1	4		tekst		termijn van 3 jaar voor het realiseren van woningen. Het kan zijn dat de fasering van een plan deze termijn overschrijdt. Hiervoor een afwijking opnemen.
HM	12	12			Tekst	Algemeen: De instructieregels zijn door de wetgever bedoeld om te kunnen sturen als gemeenten zich niet aan de gemaakte afspraken houden, zoals betaalbaarheid, programmering. Niet om gemeenten op voorhand een verplichting op te leggen om alles te doen zoals de provincie dit wenst. De wijze waarop de Provincie regie wil nemen op de woningbouwopgave is ons inziens niet zoals het rijk het bedoeld heeft.	De instructieregels zoals nu opgenomen zijn, zijn deels enorm beperkend voor het realiseren van de versnelling van de woningbouwopgave. Terwijl deze juist bedoeld zouden moeten zijn om versnelling te realiseren.
HM	12	12.1	1+ 2		Tekst	Er staat dat een omgevingsplan m.b.t. het toevoegen van één of meerdere woningen in het landelijk gebied een integrale onderbouwing moet bevatten voor het gehele grondgebied van de gemeente. Toevoegen dat dit geldt voor grotere projecten van 50 woningen. Niet voor één woning of een straatje erbij.	Gemeenten zijn al verplicht tot het opstellen van een Omgevingsvisie en Volkshuisvestingsprogramma. Een combinatie van beiden zorgt reeds voor een ruimtelijke afweging waar woningbouw wel en niet kan landen in relatie tot de programmering. Het toevoegen van één of enkele woningen heeft beperkt ruimtelijke impact en dit middel is onevenredig zwaar. De ladder voor stedelijke verduurzaming wordt geschrapt In de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting omdat deze werd gezien als een belemmering voor woningbouw en zorgde voor vertraging in projecten en daarmee negatief werkte op de leefbaarheid in kleine kernen. Maar hiermee voegt de Provincie in feite een zwaarder middel toe dan de ladder die komt te vervallen.
HM	12	12.1	2		Tekst	Er staat dat een omgevingsplan m.b.t. het toevoegen van één of meerdere woningen in het landelijk gebied een integrale onderbouwing moet bevatten voor het gehele grondgebied van de gemeente. Toevoegen dat dit geldt voor grotere projecten van 50 woningen. Niet voor één woning of een straatje erbij.	Dit artikel is praktisch niet uitvoerbaar. Het kost veel ambtelijke tijd en geld om een dergelijke onderbouwing van het gehele grondgebied te maken. Dit gaat ten koste van het daadwerkelijk werken aan het 'opharden' van plancapaciteit. Gemeenten werken nu al aan het omzetten van hun

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							bestemmingsplannen naar omgevingsplannen voor 2032, dat kost veel capaciteit en de vraag is of dat haalbaar is. Als hier ook nog een analyse met kansen en belemmeringen voor het hele grondgebied bij komt dan is er, vooral bij de kleinere gemeenten, geen ruimte over om ook nog aan woningbouwprojecten te werken. Het realiseren van de Limburgse Woondeal komt hiermee zwaar onder druk te staan.
HM	12	12.1	2b		Tekst	Gemeenten doen ook een eigen woningbehoefteonderzoek en willen zelf regie voeren welk scenario gekozen wordt. Willen we een gemeente zijn die meer woningbouw realiseert om (boven)regionaal mensen aan te trekken of willen we doen wat lokaal nodig is. Deze keuze maken gemeenten in hun eigen omgevingsvisie. Het zou beter zijn als de Provincie stuurt op een minimaal aantal woningen dat per gemeente opgenomen moet worden in de woningbouwprogrammering zodat iedereen een aandeel hierin neemt, maar dit zou niet een hard aantal per gemeente moeten zijn.	Gemeenten moeten in de eigen omgevingsvisie en alle ruimtelijke beperkingen zelf kunnen kiezen waar ze prioriteit aan geven. Dit is van groot belang voor de ontwikkeling van gemeenten. Wordt gekozen voor wonen, economie, landbouw of natuur. Als gekozen wordt voor een hoge groeiambitie qua woningbouw, dan heeft dat direct effect op de andere domeinen.
WT	12	12.1	1			<i>Verplichting tot een samenhangende integrale, programmatische en ruimtelijke onderbouwing voor het gehele gemeentelijke grondgebied bij toevoeging van woningen in het landelijk gebied, inclusief ontwikkelkaart, regionale programmering en analyses van binnenstedelijke en transforma</i> Bepalen dat de vereiste onderbouwing geacht wordt aanwezig te zijn indien deze aantoonbaar is opgenomen in de vastgestelde omgevingsvisie en/of het gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma.	De gevraagde onderbouwing overlapt grotendeels met reeds wettelijk verplichte gemeentelijke beleidsdocumenten. Dit leidt tot dubbel werk, extra planlast en vertraging van woningbouw. De Wet versterking regie volkshuisvesting is een volkshuisvestelijk kader en niet bedoeld om via instructieregels aanvullende ruimtelijke verantwoordingslagen af te dwingen. Dit gaat verder dan noodzakelijk voor het provinciale belang (art. 2.3 lid 2 Ow).
WT	12	12.1	1		Idem als lid 1	Idem als lid 1	Idem als lid 1
WT	12	12.1	4		tekst	<i>De motivering bij een omgevingsplan beschrijft dat realisatie van de woningen beoogd is binnen een termijn van drie jaar na vaststelling van het omgevingsplan en dat wanneer deze termijn niet wordt gehaald, de gemeente de functie wonen heroverweegt en zo nodig bij de actualisatie van de programmering wijzigt</i> Deze bepaling is in strijd met het decentralisatiebeginsel. Deze instructieregel valt buiten de bevoegdheden van de provincie Limburg en dient als zodanig geschrapt te worden. Ten minste dat onderdeel dat een verplichting tot heroverweging opneemt.	De provincie mag, bij omgevingsverordening op grond van artikel 2.22 van de Omgevingswet (Ow) instructieregels stellen. Echter dit moet wel met inachtneming van de grenzen zoals opgenomen in art. 2.3, tweede lid Ow: <i>met het oog op een provinciaal belang en dat belang niet op een doelmatige en doeltreffende wijze door het gemeentebestuur kan worden behartigd</i> Maar deze termijnbewaking is een taak die prima door gemeenten zelf kan worden ingeschat, vastgelegd en uitgevoerd. Dat de gemeente dit

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							klaarblijkelijk prima zelf kan, blijkt ook uit de formulering van de instructieregel. De instructieregel uit lid 12.1 lid 4 van de verordening vraagt immers of de gemeente zelf wil heroverwegen op dat punt en zelf in wil schatten en motiveren of de programmering herzien moet worden of niet.
BL	12	12.1			Tekst (volledige artikel)	Artikel 12.1 aanpassen	Dit artikel betreft Algemene instructieregels wonen. Dit lijkt op een verzwaarde vorm van de ladder voor duurzame verstedelijking. Bij toevoeging van 1 of meer woningen binnen landelijk gebied (dus buiten bestaand bebouwd gebied) moet een volledig overzicht van alle onbebouwde locaties binnen bestaand bebouwd gebied, analyse van woningbouwmogelijkheden op deze locaties én motivering waarom deze niet geschikt zijn voor de betreffende ontwikkeling (en waarom deze dus in het landelijk gebied wordt gefaciliteerd). Dit verlangt onnodig veel inspanningen van gemeenten om zaken aan te tonen, te meer omdat dit ook verlangt wordt bij één of enkele woningen (ook woningsplitsing). Bovendien is deze houding van de provincie niet passend bij de huidige woningbouwopgaven en druist deze in tegen Rijksbeleid op dit gebied (onder meer het afschaffen van de ladder).
WT	12	12.1 t/m 12.3	5		.	<i>Verwijzing naar door Gedeputeerde Staten vastgesteld provinciaal woningbouwbehoefteonderzoek zonder expliciete rol voor lokaal woningbehoefteonderzoek</i> Neem in de instructieregels op dat lokaal woningbehoefteonderzoek, woon-zorganalyses en kernprofielen expliciet worden erkend als volwaardige onderlegger naast het provinciale onderzoek.	Gemeenten beschikken over diepgaande en actuele lokale data die essentieel zijn voor maatwerk in programmering, doelgroepenbeleid en kernversterking. Het ontbreken van deze erkenning leidt tot eenzijdige sturing en gaat voorbij aan lokale verschillen, terwijl de WvrV juist regionale én lokale afwegingen beoogt.
NW	12	12.3				De verplichting tot 130% plancapaciteit en minimaal 50% harde plannen in vijf jaar vinden we ambitieus. Wij begrijpen de achterliggende gedachte (voorkomen van onderprogrammering), maar wijzen erop dat: - in middelgrote en kleinere gemeenten de ontwikkelcapaciteit beperkter kan zijn; - marktrisico's leiden tot uitval van plannen;	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						• Bezwaar en beroepsprocedures tot aanzienlijke vertragingen kunnen leiden in et proces om tot harde plannen te komen; • binnenstedelijke transformaties vaak complex en tijdrovend zijn. Het zou helpen als er ruimte is voor differentiatie binnen de regio, zodat niet iedere gemeente individueel aan identieke percentages hoeft te voldoen, mits de regio als geheel voldoet aan de verplichting.	
HM	12	12.3	a		Tekst	Toevoegen: op basis van Provinciaal en Gemeentelijk Woonbehoefteonderzoek wordt in gezamenlijkheid in de woningbouwregio bepaald wat het minimaal aantal woningen is dat Gemeenten moeten opnemen in hun woningbouwprogrammering. Dit wordt geborgd middels de Limburgse Woondeal.	Gemeenten doen ook een eigen woningbehoefteonderzoek en willen zelf regie voeren welk scenario gekozen wordt en welke nieuwbouw-aantallen daarbij passen. Gaan gemeenten meer woningbouw realiseren dan lokaal nodig is, om (boven)regionaal mensen aan te trekken of willen we doen wat lokaal nodig is. Deze keuze maken gemeenten in hun eigen omgevingsvisie. Het zou beter zijn als de Provincie dit in samenwerking met de Gemeenten bepaalt. Gemeenten moeten in de eigen omgevingsvisie en alle ruimtelijke beperkingen zelf kunnen kiezen waar ze prioriteit aan geven. Dit is van groot belang voor de ontwikkeling van gemeenten. Wordt gekozen voor wonen, economie, landbouw of natuur. Als gekozen wordt voor een hoge groeiambitie qua woningbouw, dan heeft dat direct effect op de andere domeinen. Het hard opleggen van een woningbouwprogramma voor gemeenten staat bovendien haaks op de beperkte ruimte die geboden wordt in de zonering op de kaarten en de uitgebreide onderbouwing die gevraagd wordt voor het toevoegen van een enkele woning of meer woningen in het landelijk gebied.
VY	12	12.3	a		Tekst	Is het Provinciaal WBO leidend?	Feitelijk legt de Provincie hier haar behoefteonderzoek op. Dat betekent dat wanneer een gemeente het oneens is met het WBO, er geen ruimte is. Zie ook eerdere opmerking.
HM	12	12.3	b		Tekst	Het wijzigen van de woningbouwprogrammering elke drie jaar mag geen effect hebben op lopende woningbouwprojecten.	De gemiddelde doorlooptijd van woningbouwprojecten is 7 jaar. We zouden als overheid onbetrouwbaar zijn als lopende woningbouwprojecten als gevolg van gewijzigde programmering moeten komen te vervallen.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	12	12.3	c		Tekst	Er wordt verwezen naar het Provinciale Volkshuisvestingsprogramma, maar deze bestaat momenteel nog niet. Hierdoor zou de tekst moeten zijn: 'gaat beschrijven in het Provinciale Volkshuisvestingsprogramma.	Er wordt nu van een omgevingsvisie rechtstreeks naar instructieregels gegaan. De stap van het omgevingsprogramma wordt hiermee volledig overgeslagen, terwijl in deze programma's juist beleidsmatige keuzes per vakgebied worden gemaakt en de instructieregels hierop aan zouden moeten sluiten. Hierdoor ontstaan er knelpunten zoals we nu ook zien ten aanzien van artikel 12.4 en 12.7 in relatie tot de woningbouwambities. De woningopgave is nog niet bepaald, maar de mogelijkheden zijn wel al ruim ingeperkt.
WT	12	12.3	c			<i>Verplichte regionale afspraken waarbij twee derde van de woningen betaalbaar moet zijn en 30% sociale huur.</i> Formuleer deze percentages als regionale streefwaarden, met expliciete ruimte voor lokaal gemotiveerde afwijking.	De Wet versterking regie volkshuisvesting beoogt regionale afstemming, geen uniforme normoplegging per gemeente. Door deze percentages als instructieregel vast te leggen, wordt de lokale beleidsruimte onevenredig beperkt en onvoldoende rekening gehouden met lokale markt-, voorraad- en uitvoeringsomstandigheden.
HM	12	12.3	d		Tekst	<i>Er staat dat in een periode van vijf jaar ten minste 50% van de plancapaciteit harde plannen moet betreffen. Er zou moeten staan dat gemeenten hiernaar streven.</i>	Gemeenten streven uiteraard ook naar zo veel mogelijk harde plancapaciteit, maar dit is a.g.v. complicaties in projecten niet altijd realistisch. Wat is de consequentie als de 50% het niet gehaald wordt? Als plannen bijvoorbeeld bij de Raad van State liggen, daar kunnen gemeenten in hun plannen geen rekening mee houden en daar is ook weinig grip op. Mogen gemeenten dan minder woningen in de programmering opnemen, omdat 50% hard moet zijn? Wat wil de Provincie bereiken door dit zo in de instructieregels op te nemen?
VY	12	12.3	d		Tekst	50% harde plancapaciteit.	Door die 50% op te nemen, wordt de druk op ambtelijke capaciteit indirect verhoogd. De provincie legt hiermee druk op het aanleveren en ophardden van plannen. In basis is die behoefte goed. De vraag is hoe realistisch dit is, aangezien dit niet alleen door de gemeente wordt bereikt (denk aan bezwaar/beroep etc.). Daarnaast is de vraag waarom dit überhaupt is opgenomen?

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	12	12.4	1		Kaart	De verwevingsgebieden zoals opgenomen in Gemeente Horst aan de Maas geven veel te weinig ruimte om de woningbouwprogrammering voor Horst aan de Maas te kunnen realiseren. De eerder gedane wijzigingssuggesties in de kaartensessies moeten overgenomen worden, zoals ook bestuurlijk is toegezegd. Zonder deze wijzigingen kunnen we ons aandeel in de Limburgse Woondeal niet realiseren.	Gemeente Horst aan de Maas heeft een recent vastgestelde Omgevingsvisie en Volkshuisvestingsprogramma op basis waarvan duidelijk is waar woningbouw gerealiseerd zou kunnen en moeten worden. Middels de door de Provincie georganiseerde kaartensessies is hier uitgebreid input op gegeven. Dit is echter niet overgenomen. Alle kernen in Horst aan de Maas zijn opgenomen als landelijke kernen met een verwevingszone van 100 meter. Een heel groot deel van het buitengebied is primair landbouwgebied waar veelal rekening gehouden zal moeten worden met milieuzones, zoals onder andere een spuitzone van 50 meter. Gevolg is dat uitbreiding van kernen maar zeer beperkt mogelijk is. De opgave voor Horst aan de Maas tot en met 2040 is volgens recent onderzoek van STEC een groei van 3.000 huishoudens. Als voorbeeld, voor de kern Horst is er een opgave om 1.000 woningen toe te voegen. We verwachten ongeveer 200 woningen middels inbreiding te kunnen realiseren. 800 woningen zullen er aan de kernrand toegevoegd moeten worden. Met de POVI en de ruimtelijke beperkingen die er al zijn en ook vastgelegd zijn in de gemeentelijke Omgevingsvisie blijft er 18 hectare maximaal over voor woningbouw rondom de kern Horst. Zonder rekening te houden met spuitzones en andere beperkingen, bijvoorbeeld ten aanzien van grondeigendom en milieu, zouden daar ongeveer 350 woningen gerealiseerd kunnen worden. Hiermee redden we de opgave voor 1.000 woningen bij lange na niet voor de kern Horst. Het wordt hiermee onmogelijk om te kunnen voldoen aan de afspraken in de Limburgse Woondeal en de het door Gedeputeerde Staten te nemen besluit naar aanleiding van het provinciaal woonbehoefteonderzoek.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	12	12.4	1		Kaart	Horst aan de Maas is van mening dat het cluster Horst, Hegelsom en Sevenum als stedelijk gebied aangeduid zou moeten worden met een verwevingszone van 500 meter.	Horst aan de Maas kiest er in haar Omgevingsvisie voor om grootschalige woningbouw die nodig is vanuit de woonopgave te realiseren in de omgeving van het treinstation, dus in het gebied tussen Horst, Hegelsom en Sevenum. Dit is een bewuste keuze omdat door de grootte van de Gemeente Horst aan de Maas en de vele dorpskernen de bereikbaarheid met openbaar vervoer in de andere kernen niet goed is. Tot 2040 is de voorspelde huishoudensgroei voor de kernen Horst, Hegelsom en Sevenum gezamenlijk 1700 huishoudens. Dat kan alleen gerealiseerd worden als er een verwevingszone rondom deze kernen ligt passend bij een stedelijk gebied. In het cluster Horst, Hegelsom en Sevenum zijn wonen, werken, voorzieningen, onderwijs en culturele activiteiten geconcentreerd. Dus conform de definitie in de nota van zienswijzen zou dit als een stedelijk gebied aangeduid moeten worden.
HM	12	4	1		tekst	De definitie van stedelijk gebied is niet opgenomen in de begripsbepaling. Wanneer kwalificeert een kern als stedelijk gebied met een verwevingszone van 500 meter? In de Nota van Zienswijze staat dat een stedelijk gebied een gebied is waar wonen, werken, voorzieningen, onderwijs en culturele activiteiten geconcentreerd zijn.	Het is niet duidelijk waarom een kern is aangeduid als stedelijk gebied met een verwevingszone van 500 meter.
HM	12	4	1		tekst	Definitie bebouwingscluster aanscherpen	Er wordt in de definitie niets gezegd over de bebouwing, enkel over stratenpatroon en dichtheid. Is er een minimaal aantal woningen dat samen een cluster vormt. Moet de nieuwe locatie in het cluster liggen of mag het ook om een uitbreiding van een cluster gaan? Is er net zoals bij het lint een maximale afstand tussen de bebouwing?
HM	12	4, 5, 6, 7	2b, 3, 3		tekst en doorverwijzing bijlage 1	Zorg dat begrippen eenduidig zijn en worden afgestemd op tekstvoorstel POVI	Begrip short stay (verblijf maximaal 4 maand gedurende een periode van maximaal 1 jaar), begrip arbeidsmigranten (maximaal 5 jaar aaneensluitend) en link met inkomen. Begrip internationale werknemers, waaronder arbeidsmigranten, is ongeacht termijn van werk of verblijf in Nederland
HM	12	4	2b			Maak naast mogelijkheden bij de agrarische sector ook andere short stay huisvesting mogelijk	Bij een aanduiding als logistiek knooppunt Greenport Venlo is een logisch gevolg dat er veel short stay arbeidsmigranten werken en dat deze mensen

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							moeten worden gehuisvest. Ook in de sectoren maakindustrie, horeca, toerisme en zorg is steeds meer behoefte aan inzet van arbeidsmigranten. Er zijn geen woningen beschikbaar voor short stay arbeidsmigranten in de kernen. In het kader van de POVI wordt overleg gevoerd over ruimere mogelijkheden voor short stay.
HM	12	12.4	1a		Tekst	Bij toevoegen van een of meerdere woningen in het verwevingsgebied is de eis dat er een onderbouwing moet worden gemaakt waarom het woningbouwproject bijdraagt aan de kern en anderzijds het landelijk gebied. Dit zou geschrapt moeten worden.	Het toevoegen van woningen is per definitie gunstig voor een kern waardoor een extra onderbouwing aan de provincie overbodig is en alleen maar extra papierwerk vraagt. Het toevoegen van woningen is niet altijd bevorderlijk voor het landelijk gebied. Wat voegt dit artikel toe?
HM	12	12.4	2b		tekst	Definitie arbeidsmigratie komt niet overeen met die in de POVI. Hiervoor moet een éénduidige definitie gemaakt worden.	Op dit moment staan er in de verordening en in de POVI twee verschillende definities van short stay arbeidsmigratie. In de verordening staat: verblijf van maximaal vier maanden aaneengesloten, gedurende een periode van maximaal een jaar. POVI: Verblijf van maximaal één jaar. Hierbij gaat onze voorkeur uit om hier geen termijn aan te koppelen omdat de gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning in onze gemeente 6,8 jaar is. De groep arbeidsmigranten komt grotendeels in aanmerking voor deze woningen en kunnen hierin niet gehuisvest worden binnen een jaar. Hierbij is onze voorkeur om enkel een termijn te koppelen aan de vergunning van de locatie maar niet aan de verblijfsduur. Bij een maximale verblijfsduur van één jaar wordt gestimuleerd dat arbeidsmigranten ieder jaar naar een andere short stay locatie verplaatst moeten worden om aan de regelgeving te voldoen. Dit omdat een permanente oplossing er nog niet is.
VY	12	12.4 / 12.5 en 12.6			Tekst en kaart	De woningbouwprogrammering vindt nimmer doorgang wanneer deze beperkingen worden opgenomen.	Met dit artikel komt in Venray en ook de regio vrijwel alle uitbreidingsgebieden onder druk te staan. Vele gronden zijn in de POVI primair landbouwgebied of verwevingsgebied en dit artikel staan woningbouw juist op de meest logische plekken voor een straatje erbij in de weg. Zie ook 12.1.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							Het kan alleen als er een milieutechnisch of ruimtelijk knelpunt opgelost wordt. Dat betekent dat de Brabander en Oostrumsveld enorm onder druk komen te staan voor de percelen die hierin vallen. Ook het plan in Merselo valt zowel in de verweingszone als primair landbouwgebied. Hetzelfde geldt voor Leunen Zuid II, de plannen in Oirlo, Oostrum Oost Fase II en ga zo maar door. Het levert een enorme hoeveelheid werk en tijd op. Terwijl we willen versnellen? Ik begrijp het belang van primair landbouw, alleen twee grote ambities als provincie is onhaalbaar. Dit is geen keuze maken.
NW	12	12.4 t/m 12.6				De aanvullende onderbouwingseisen in verweingsgebied, primair landbouwgebied en groenblauwe landbouwzone leiden in combinatie met artikel 12.1 tot een stapeling van motiveringsvereisten. Het risico bestaat dat de uitvoerbaarheid van kleinschalige maatwerkoplossingen in kernen onnodig wordt bemoeilijkt. Voor Nederweert is het noodzakelijk dat ook kernversterking in de kerkdorpen mogelijk blijft. De huidige stapeling van onderbouwingseisen kan de haalbaarheid van lokale leefbaarheidsprojecten (bijvoorbeeld starterswoningen, levensloopbestendige woningen) onder druk zetten. Wij verzoeken in de instructieregels een expliciete uitzondering voor kleinschalige kernversterking op te nemen en om proportionaliteit in de motiveringseisen. We verzoeken voorts nader te verduidelijken hoe deze eisen zich verhouden tot de gemeentelijke afwegingsruimte onder de Omgevingswet, de bestaande Ladder-systematiek en reeds vastgestelde gemeentelijke beleidskaders.	
VY	12	12.4 / 12.5	2, 3			Shortstay huisvesting moet voor de korte termijn mogelijk blijven.	Met dit artikel wordt shortstay mogelijk, maar hangt het meteen weer samen met art 12.1. Hierdoor is wederom die onderbouwing nodig en worden knelpunten op korte termijn niet opgelost, terwijl daar wel enorme vraag naar is. In Venray willen we de komende jaren 1500 bedden toevoegen. Met dit artikel is dat niet realiseerbaar. Daarnaast geldt dat er bestuursafspraken gemaakt worden. Dit moet ook op korte termijn plaatsvinden om knelpunten nu op te lossen.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
WT	12	12.1 t/m 12.6				Generieke instructieregels zonder differentiatie naar schaal, rol en complexiteit van gemeenten. Neem differentiatie op naar type gemeente (centrumgemeente, plattelandsgemeente) en aard van de woningbouwopgave.	Voor gemeenten met een bovenlokale centrumfunctie, zoals Weert, werken deze regels zwaarder door vanwege grootschalige binnenstedelijke transformaties en regionale voorzieningenfuncties. Zonder differentiatie ontstaat een onevenredige beperking van de uitvoeringsruimte.
WT	12	12.4 t/m 12.6	1			Cumulatieve en gedetailleerde motiveringseisen bij woningbouw in landelijk gebied. Vereenvoudig deze instructieregels tot toetsingscriteria op hoofdlijnen en neem een expliciete uitzondering op voor kleinschalige kernversterking.	De stapeling van onderbouwingseisen bemoeilijkt maatwerk voor leefbaarheidsopgaven in kernen. De instructieregels sturen op projectniveau en beperken daarmee de gemeentelijke afwegingsruimte onder de Omgevingswet onevenredig.
NW	12	12.7				We onderschrijven het belang van goede en fatsoenlijke huisvesting voor arbeidsmigranten. Wij herkennen de maatschappelijke opgave en ondersteunen het uitgangspunt dat misstanden moeten worden voorkomen. Tegelijkertijd hebben wij fundamentele vragen bij de reikwijdte en juridische houdbaarheid van de in artikel 12.7 opgenomen instructieregels. <i>Inhoud huurcontracten en opzegtermijn</i> Artikel 12.7 schrijft onder meer het volgende voor: • in huurcontracten dient een minimale opzegtermijn van één maand te zijn opgenomen; • uur -en arbeidsovereenkomst moeten ontkoppeld zijn; • specifieke informatieverplichtingen richting arbeidsmigranten gelden. Wij snappen het belang van deze voorwaarden, maar deze voorschriften zien niet primair op de fysieke leefomgeving of de ruimtelijke aanvaardbaarheid van een ontwikkeling, maar op de inhoud van privaatrechtelijke overeenkomsten tussen exploitant en huurder. De vraag rijst in hoeverre dergelijke voorschriften passen binnen het instrumentarium van het omgevingsplan onder de Omgevingswet, niet feitelijk het terrein betreden van het huurrecht (Boek 7 BW) en arbeidsrecht en niet overlappen met rijksregelgeving en landelijke kaders. Het reguleren van huurcontractuele bepalingen via een omgevingsplan raakt aan civielrechtelijke verhoudingen. Dat roept de vraag op of dit juridisch houdbaar is als instructieregel in een provinciale omgevingsverordening. De verplichting dat gemeente en exploitant gezamenlijk zorgdragen voor schriftelijke informatieverstrekking in de eigen taal van de arbeidsmigrant over	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						ontkoppeling arbeid/huur, het gemeentelijk meldpunt en de registratie in de Basisregistratie Personen (BRP) gaat eveneens verder dan ruimtelijke randvoorwaarden. Dit betreft feitelijk sociaal-maatschappelijke en arbeidsrechtelijke bescherming. De vraag is of dergelijke verplichtingen voldoende grondslag vinden in het belang van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Ook is de vraag of deze uitvoerbaar en handhaafbaar zijn binnen het omgevingsrechtelijk kader en niet primair thuishoren in rijksregelgeving of sectorale wetgeving. In het stelsel van de Omgevingswet staat de fysieke leefomgeving centraal. Voorwaarden over contractduur, opzegtermijnen en informatieverstrekking lijken verder te reiken dan wat noodzakelijk is voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van een huisvestingslocatie. Met deze bepalingen lijkt de grens te worden overschreden tussen ruimtelijke ordening (fysieke leefomgeving) en sociaal beleid en arbeidsmarktregulering. Daarnaast geldt het proportionaliteitsbeginsel: instructieregels dienen noodzakelijk en geschikt te zijn voor het provinciale belang dat wordt beschermd. Het is niet evident dat contractuele bepalingen rechtstreeks samenhangen met ruimtelijke kwaliteit of locatiegeschiktheid. Wij verzoeken om de bepalingen in artikel 12.7 te beperken tot strikt ruimtelijke randvoorwaarden zoals locatiegeschiktheid, leefbaarheid, kwaliteitseisen, beheer, parkeren);	
VY	12	12.7	2			In basis goed.	Artikel is in basis goed. Gemeenten hebben hetzelfde streven: kwalitatief goede huisvesting. Echter geldt dat artikelen 12.1 tot met 12.4 in acht moeten worden genomen en dan gelden bovenstaande opmerkingen.
WT	12	12.5	1			Een omgevingsplan voorziet niet in het toevoegen van een of meerdere woningen in het primair landbouwgebied. Graag andere formulering. Dit is onnodig ingewikkeld geformuleerd.	Formuleer het gewoon als een verbod als iets een verbod is. Je kunt in een verordening niet bepalen waar het in een Omgevingsplan <u>niet</u> over mag gaan.
HM	12	12.5	2		Tekst	Er wordt verwezen naar het derde lid, maar waarschijnlijk wordt het vierde lid bedoeld. Dit artikel is overbodig want er wordt voor monumentale gebouwen door verwijzing naar lid vier niet meer ruimte gegeven dan voor andere woningbouwinitiatieven.	In het derde lid is geen a t/m e. Woningen in monumentale gebouwen moeten aan dezelfde voorwaarden voldoen als alle andere woningen.
HM	12	12.5	4		Tekst	Het toevoegen van woningen in primair landbouwgebied mag alleen onder hele hoge uitzonderingen, die bovendien moeilijk te motiveren zijn. De bepalingen in artikel 4 zijn zelfs cumulatief. Woningbouw in primair landbouwgebied is hiermee nagenoeg onmogelijk. Anderzijds kan short stay huisvesting voor	1) Transformatie van bestaande bebouwing in het buitengebied biedt mogelijkheden om meerdere kleinere wooneenheden te realiseren. Hiermee kan verloedering van het buitengebied voorkomen

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						arbeidsmigranten op een agrarische bouwkaavel wel. Er zou ook voor wonen meer mogelijk moeten zijn. 1) Realisatie van woningen in vrijkomende bestaande bebouwing zou onder voorwaarden mogelijk moeten zijn. 2) Realisatie van meerdere woningen in het primair landbouwgebied als het aansluitend is aan een woningbouwontwikkeling in een verwevingsgebied zou ook mogelijk moeten zijn.	worden en kan een bijdrage geleverd worden aan de woonopgave. Er zou dan ook meer ruimte moeten komen in de instructieregels om realisatie van woningen in vrijkomende bestaande bebouwing mogelijk te maken. 2) De verwervingszones zijn hard begrensde zones die geen rekening houden met verkaveling, grondeigendom en ruimtelijke mogelijkheden. Als het ruimtelijk gezien logisch is om een woningbouwontwikkeling deels door te laten lopen in de primaire landbouwzone dan moet dit mogelijk zijn om woningbouwplannen haalbaar te maken.
HM	12	12.6	1 t/ m 4		Tekst	Het toevoegen van woningen in de groenblauwe landbouwzone mag alleen onder hele hoge uitzonderingen, die bovendien moeilijk te motiveren zijn. De bepalingen in artikel 4 zijn zelfs cumulatief. Woningbouw in de groenblauwe landbouwzone is hiermee nagenoeg onmogelijk. Anderzijds kan short stay huisvesting voor arbeidsmigranten op een agrarische bouwkaavel wel. Er zou ook voor wonen meer mogelijk moeten zijn. 1) Realisatie van woningen in vrijkomende bestaande bebouwing zou onder voorwaarden mogelijk moeten zijn. 2) Realisatie van meerdere woningen in de groenblauwe landbouwzone als het aansluitend is aan een woningbouwontwikkeling in een verwevingsgebied zou ook mogelijk moeten zijn.	1) Transformatie van bestaande bebouwing in het buitengebied biedt mogelijkheden om meerdere kleinere wooneenheden te realiseren. Hiermee kan verloedering van het buitengebied voorkomen worden en kan een bijdrage geleverd worden aan de woonopgave. Er zou dan ook meer ruimte moeten komen in de instructieregels om realisatie van woningen in vrijkomende bestaande bebouwing mogelijk te maken. 2) De verwervingszones zijn hard begrensde zones die geen rekening houden met verkaveling, grondeigendom en ruimtelijke mogelijkheden. Als het ruimtelijk gezien logisch is om een woningbouwontwikkeling deels door te laten lopen in de groenblauwe landbouwzone dan moet dit mogelijk zijn om woningbouwplannen haalbaar te maken.
HM VY	12	12.6	kaa rt		Evertsoord	Toevoegen landelijke kern: Evertsoord en Smakt	Op de kaart is de aanduiding van Evertsoord als landelijke kern verdwenen. Hierdoor is kern Evertsoord nu primair landbouwgebied. Dit klopt niet. Evertsoord is naar maatstaven van bijvoorbeeld CBS een woonkern en hoort daarom ook deze aanduiding te krijgen. Zo is bijvoorbeeld de minimale grote voor een woonkern 50 inwoners volgens CBS. Evertsoord kent er 245. Deze aanduiding helpt ons als gemeente ook met het mogelijk maken van inbreidingsprojecten.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
WT	12	12.7	div ers		.	Voorschriften over huurcontracten, opzegtermijnen, informatieplicht en ontkoppeling arbeid/huur maatschappelijke verplichtingen.	Deze bepalingen zien niet op de fysieke leefomgeving maar op civiel- en arbeidsrechtelijke verhoudingen. Ze zijn niet handhaafbaar via het omgevingsrecht en missen een duidelijke grondslag binnen de Omgevingswet. Hiermee wordt de grens tussen ruimtelijke ordening en sociaal beleid overschreden.
VO	12	12.7				Definities short-stay	
VY	12	12.8	1 en 1b		Tekst	Verduidelijking, bij afschaffing van de afspraken van het POL2014 is op advies van de provincie de regionale afstemming verdwenen. Waarom is regionale afstemming nu weer wel nodig?	
HM	12	8	1b en 4b		Tekst	Maak expliciet onderscheid tussen lokaal kleinschalige ontwikkelingen en initiatieven met bovenlokale effecten, en koppel regionale afstemming uitsluitend aan die laatste categorie.	De gemeente Horst aan de Maas kan zich niet volledig vinden in de verplichting tot regionale afstemming bij iedere toevoeging van een vestigingsmogelijkheid voor detailhandel, ongeacht schaal, aard en impact van het initiatief. Een generieke verplichting tot regionale afstemming gaat voorbij aan het feit dat veel detailhandelsontwikkelingen in bijvoorbeeld Horst aan de Maas een lokaal karakter hebben en geen regionale effecten veroorzaken. Verplichte regionale afstemming kan leiden tot onnodige vertraging en administratieve lasten. Gemeenten zijn goed in staat om zelf te beoordelen wanneer regionale effecten aan de orde zijn.
BL	12	12.8	3		Tekst	Artikel 12.8 lid 3 schrappen	Artikel betreft de instructieregels toevoeging vestigingsmogelijkheden detailhandel. Het derde lid gaat over de gevraagde onderbouwing voor een herbestemming van leegstaande detailhandel in het stedelijk gebied en landelijke kernen naar andere functies. De provincie neemt hierin de rol van de gemeente over. Dit is niet gewenst.
VY	12	12.9	1		Tekst	Verduidelijking, bij afschaffing van de afspraken van het PO2014 is op advies van de provincie de regionale afstemming verdwenen. Waarom is regionale afstemming nu weer wel nodig?	
VY	12	12.9	3		Tekst	Verduidelijking, bij afschaffing van de afspraken van het POL2014 is op advies van de provincie de regionale afstemming verdwenen. Waarom is regionale afstemming nu weer wel nodig?	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	12	10	7 en 8		Tekst	De voorwaarden voor het toelaten van bedrijfsactiviteiten in lagere bedrijfscategorieën (1 en 2) op bedrijventerreinen zijn zeer restrictief geformuleerd. Verruim de voorwaarden of verlaag de starre 80%-norm voor specifieke, lokaal gemotiveerde situaties.	Wij verzoeken expliciet te erkennen dat voor bedrijvenscategorie 1 en 2 een realistische vestigingsruimte noodzakelijk is en dat de verordening hier onvoldoende rekening mee houdt door tegelijkertijd bedrijventerreinen te begrenzen tot max. 20% categorie 1 en 2 en nieuwe categorie 1 en 2 in het primair landelijk gebied te verbieden. Zonder verruiming ontstaat er geen adequate en uitvoerbare ruimte voor deze bedrijfscategorieën, die juist essentieel zijn voor de lokale economie van Horst aan de Maas en andere vergelijkbare gemeenten.
HM	12	10	b		Tekst	Maak onderscheid tussen bedrijventerreinen met lokaal-functionele ontwikkelingen en initiatieven met aantoonbare regionale impact.	De gemeente Horst aan de Maas kan zich niet volledig vinden in de verplichting tot regionale afstemming bij alle uitbreidingen, wijzigingen of nieuwe ontwikkelingen van bedrijventerreinen, ongeacht schaal en impact. Een generieke verplichting tot regionale afstemming doet onvoldoende recht aan lokale bedrijventerreinontwikkelingen met een primair gemeentelijk verzorgingsgebied. De verplichting leidt tot extra procedurele lasten en vertraging.
	12	12.10	1		Tekst 1.4b	Verduidelijking, bij afschaffing van de afspraken van het POL2014 is op advies van de provincie de regionale afstemming verdwenen. Waarom is regionale afstemming nu weer wel nodig?	
VY	12	12.10	1a		Toelichting 1a	Aanpassing tekst. Limburg kent uitdagingen voor voldoende doorontwikkelruimte op bedrijventerreinen. Lokaal is er juist tekort aan kavels, vooral in het segment 0,5 tot 2,0 hectare. Dit tekort belemmert lokale bedrijven - met name uit de industrie, bouw en handel - die behoefte hebben aan panden tussen 3.000 m2 en 10.000 m2. De bestaande bedrijventerreinen hebben beperkte beschikbaarheid en de leegstand bevindt zich op frictieniveau. Provincie Limburg erkent het belang van sterke, gezonde en diverse bedrijven die lokaal bijdragen aan leefbaarheid. Door voldoende ruimte te bieden aan bedrijven met kleine, middelgrote en grote ruimtebehoeftes, zorgt provincie Limburg voor een sterke regionale economische structuur binnen een excellent vestigingsklimaat.	Kan de provincie in haar afwegingskader ruimte bieden aan doorontwikkelruimte van bedrijven die op de bestaande locatie niet meer kunnen doorontwikkelen, maar vanwege de schaal en bedrijfsactiviteiten niet wenselijk zijn op een bedrijventerrein? Lokaal is sprake van beperkte doorontwikkelruimte. De lokale maakindustrie maakt een wederkeer, die samengaat met toenemende werkgelegenheid. Het faciliteren van die groei vraagt om nieuwe bedrijvigheid, zoals de provinciale Omgevingsvisie terecht aangeeft, vraagt om meer kwalitatieve bedrijventerreinen in Limburg die ruimte kunnen bieden aan een breed segment voor wat ruimtebehoefte betreft. Aanvullend legt het tekort

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							op bedrijventerreinen druk op het landelijk gebied: bedrijven die niet op een bedrijventerrein kunnen landen, vragen om ruimte in het landelijk gebied. Ook in kernrandzones loopt bepaalde bedrijvigheid, zoals tuincentra, interieurmakers, op tegen beperkte doorontwikkelruimte. Economie draagt lokaal bij aan leefbaarheid, bedrijvigheid zorgt voor reuring en stimuleert verenigingsleven en gemeenschapszin. Kan de provincie in haar verordening de noodzaak van een sterke lokale economie, als onderdeel van brede welvaart, nadrukkelijk borgen?
VY	12	12.10	4		Toelichting	Met besef en begrip dat de provincie tegemoet wil komen aan de ruimtebehoefte van defensie, roept de uitzondering toch vragen op. Het is opmerkelijk dat de provincie kazernes, oefenterreinen en opslag van militair materieel voor defensie wil toestaan op bedrijventerreinen. Is daarvoor een bredere afweging dan het landsbelang? Is het landelijk gebied niet een geschiktere plaats voor deze activiteiten? Waarom wordt bedrijvigheid ten dienste van de defensie-industrie uitgezonderd? Waarom staat de provincie grootschalige opslag van defensiematerieel toe op bedrijventerreinen, als andere bedrijvigheid in die bedrijfscategorie van het bedrijventerrein geweerd wordt? Waarom staat de provincie kazernes toe op bedrijventerreinen, als huisvesting op bedrijventerreinen niet wenselijk is? Hoe moet worden afgewogen wanneer een oefenterrein op een bedrijventerrein prevaleert wanneer dit vrijwel zeker de bedrijfsactiviteiten van andere bedrijven op het terrein hindert? Welke impact hebben verkeersbewegingen als gevolg van defensielocaties op de ontsluiting van bedrijventerreinen?	
BL	12	12.10	7		Tekst	Artikel 12.10, leden 7 en 8 aanpassen.	De Algemene instructieregels bedrijventerreinen in de artikelleden 12.10, onder 7 en 8 maken inbreuk op bestaande activiteiten op bestaande lokale bedrijventerreinen en bieden geen mogelijkheid om bestaande lokale bedrijventerreinen op een toekomstbestendige manier te revitaliseren. De artikelleden stellen namelijk dat op bedrijventerreinen alleen bedrijven van milieucategorie 3 of hoger mogen komen (lid 7), met een afwijkingsmogelijkheid tot ten minste 80% van de beschikbare oppervlakte voor milieucategorie 3 of hoger (lid 8). In de praktijk zijn op de lokale bedrijventerreinen ook bedrijven in een lagere

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							milieucategorie aanwezig. De hogere milieucategorieën zijn ook lang niet overal inpasbaar op lokale bedrijventerreinen vanwege de nabijheid van woonbuurten. De instructieregels bevatten weliswaar een uitzondering voor bestaande bedrijven in een lagere milieucategorie, maar dat is niet voldoende om een gewenste profielverandering op een lokaal bedrijventerrein te faciliteren.
BL	12	12.10	8		Tekst	Artikel 12.10, leden 7 en 8 aanpassen.	De Algemene instructieregels bedrijventerreinen in de artikelliden 12.10, onder 7 en 8 maken inbreuk op bestaande activiteiten op bestaande lokale bedrijventerreinen en bieden geen mogelijkheid om bestaande lokale bedrijventerreinen op een toekomstbestendige manier te revitaliseren. De artikelliden stellen namelijk dat op bedrijventerreinen alleen bedrijven van milieucategorie 3 of hoger mogen komen (lid 7), met een afwijkmogelijkheid tot ten minste 80% van de beschikbare oppervlakte voor milieucategorie 3 of hoger (lid 8). In de praktijk zijn op de lokale bedrijventerreinen ook bedrijven in een lagere milieucategorie aanwezig. De hogere milieucategorieën zijn ook lang niet overal inpasbaar op lokale bedrijventerreinen vanwege de nabijheid van woonbuurten. De instructieregels bevatten weliswaar een uitzondering voor bestaande bedrijven in een lagere milieucategorie, maar dat is niet voldoende om een gewenste profielverandering op een lokaal bedrijventerrein te faciliteren.
	12	12.10	8		Tekst 8c	Wij constateren dat de voorgestelde beleidslijn leidt tot situaties waarin ontwikkelingen feitelijk uitsluitend kunnen worden opgevangen in het verwevingsgebied, terwijl binnen woonwijken en ander niet genoemd bebouwd gebied geen reële ruimte beschikbaar is. De vraag van deze bedrijfscategorieën zal zich verplaatsen naar het landelijk gebied, waar de provincie aangeeft dat deze niet gewenst is. Indien het provinciale kader ongewijzigd blijft, lijkt het erop dat wij als gemeente gehouden zouden zijn om dergelijke ontwikkelingen als nieuwvestiging in het verwevingsgebied toe te staan, terwijl dit mogelijk niet past binnen de oorspronkelijke bedoeling van het provinciale beleid. Wij verzoeken de provincie daarom deze beleidsmatige inconsistentie te	Is de provincie zich bewust van de spanning die hiermee ontstaat? Als de oplossing is om maatwerk toe te passen per geval, is de provincie zich ervan bewust dat de beoordeling van deze gevallen veel zal vragen van de capaciteit bij gemeenten en omgevingsdiensten?

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						onderkennen en te verduidelijken hoe dergelijke situaties volgens het provinciale kader behoren te worden beoordeeld.	
HM	12	12.10	9		tekst	Neem een omschrijving op van begrip provinciaal belang	Duiding van begrip is van belang mede vanwege welke bedrijfscategorie is toegestaan
HM	12	11			Tekst	Trek de maximale bedrijfskavelgrootte van 5 hectare door naar bedrijventerreinen als logistiek knooppunt, of neem hiervoor expliciete en toetsbare begrenzingen op in artikel 12.11.	De gemeente Horst aan de Maas kan zich er niet in vinden dat de maximale bedrijfskavelgrootte van 5 hectare niet geldt voor klaver 7, zoals bedoeld in artikel 12.11. Het uitsluiten van bedrijventerreinen als logistiek knooppunt van de maximale kavelgrootte ondergraaft het principe van zorgvuldig ruimtegebruik. Het hanteren van één uniforme norm bevordert duidelijkheid, rechtsgelijkheid en voorspelbaarheid voor overheden en initiatiefnemers. Door zeer grote kavels toe te staan (>5 hectare), wordt een aanzienlijk deel van deze schaarse ruimte ingenomen door een beperkt aantal bedrijven. Dit beperkt de vestigingsmogelijkheden voor meerdere, met name lokale en regionaal gewortelde, ondernemingen, die samen zorgen voor een veerkrachtige en diverse economische structuur. Ook op bedrijventerreinen van provinciaal belang blijft zorgvuldig omgaan met schaarse ruimte essentieel, temeer gezien cumulatieve effecten op landschap en bereikbaarheid.
WT	12	12.11	1			Een omgevingsplan dat betrekking heeft op een bedrijventerrein van provinciaal belang laat daarop uitsluitend bedrijfsactiviteiten toe in bedrijfscategorie 4, 5 of 6. Verzoek is om categorie 3 hieraan toe te voegen en geen aanvullende voorwaarden hieraan te koppelen.	80% van onze bedrijven valt onder categorie 3. Met deze regel hebben we straks onvoldoende ruimte om deze te faciliteren.
VO	12	12.11	1			Het meest zuidelijke gedeelte van TradePort aansluitend aan Ubroek kent een verkaveling en bedrijvigheid die niet aansluit bij de uitgangspunten van een bedrijventerrein van provinciaal belang. Hier zijn voornamelijk autohandel en autoreparatiebedrijven gevestigd. Het gaat met name om de kavels langs de Kazernestraat/Ubroekerweg/Horsterweg en langs de Venrayseweg (Alerbeemdweg/Horsterweg). Het is wenselijk om dit gedeelte aan te wijzen als 'gewoon' bedrijventerrein	
VO	12	12.12	1			Nogal wat VAB's uit het verleden zijn nu de solitaire bedrijfskavels > dan 1 ha.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Wat betekent 'geen nieuwe solitaire bedrijfskavel' voor VAB's en voormalige VTE-locaties?	
HM	12				tekst	Uit de toelichting van de provincie bleek dat de bedoeling is om bedrijventerreinen waar bedrijfscategorie 5 is toegelaten ook feitelijk in te vullen met cat 5 bedrijven. Dit vergt een goede analyse of de huidige aanduiding met bedrijfscategorie ook overal nodig is. Heeft de provincie door wat categorie 5 bedrijvigheid is, dit zijn echt enorme zware jongens	
VY	12	12.12	2		Tekst	Kan de provincie een uitzondering maken voor een voorziening die bijdraagt aan de transitie van het landelijk gebied, circulaire economie bevordert en direct afhankelijk is van lokale of regionale primaire agrarische productie?	Bepaalde be- of verwerking van primaire grondstoffen kan bijdragen aan nieuwe economische dragers in het landelijk gebied, die op bestaande locaties in het landelijk gebied niet mogelijk is. Door flexibiliteit te bieden, via een afwegingskader en de voorwaarde dat het minstens agrarisch gerelateerde activiteiten moeten zijn, kan de opstart van ketens zoals eiwit- en vezelplanten gefaciliteerd worden. Voorbeeld: decortisatielijn van vezelplanten wel, een timmerfabriek niet. De voordelen zijn dat verdienmodellen in het landelijk gebied diverser worden, bestaande stroomaansluitingen van stoppende bedrijven behouden kunnen worden, er sprake is van goede ontsluiting, de aanvoer van primaire grondstoffen direct uit de omgeving komt.
VO	12	12.12	2			Wat betekent dit (lid 2a) voor een kas in ontwikkelgebied glastuinbouw van 10 ha waar zonne-energie wordt opgewekt?	
BL	12	12.12	3		Tekst	De artikelliden 12.12, onder 3 en 4 schrappen of aanpassen.	De instructieregels in artikel 12.12, onder 3 en 4 over functiewijziging of herstructurering bij leegstand of bij beëindiging van de bedrijfsvoering van een solitaire bedrijfskavel groter dan 1 ha beperken de mogelijkheden tot herontwikkeling naar een andere functie van zo'n bedrijfskavel nogal fors. Dit terwijl transformatie van de bedrijfskavel wenselijker kan zijn dan het behoud van de bedrijfskavel als bedrijventerrein.
HM	12	12	3		Tekst	Maak expliciet dat gemeenten gemotiveerd kunnen afzien van de verplichting dat bij leegstand of beëindiging van een solitaire bedrijfskavel groter dan 1 hectare eerst moet worden aangetoond dat deze locatie geen bijdrage kan leveren aan de planningsopgave voor bedrijventerreinen.	Deze verplichting gaat voorbij aan het feit dat solitaire bedrijfskavels vaak qua ligging, ontsluiting, milieuruimte of ruimtelijke context niet geschikt zijn voor hergebruik als regulier bedrijventerrein.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
HM	12	12	4		Tekst	De gemeente Horst aan de Maas ondersteunt de mogelijkheid tot functiewijziging of herstructurering van solitaire bedrijfskavels groter dan 1 hectare, mits deze leidt tot ruimtelijke kwaliteitsverbetering. Wij raden aan om ook te verduidelijken dat ook gedeeltelijke herontwikkeling of fasering mogelijk is, om maatwerk te vergemakkelijken.	Dit sluit aan bij de behoefte om leegstaande of verouderde bedrijfsperven durzaam te herontwikkelen en ruimtelijke knelpunten op te lossen.
BL	12	12.12	4		Tekst	De artikelliden 12.12, onder 3 en 4 schrappen of aanpassen.	De instructieregels in artikel 12.12, onder 3 en 4 over functiewijziging of herstructurering bij leegstand of bij beëindiging van de bedrijfsvoering van een solitaire bedrijfskavel groter dan 1 ha beperken de mogelijkheden tot herontwikkeling naar een andere functie van zo'n bedrijfskavel nogal fors. Dit terwijl transformatie van de bedrijfskavel wenselijker kan zijn dan het behoud van de bedrijfskavel als bedrijventerrein.
HM	12	13	2		Tekst	Dit lid is in theorie een opening, maar praktisch nauwelijks toepasbaar. Versoepel de voorwaarden en maak expliciet onderscheid tussen reguliere woningbouw en specifieke woonvormen zoals huisvesting van arbeidsmigranten.	De cumulatieve voorwaarden in artikel 12.13, tweede lid, maken het in de praktijk vrijwel onmogelijk om wonen, waaronder huisvesting van arbeidsmigranten, op of aan de randen van bedrijventerreinen toe te laten. Hoewel zorgvuldigheid noodzakelijk is, slaan de voorwaarden door naar een reguleringsniveau dat onvoldoende uitvoerbaar is voor gemeenten met een acute huisvestingsopgave. Het verplicht aantonen van 'gegronde noodzaak' op dit niveau vraagt zware, tijdrovende onderbouwing terwijl de noodzaak evident is. De huidige eisen vertragen realisatie, terwijl de woningdruk acuut is.
HM	12	13			Toelichting	Neem expliciet op dat huisvesting van arbeidsmigranten onder voorwaarden mogelijk is op (randen van) bedrijventerreinen.	De gemeente Horst aan de Maas vindt dat huisvesting van arbeidsmigranten te eenzijdig wordt benaderd als kwetsbare functie die zich niet leent voor functiemenging op bedrijventerreinen. Deze benadering houdt onvoldoende rekening met de specifieke woon- en werksituatie van arbeidsmigranten en hun betekenis voor de Limburgse economie. Arbeidsmigranten vervullen een essentiële rol in vitale sectoren binnen Horst aan de Maas. Nabijheid van werk kan juist bijdragen aan minder verkeersbewegingen en betere leefbaarheid.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							Huisvesting op of nabij bedrijventerreinen kan gecontroleerd, tijdelijk en kwalitatief goed worden ingericht.
HM	12	13	3		Tekst	Maak onderscheid tussen tijdelijke en permanente woonvormen in de instructieregels.	De gemeente Horst aan de Maas vindt het onwenselijk dat tijdelijke woningen zonder nadere differentiatie gelijkgesteld worden aan permanente woningbouw op bedrijventerreinen. Tijdelijke woonvormen bieden juist kansen om flexibel in te spelen op tijdelijke arbeidsvraag en woningnood. Tijdelijke huisvesting is omkeerbaar en beperkt ruimtelijke impact. Het kan worden ingezet zolang de behoefte bestaat. Dit sluit aan bij de dynamiek van arbeidsmigratie. Het voorkomt druk op de reguliere woningmarkt.
VO	12	12.13	1		toelichting	Definities wonen en logies.	
BL	12	12.13	1		Tekst en Toelichting	Artikel 12.13, lid 1 aanpassen.	Dit artikellid geeft aan dat een omgevingsplan niet voorziet in het toevoegen van een of meerdere woningen op een bedrijventerrein. Op basis van de toelichting op het artikellid wordt daaronder mede verstaan het wijzigen van de functie naar wonen. Dit beperkt de mogelijkheid tot herontwikkeling/transformatie van (delen van) lokale bedrijventerreinen naar wonen, terwijl deze transformatie voor gemeenten wenselijker kan zijn dan behoud van (een deel van) het bedrijventerrein, zoals ook blijkt uit in gemeentelijke omgevingsvisies opgenomen ambities.
VY	12	12.13	1		Tekst + toelichting	Waarom staat de provincie wel een kazerne toe op een bedrijventerrein, als andere huisvesting niet wenselijk is?	De provincie erkent in de toelichting de ruimtedruk op bedrijven en pleit ervoor voldoende ruimte beschikbaar te houden voor diverse bedrijfscategorieën. Dit staat haaks op de voorrang die defensie krijgt op bedrijventerreinen, namelijk oefenterreinen, kazernes en grootschalige niet-commerciële opslag, ten opzichte van maatregelen die de ruimtedruk op bebouwd gebied kunnen verlichten door flexibeler om te gaan met bedrijfscategoriën 1 en 2 en huisvesting.
WT	12	12.13	3			Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op tijdelijke woningen.	Kantorenparken en landelijke kernen zijn ook geen geschikte locaties voor huisvesting van

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Het verzoek is om het eerste en tweede lid niet van toepassing te laten zijn op tijdelijke woningen (short-stay). Graag deze regel verwijderen.	arbeidsmigranten. Er wordt zo geen structurele oplossing geboden voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Kantoorterreinen liggen vaak dicht bij woongebieden, centrumfuncties of voorzieningen waar eerder overlast wordt ervaren en meer weerstand te verwachten is. Ook is de economische waarde daar over het algemeen hoger, dus snellere waardedaling van het vastgoed. Zwaardere bedrijventerreinen zijn juist ontworpen voor intensief, 24/7 gebruik, dus een logiesfunctie kan daar beter inpassen. Tot slot werken arbeidsmigranten juist in de productie, logistiek etc., en die bedrijven bevinden zich op zwaardere bedrijventerreinen.
VTE	12	12.14				In algemene zin kan geconstateerd worden dat de provincie zich een grote broek aantrekt m.b.t. initiatieven en het nog maar de vraag is op de provincie zelf de capaciteit heeft om initiatieven te kunnen beoordelen conform de voorgestelde regels.	
VTE	12	12.14			tekst	<i>Nieuwe goed onderbouwde verblijfsrecreatieve initiatieven toestaan in het landelijk gebied</i> <i>Nieuwe goed onderbouwde dagrecreatieve initiatieven, zowel in pandig als in de openlucht, toestaan in het landelijk gebied</i> Door de transitie van de landbouw zijn we op zoek naar nieuwe verdienmodellen in het landelijk gebied. Recreatieve initiatieven kunnen hier indien goed onderbouwd en passend in de omgeving een bijdrage aan leveren. Binnen de concept Omgevingsverordening zijn nieuwe toeristische initiatieven in het landelijk gebied bijna onmogelijk	
VTE	12	12.14			kaarten	Grenzen tussen de verschillende gebiedstypen sluiten “hard” op elkaar aan en dat beperkt de realisatie van nieuwe toeristische ontwikkelingen	
VTE	12	12.14	1a			Een ondergrens toevoegen voor initiatieven welke aan de instructieregels gehouden moeten worden.	De algemene instructieregels voor vestigingsmogelijkheid voor vrijetijdseconomie betreft alle aanpassingen, zonder ondergrens. Gepleit wordt voor een ondergrens, waarbij alleen significante uitbreiding of aanpassing aan de instructieregels gehouden worden. Andere aanpassingen kunnen door de gemeente zelf beoordeeld worden

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
VTE	12	12.14	1			b. verwijderen	Onderdeel b staat in de weg van 'het juiste initiatief op de juiste locatie'. Slechte voorzieningen kunnen waardevolle initiatieven blokkeren
VTE	12	12.14	1			c. aanpassen in ... is met de visie van de gemeente indien voorhanden op de gewenste toeristisch-recreatieve structuur van het totaal aan voorzieningen voor vrijetijdseconomie;	Niet elke gemeente heeft een gemeentelijke visie voor toerisme.
VTE	12	12.14	1			i. op een kampeerterrein naast mobiele kampeermiddelen ook enkele luxe safaritenten, glampingtenten of eenvoudige trekkershutten toestaan.	In dit artikel wordt voorbijgegaan aan de mogelijkheid om op 'echte' kampeerterreinen mobiele kampeermiddelen te combineren met enkele luxe safaritenten, glampingtenten of eenvoudige trekkershutten. Deze combinatie is in de sector gangbaar en draagt bij aan een verbreding van het aanbod.
VTE	12	12.14	1			k. op basis van de regionale bestuursafspraken verwijderen	In Noord Limburg zijn de bestuursafspraken niet meer van kracht. Vandaar kan hieraan niet gerefereerd worden.
BL	H12	12.14	1		Tekst	Artikel 12.14, lid 1 onder b aanpassen.	Volgens de instructieregel is voorwaarde voor het toevoegen of wijzigen van een vestigingsmogelijkheid voor een voorziening voor vrijetijdseconomie dat uit een actuele vraag- en aanbodanalyse blijkt dat vraag en aanbod kwantitatief en kwalitatief in balans zijn en er geen verdringing of leegstand ontstaat. Het is in beginsel niet toegestaan dat gemeenten ruimtelijke initiatieven toetst op concurrentieoverwegingen. Ruimtelijke ordening dient te gaan over een goede fysieke leefomgeving; niet over de bescherming van de ene ondernemer tegen de andere.
BL	12	12.14	1		Tekst	Artikel 12.14 lid 1 onder j schrappen.	De instructieregel schrijft voor: 'het omgevingsplan bepaalt dat de vestigingsmogelijkheid voor de voorziening van vrijetijdseconomie vervalt als de voorziening niet binnen drie jaar is gerealiseerd.' Deze regel staat op gespannen voet met de doorgaans gefaseerd uitgevoerde ontwikkeling van grootschalige recreatieve voorzieningen. Denk aan de uitbreiding van recreatieparken.
BL	12	12.14	1		Tekst	Artikel 12.14 lid 1, onder k schrappen	Er is in dit artikellid nog sprake van regionale afstemming vrijetijdseconomie op basis regionale bestuursafspraken in de regio Noord-Limburg. Ook

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							de toelichting van dit artikellid beschrijft de 'Regionale afstemming vrijetijdseconomie'. De tekst is op dit punt gedateerd. Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van de regionale POL-bestuursafspraken en regionale POL0-visies in samenwerking tussen gemeenten en provincie. Als gevolg van het resultaat van deze evaluatie hebben de gemeenten in Noord-Limburg besloten de regionale bestuursafspraken en regionale POL-visies in te trekken, danwel het voornemen om op korte termijn ook in te trekken.
VTE	12	12.14	2			Waarbij wijze van onderbouwing aansluit op de omvang en opzet van het initiatief	Voorkomen dat voor kleine initiatieven een omvangrijke onderbouwing aangeleverd dient te worden.
BL	12	12.16	Alg		Tekst	Artikel 12.16 aanpassen	Deze instructieregels heroverwegen bestaande omgevingsplannen vormen een forse beperking van nieuwe recreatieve initiatieven binnen diverse zoneringen en staan deze enkel toe in uitzonderingssituaties. De instructieregels bieden op die manier nauwelijks ruimte voor recreatieve ambities van gemeenten en zetten alles op slot. Vrijwel nergens mag er nog vrijetijdseconomie toegevoegd worden.
VTE	12	12.16				Opvatten als advies aan gemeente	Arbeidsintensief en op dit moment onduidelijk hoe uitvoerbaar het verzoek is.
BL	12	12.16	1		Tekst en Toelichting	Artikel 12.16, lid 1, 2 en 4 schrappen.	De artikelleden zien op het heroverwegen van bestaande omgevingsplannen en specifiek op het schrappen van niet-gerealiseerde, niet meer benutte bestemmingen vrijetijdseconomie, en het toestaan van andere typen verblijf op terreinen met een kampeerfunctie die niet worden gebruikt. De maatregel om te schrappen in het omgevingsplan is een beleidskeuze die bij de gemeenten dient te liggen en niet bij de provincie. Voor gemeenten betekent dit een arbeidsintensief omgevingsplanwijzigingstraject waarvoor gemeenten de kosten dragen en gemeenten en het risico op nadeelcompensatie lopen. Daarnaast vragen de

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							gemeenten zich af welk provinciaal belang op het gebied van vrijetijdseconomie met deze maatregel wordt geraakt.
BL	12	12.16	2		Tekst en Toelichting	Artikel 12.16, lid 1, 2 en 4 schrappen.	De artikelliden zien op het heroverwegen van bestaande omgevingsplannen en specifiek op het schrappen van niet-gerealiseerde, niet meer benutte bestemmingen vrijetijdseconomie, en het toestaan van andere typen verblijf op terreinen met een kampeerfunctie die niet worden gebruikt. De maatregel om te schrappen in het omgevingsplan is een beleidskeuze die bij de gemeenten dient te liggen en niet bij de provincie. Voor gemeenten betekent dit een arbeidsintensief omgevingsplanwijzigingstraject waarvoor gemeenten de kosten dragen en gemeenten en het risico op nadeelcompensatie lopen. Daarnaast vragen de gemeenten zich af welk provinciaal belang op het gebied van vrijetijdseconomie met deze maatregel wordt geraakt.
BL	12	12.16	3		Tekst en Toelichting	Artikel 12.16, lid 3 schrappen of aanpassen.	Dit artikellid ziet op het heroverwegen van bestaande bestemmingsplannen en specifiek op het schrappen van binnenplanse vergunningstelsels of vrijstellingen om voorzieningen voor vrijetijdseconomie toe te voegen of te wijzigen. In de toelichting wordt dit onderbouwd met het vestigen van voorzieningen die niet meer passen in het huidige beleid waarin de balans tussen vraag en aanbod centraal staat. Dat in het huidige beleid voor vrijetijdseconomie de balans tussen vraag en aanbod centraal staat, is nog geen reden om gemeenten dan ook maar te verordeneren om alle vergunningstelsels of vrijstellingen voor het toevoegen of wijzigen van vrijetijdseconomie uit de bestaande omgevingsplannen te schrappen. Bij het verlenen van vergunningen of vrijstellingen kunnen gemeenten het punt van een goede balans tussen vraag en aanbod in hun afwegingen meenemen. De

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							binnenplanse vergunningstelsels of vrijstellingen in het omgevingsplan hoeven daarvoor niet te wijken.
BL	12	12.16	4		Tekst en Toelichting	Artikel 12.16, lid 1, 2 en 4 schrappen.	De artikelliden zien op het heroverwegen van bestaande omgevingsplannen en specifiek op het schrappen van niet-gerealiseerde, niet meer benutte bestemmingen vrijetijdseconomie, en het toestaan van andere typen verblijf op terreinen met een kampeerfunctie die niet worden gebruikt. De maatregel om te schrappen in het omgevingsplan is een beleidskeuze die bij de gemeenten dient te liggen en niet bij de provincie. Voor gemeenten betekent dit een arbeidsintensief omgevingsplanwijzigingstraject waarvoor gemeenten de kosten dragen en gemeenten en het risico op nadeelcompensatie lopen. Daarnaast vragen de gemeenten zich af welk provinciaal belang op het gebied van vrijetijdseconomie met deze maatregel wordt geraakt.
HM	12	12.18	1		Tekst	Transformatie van een solitair gelegen recreatieverblijf in de verweingszone, in het primaire landbouwgebied of in de groenblauwe landbouwzone naar één of enkele woningen zou onder voorwaarden mogelijk moeten zijn. De uitzondering zoals in feite bij de toelichting op artikel 12.18 eerste lid omschreven zou ook mogelijk moeten zijn voor gebouwen buiten een landelijke kern.	1) Transformatie van bestaande bebouwing in het buitengebied biedt mogelijkheden om meerdere kleinere wooneenheden te realiseren. Hiermee kan verloedering van het buitengebied voorkomen worden en kan een bijdrage geleverd worden aan de woonopgave. Er zou dan ook meer ruimte moeten komen in de instructieregels om realisatie van woningen in vrijkomende bestaande bebouwing mogelijk te maken.
BL	12	12.18	1		Tekst	Artikel 12.18, lid 1 schrappen of aanpassen.	Het artikellid betreft de instructieregel verbod functieverandering recreatieverblijf naar wonen. Het gemeentelijk omgevingsplan laat in het buitengebied onder voorwaarden nu de omzetting toe naar wonen toe ter plaatse van het bestaande bouwvlak en de bestaande bedrijfswoning van een dagrecreatieve of verblijfsrecreatieve bestemming. Deze omzettingmogelijkheid naar wonen dient voor het totale buitengebied in stand gehouden te worden. Ook een omzetting naar wonen kan een gewenste invulling zijn.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
H13 Energie							
VO	13				kaarten	- V.w.b. de kaarten <i>Natuurnetwerk Limburg</i> en <i>groenblauwe landbouwzone</i> verwijzen we naar de opmerkingen bij H7. - V.w.b. de kaarten <i>stedelijk gebied</i> en <i>landelijke kernen</i> verwijzen we naar de opmerkingen bij H10. - V.w.b. de kaart <i>bedrijventerrein</i> verwijzen we naar de opmerkingen bij H12. - Kortom: we nodigen provincie uit om op basis van onze gebiedskennis en onze omgevingsvisie het kaartmateriaal op orde te brengen.	
VY	13	13.1			T&T	<u>Verzoek</u>: Als deze instructieregel blijft staan, deze alleen van toepassing verklaren voor een capaciteitsvraag die een relevante belasting van de energie-infrastructuur veroorzaakt. <u>Verzoek</u>: deze onrealistische instructieregel verwijderen. Gezien de woningbouwopgave zal er sowieso veel inzet worden gepleegd op netbewust bouwen etc. om de komende jaren e.e.a. nog mogelijk te maken. Het heeft geen meerwaarde als de provincie daar ook nog eisen aan gaat stellen.	- Wanneer is sprake van een relevante belasting van de energie infrastructuur? Dit wordt niet concreet gemaakt. Wat is er bijzonder aan 10 woningen? Vanuit Enexis krijgen we regelmatig te horen dat een paar 100 woningen geen verschil maakt. - Het is niet mogelijk om in de motivering van het omgevingsplan de mogelijkheid van aansluiting en tijdigheid van aansluiting op te nemen. Want de netbeheerder stelt als voorwaarde voor prioriteit aanvragen dat eerst een anterieure overeenkomst (grote plannen) of het omgevingsplan moet zijn vastgesteld. Ook kan gemeente of ontwikkelaar geen invloed op de wachtlijst van de netbeheerder uitoefenen.
BL	13	13.1			Tekst	Artikel 13.1 Schrappen of aanpassen	Artikel betreft de Instructieregel energiebeschrijving. Dit artikel gaat erover dat bij alle nieuwe ontwikkelingen (m.u.v. <10 woningen) de mogelijkheden beschreven moeten worden of/hoe/wanneer het plan aangesloten kan worden op de energie-infrastructuur en welke maatregelen worden genomen om negatieve effecten te voorkomen. Dit probleem met netcongestie ligt meestal buiten de invloedssfeer van initiatiefnemers, een extra onderbouwing helpt niet om dit probleem op te lossen. Het risico bestaat dat deze instructieregel (nog meer) een rem zet op ontwikkelingen. Bovendien past deze instructieregel niet bij de eis van uitvoerbaarheid van een omgevingsplan, die luidt namelijk dat een

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							omgevingsplan niet evident onuitvoerbaar mag zijn. Bovenstaande bepaling gaat daarin te ver.
VO	13	13.1				Verzoek om nadere uitwerking van de rol van de netbeheerder in de planvorming, met name wat wordt verwacht aan informatie-uitwisseling en afstemming. Verzoek om waarborgen voor tijdige en consistente informatievoorziening door netbeheerders, zodat gemeenten de toets op aansluitbaarheid en tijdigheid kunnen uitvoeren.	Inhoudelijk goed onderbouwde en beleidsmatig logische instructieregel. Begrippen als “aansluitbaarheid” en “tijdigheid” zijn lastig objectief toetsbaar. Dit door beperkte voorspelbaarheid en informatiepositie van netbeheerders. Vraagt om nadere duiding of handreiking voor uniforme toepassing. In de uitvoering vooral kansrijk als procesinstrument. Minder als harde toets op uitvoerbaarheid. Effectiviteit sterk afhankelijk van samenwerking met netbeheerders en beschikbaarheid van actuele netcapaciteitsinformatie.
WT	13	13.1			tekst	De tekst vraagt om een onderbouwing van te realiseren energievoorziening, maar geeft geen prikkels mee om netbewust te bouwen Kan er aan dit artikel een toevoeging worden gedaan, zodat dat er lokaal capaciteitsbudgetten kunnen worden voorgeschreven?	
HM	13	1	a			Gaat over mogelijkheid tot aansluiting elektriciteitsnet bij motivering omgevingsplan. Lijkt niet in lijn met toetsingsmoment van het prioriteringskader van ACM voor verdeling energie. Daar wordt verwacht dat je verder bent in de ontwikkeling om een aansluiting te krijgen. Zo komen we in een zo in een loop terecht komen.	Borg dat het toetsingsmoment voor de Provincie in lijn is met het toetsingsmoment bij de netbeheerders, conform prioriteringskader ACM. Dat integraal afstemmen nodig is staat buiten kijf, maar of dit voor een omgevingsplan al noodzakelijk is is de vraag. Omgevingsplannen hoeven niet direct te worden uitgevoerd en er kan ook op langere termijn worden gerealiseerd. Bij een vergunningsaanvraag de aansluiting geregeld hebben lijkt beter te passen bij het prioriteringskader en beter werkbaar. Tekstvoorstel: A. Onderzoek bij het opstellen van een omgevingsplan de mogelijkheden tot aansluiting en zorg bij vergunningsverlening dat de ontwikkeling tijdig kan worden aangesloten op de energie-infrastructuur.
VY	13	13.2	2		T&T	1. <u>Verzoek</u>: Afzwakken van bewijsvoering voor 51% mede eigenaarschap van omgeving. 2. <u>Verzoek</u>: deze belemmering voor de totstandkoming van windenergie weghalen. Als er waardevolle landschappelijke voorzieningen worden getroffen zal de gemeente te zijner tijd genegen zijn om betreffende grond over te nemen.	1. Ontwikkelingen voor energie zijn al dusdanig moeilijk geworden dat steeds verdere bewijsvoering en complicering van procedure vooral zal leiden tot frustratie. Vooral in het geval waar directe omgeving van energieontwikkeling niet kapitaalkrachtig is, is

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							het niet mogelijk om lokaal eigendom op genoemde schaal te realiseren. Met de inspanningsverplichting wordt hier al voldoende aan voldaan. 2. Als gerealiseerde maatregelen ter versterking van de landschappelijke en natuurlijke inpassing in stand moeten worden gehouden na verwijdering van de windturbine kan dat een afwaardering van de waarde van de betreffende gronden betekenen én extra kosten voor het onderhoud/instandhouding.1
HM	13	13.2	2			Mooi dat we als gemeente ook de steun en handvaten van de provincie krijgen wat betreft lokaal en de nieuwe mogelijkheden van de energiewet. Goed dat we hier samen in kunnen optrekken. Dit geldt voor zowel wind, zon al batterijen!	3. Werk samen met en help gemeenten dit goed vorm te geven.
WT	13	13.2	2		toelichting	<i>‘De Omgevingsvisie Limburg benoemt specifiek zoekgebieden voor windenergie. Deze gebieden zijn door middel van een beoordeling op provinciale schaal geselecteerd op basis van landschapscapaciteit, impact op het milieu, afstand tot gevoelige bestemmingen (zoals woningen en natuurgebieden) en de aansluiting op het elektriciteitsnet. Bij een zorgvuldige ruimtelijke afweging ten aanzien van de locatie behoort ook een motivering of de locatie is gelegen binnen deze zoekgebieden en zo niet waarom deze locatie ook passend wordt geacht.’</i> De tekst in de toelichting (13.2, tweede lid, onder a) verwijst naar de de specifieke zoekgebieden voor windenergie, benoemd in de omgevingsvisie. Deze kaart in de omgevingsvisie is op dit moment nog niet beschikbaar, omdat de zienswijzen nog niet zijn verwerkt. Het is daarmee niet mogelijk om volledig te reageren op deze omgevingsverordening. Daarnaast verwijst de toelichting naar een mogelijkheid tot het afwijken van de benoemde zoekgebieden, wanneer wordt onderbouwd waarom een andere locatie ook passend wordt geacht. De laatst bekende versie van de omgevingsvisie bevat echter ook uitsluitingsgebieden. Kan hier dus ook met motivatie van worden afgeweken? Ook hier valt niet volledig te reageren in verband met het ontbreken van een definitieve omgevingsvisie.	
VY	13	13.3			T&T	<u>Verzoek</u> : maximaal benutten wijzigen in optimaal benutten.	Er wordt steeds meer de lijn gehanteerd dat opwek en afname met elkaar verbonden moeten worden om het elektriciteitsnet te ontlasten. Ook voor zon

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							op bedrijfsgebouwen geldt dat maximale benutting van het dak met zonnepanelen niet alle gevallen een goede oplossing meer is. Voor een bedrijfspand dat de energie niet volledig van de zonnepanelen benut betekent dit ook een sterk bedrijfsrisico, en kan ook leiden tot frustratie van de ontwikkeling die verder niets met de wenselijkheid van deze ontwikkeling te maken heeft. Dit moet worden gezien in relatie met de status van de elektriciteitsnet en de opwek- en afname door het bedrijf en de directe omgeving.
WT	13	13.3				Het artikel geeft ruimte voor bedrijfsgebouwen om niet helemaal vol te leggen. Met een toevoeging kan worden gerealiseerd dat bedrijfsgebouwen naast elektriciteit voor hun eigen activiteiten ook verplicht worden de gemeenschap van elektriciteit te voorzien. (en daarmee minder zon op land nodig is) Max. benutten, niet alleen voor bedrijfsactiviteiten, maar voor energievoorziening gemeenschap. Waarbij batterijen en/of piekafvlakking wordt ingezet om netcongestieneutraal te functioneren.	
BL	13	13.3			Tekst en toelichting	Artikel 13.3 Aanpassen	Artikel betreft de instructieregel zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen. Bij ene omgevingsplan voor het realiseren van een nieuw bedrijfsgebouw moet worden gemotiveerd hoe het dakoppervlak maximaal wordt benut voor zonnepanelen. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar omvang van het dakoppervlak. Wij geven de provincie in overweging om een ondergrens op te nemen waarmee alleen echt grote daken een provinciaal belang krijgen en gemeenten zelf hun afwegingsruimte houden voor kleinere ontwikkelingen. Ook een keuze van een groen dak voor hemelwateropvang of klimaatadaptatie dient mogelijk te zijn.
WT	13	13.4	2			Milieudefensie Limburg faciliteert een ecolabel voor zonneparken. Lijkt me goed daaropaan te haken Zonneparken alleen toegestaan wanneer ze voldoen aan kwaliteitslabel voor natuurinclusieve zonneparken (EcoCertified Solar Parks-label) van The Greenlabel Institute	
VY	13	13.4	5		T&T	1. <u>Verzoek</u> : Afzwakken van bewijsvoering voor 51% mede eigenaarschap van omgeving. 2. <u>Verzoek</u> : deze belemmering voor de totstandkoming van zonne-energie weghalen. Als er waardevolle landschappelijke voorzieningen worden	1. Ontwikkelingen voor energie zijn al dusdanig moeilijk geworden dat steeds verdere bewijsvoering en complicering van procedure vooral zal leiden tot frustratie. Vooral in het

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						getroffen zal de gemeente te zijner tijd genegen zijn om betreffende grond over te nemen.	geval waar directe omgeving van energieontwikkeling niet kapitaalkrchtig is, is het niet mogelijk om lokaal eigendom op genoemde schaal te realiseren. Met de al bestaande inspanningsverplichting wordt hier al voldoende aan voldaan. 2. Als gerealiseerde maatregelen ter versterking van de landschappelijke en natuurlijke inpassing in stand moeten worden gehouden na verwijdering van het zonnepark kan dat een afwaardering van de waarde van de betreffende gronden betekenen én extra kosten voor het onderhoud/instandhouding.
WT	13	13.4	4			<i>Een omgevingsplan dat een zonnepark toelaat bevat de volgende verplichtingen: b. het zonnepark wordt brandveilig ontworpen;</i> Deze verplichting is onder b toegevoegd maar kan natuurlijk niet in een omgevingsplan worden geregeld. Dit zijn standaard normen die ook bij een vergunningsaanvraag getoetst worden door het gemeente als bevoegd gezag. Dit is een overbodige bepaling.	
VY	13	13.5	1		T&T	<u>Verzoek</u> : toevoegen om wat voor batterijen het gaat (grootte, type, plaatsing)	Er ontbreekt een begripsbeschrijving van een batterij. In de tekst lijkt het alleen te gaan om de vorm van systeembatterijen maar dit wordt niet duidelijk gemaakt. Ook wordt niets gezegd over vermogen en grootte van batterij. Hier dient wel rekening mee gehouden te worden om te weten wat onder deze instructieregels gaat vallen. Zijn thuis en/of buurtbatterijen hier bijvoorbeeld ook onderdeel van?
VO	13	13.5	1			Verzoek om nadere uitwerking en objectivering van de rol van de netbeheerder, met name ten aanzien van de begrippen “zeggenschap”, “efficiënte ligging” en “netfunctionaliteit”.	De rol van de netbeheerder is bepalend in meerdere criteria, maar begrippen als “zeggenschap”, “efficiënte ligging” en “netfunctionaliteit” zijn onvoldoende objectief uitgewerkt. De informatiepositie van gemeenten is bovendien afhankelijk van netbeheerders; netcapaciteit en timing zijn niet altijd tijdig of eenduidig beschikbaar, wat interpretatierisico's in de uitvoering vergroot. De eis van 51% lokaal eigendom bij batterijopslag is in de praktijk zeer complex. Batterijprojecten zijn

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							kapitaalintensief en worden commercieel en technisch gestuurd. Realisatie vergt vaak substantiële financiële participatie, wat organisatorisch zwaar en niet vanzelfsprekend haalbaar is.
VY	13	13.5	2		T&T	1. <u>Verzoek</u>: alleen toegestane regels opnemen 2. <u>Verzoek</u>: alleen lokaal eigenaarschap opnemen als de batterij onderdeel is van een duurzame opwekinstallatie.	1. In hoeverre is het wettelijk geoorloofd om te verplichten dat de sturing door de netbeheerder plaatsvindt? 2. Waarom is hierbij lokaal eigenaarschap van toepassing? Hier wordt geen duurzame energie opgewekt die je door mede-eigenaarschap fictief zelf gebruikt. Het is puur een bedrijfsmatige activiteit net als andere bedrijfsmatige activiteiten.
H14 Ontgrondingen							
WT	14	Afd. 14.1				Toevoegen: buffers ten behoeve van de opvang van rioolwater ten einde de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water te behalen	
WT	14	14.1				Toevoegen: indien er geen archeologische waarden worden verstoord (conform gemeentelijk vastgesteld beleid) en dat er geen sprake is van kleinschalig, kwetsbaar reliëf	
HM	14	1			tekst	We onderschrijven de keuze om het aanleggen of aanpassen door gemeente, waterschap of provincie van een klimaatbuffer of wadi aan te wijzen als vergunningsvrije ontgrondingsactiviteit, in verband met de actuele problematiek rondom wateroverlast en -beschikbaarheid.	
HM	14	1			tekst	We onderschrijven de vereenvoudiging van regels, echter wordt er bij de vrijstellingen veelvuldig verwezen naar het gemeentelijk Omgevingsplan. Op dit moment hebben de meeste gemeenten nog geen gebiedsdekkend omgevingsplan. Met name voor ontgrondingsactiviteiten waar geen verdere omgevingsvergunning voor is benodigd, kan een tijdelijk risico ontstaan voor milieubescherming en rechtszekerheid. Daarom het verzoek om De gemeente verzoekt de provincie daarom: te bezien of in de toelichting of via aanvullende handreikingen kan worden verduidelijkt hoe in de overgangsperiode met deze situatie wordt omgegaan, bijvoorbeeld door het verduidelijken van de rol van het omgevingsplan en de zorgplicht bij vergunningsvrije ontgrondingen (met name landbouwkundige egalisatie of diepploegen op agrarische percelen en ontgrondingsactiviteiten van beperkte omvang).	
VO	14	14.1	e		tekst	Lid e gaat over “..ontgronden, voor zover nodig voor het saneren bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit, bedoeld in bijlage IIa van het Besluit activiteiten leefomgeving.” Ons idee dat hier wellicht beter zou kunnen staan: “bedoeld in bijlage IIa van het Besluit activiteiten	Naar onze mening is een verplichte sanering sinds het van kracht zijn van de Omgevingswet (wel vaak maar) niet altijd meer aan de orde bij een interventiewaarde-overschrijding (bijlage II a BAL).

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						leefomgeving of – indien in het omgevingsplan van de gemeente waar de sanering plaatsvindt – een waarde staat vermeld boven de waarde toelaatbare kwaliteit bodem als bedoeld in artikel 5.89i van het BAL”.	Een gemeente heeft wellicht in haar omgevingsplan een waarde toelaatbare kwaliteit bodem (wtkb) vastgesteld (óf gaat dat nog doen) die afwijkt van de interventiewaarde. Of een gemeente gaat een wtkb voor een stof-(groep) vaststellen voor landelijk niet-genormeerde stoffen. Waarvoor dus geen interventiewaarde bodemkwaliteit geldt. Denk aan PFAS. Dan zou het handiger lijken om een ontgrondingsactiviteit als vergunningsvrij aan te wijzen als die activiteit verband houdt met de sanering van bodem met gehalten boven de lokaal bepaalde wtkb.
	14	14.3				Definiëren wanneer ontgrondingsactiviteiten zich in elkaars nabijheid bevinden (straal), om verschillen in verschillende gemeenten te voorkomen.	We onderschrijven de keuze om ontgrondingen die in elkaars nabijheid liggen en verband met elkaar houden, als één ontgrondingsactiviteit te beschouwen. Het zou waardevol zijn om hier ook een straal te benoemen, waarbinnen ontgrondingen van elkaar liggen om als 'nabij' beschouwd te worden.
H15 Beschermingsgebied Einstein telescope							
H16 Monitoring en informatie							
H17 Overgangs- en slotbepalingen							
B I Begripsbepalingen							
VY				Bijl		Wij verzoeken het begrip bebouwingscluster SMART te maken. Wij verzoeken het woord inclusief te vervangen voor inclusief, voor zover het bevoegd gezag dit toestaat. Wij verzoeken bij het begrip collectieve verwaarding van mest de 20 kom eis los te laten en dit kwalitatief in te steken, geënt op de lokale en regionale omstandigheden. Wat verstaan onder een nieuw agrarisch bouwvlak in het begrip nieuwvestiging van een bedrijf met akkerbouw, tuinbouw, sierteelt, fruitteelt of een andere plantaardige agrarische teelt? Een locatie waar eerst nog geen bouwvlak was toegestaan? We verzoeken het begrip solitaire bedrijfskavel groter dan 1 hectare SMART te maken.	Het begrip bebouwingscluster is rechtsonzeker en voor meerdere interpretaties mogelijk. Het begrip bedrijfskavel laten bepaalde activiteiten toe die het Omgevingsplan Venray uitsluit, zoals buitenopslag. Het begrip collectieve verwaarding van mest en agrarische reststromen stelt dat de mest binnen een straal van 20 kilometer moet komen. Dit is te stringent Het begrip nieuwvestiging van een bedrijf met akkerbouw, tuinbouw, sierteelt, fruitteelt of een andere plantaardige agrarische teelt vraagt verduidelijking.

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						Gezien de zienswijze die ziet toe op het onzorgvuldig proces van de POVI en de Verordening, verzoeken wij alle begrippen na te lopen op formulering SMART, rechtszekerheid en niet voorzien van een toelichting.	Het begrip solitaire bedrijfskavel groter dan 1 hectare laat meerdere solitaire bedrijfskavels naast elkaar toe. Daarnaast staat er toelichting op het begrip bij, dat betekent dat het begrip niet helder is (toelichtingspassage: (voormalige) agrarische bedrijfskavel of bedrijfskavel voor een bedrijf binnen de sector vrijetijdseconomie valt niet onder deze begripsomschrijving. Gezien de Zienswijze die ziet toe op het onzorgvuldig proces van de POVI en de Verordening, is het ondoenlijk alle begrippen na te lopen.
WT	BI					Extensiverings- en verwevingsgebied zijn niet gedefinieerd. Niet duidelijk wat hier nu onder wordt verstaan. Ook niet duidelijk wat extensiveringsgebied intensieve veehouderij omvat. Verschillende 'oude' en 'nieuwe' termen worden door elkaar gebruikt.	
WT	BI					Landbouwhuisdier is niet gedefinieerd/is niet vermeld in de begripsbepalingen. In de LBV-regeling wordt hieronder verstaan: landbouwhuisdier: zoogdier of vogel voor de productie van vlees, eieren, melk, wol of veren of een paard of pony voor het fokken. S.v.p. ook hier in begripsbepalingen opnemen om misverstanden/onduidelijkheden te voorkomen.	
B II Overzicht informatieobjecten							
B IIV Landschappelijke kernkwaliteiten							
HM	B IIV					landschappelijke kernkwaliteiten groenblauwe landbouwzone. De beschrijving van het groen karakter Noord- en Midden-Limburg. Bij de opsomming van de belangrijkste aspecten missen wij enkele belangrijke landschapkenmerken zoals bv. de beekdalen en de oude bolle akkers (velden). Deze vormen net als in Zuid-Limburg een belangrijke kernkwaliteit. Belangrijke beekdalen (waaronder bv. de Groote Molenbeek) zijn bij de aanpassing van voorliggende POVI opgenomen in de groenblauwe landbouwzone. Ditzelfde geldt ook voor moerassen (grondwater afhankelijke) natuurgebieden zoals oude Maasmeanders (schuitwaters) en broekbossen.	
B IX Regels voor Natuurcompensatie en natuurverbetering							
HM	B IX					Bepalen van de compensatie. Lid 1b. Gemakkelijk vervangbaar, ontwikkeltijd < 25 jaar. 15-25 jaar is een lange termijn om een bepaald een natuurwaarde te	Nederland staat voor grote opgaves als het om natuurherstel gaat. Stikstof en herstel van de

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
						compenseren. De term "gemakkelijk" is bij een dergelijk lange termijn niet geloofwaardig en toont aan dat de provincie deze vorm van compensatie én natuurherstel niet serieus neemt. Daarnaast is de motivering niet consistent. U geeft categorie b aan 'gemakkelijk vervangbaar'. Bij de kwaliteitstoeslag geeft u voor 'b' aan dat het juist moeilijker is door de langere ontwikkeltijd doorgaans moeilijkere abiotische randvoorwaarden. Wij vragen u de termijnen die langer duren dan bijvoorbeeld 10 jaar niet als gemakkelijk aan te merken. Ditzelfde geldt ook voor lid c. matig vervangbaar (25-100 jaar).	biodiversiteit is een van de voorbeelden. Als natuur gecompenseerd dient te worden is dit vrijwel altijd een ten gevolge van een aantasting elders. Met welke motivatie is natuurherstel met een periode van <25 jaar dan als gemakkelijke te motiveren? Een hersteltijd van < 25 jaar is eerder een serieuze aantasting en gedurende een lange periode eerder een achteruitgang dan gemakkelijk te compenseren. En zonder een kwaliteitstoeslag is dit qua natuur & biodiversiteit achteruit "boeren" Ditzelfde geldt ook voor lid c. matig vervangbaar (25-100 jaar).
HM	B IX					Regels voor natuurcompensatie en natuurverbetering. Lid 1. Hier staat vermeld dat ""...de compensatie of natuurverbetering niet (geheel) vóór de start van de activiteit is gerealiseerd OF wanneer de inrichting niet overeenkomstig het plan wordt uitgevoerd." Het zou hier om beide moet gaan zowel de start van de uitvoering én de inrichting én het beheer..." (dus niet 'of' maar én)	
WT	B IX	3	1			Nummering van de categorieën bij 1 en 2 hetzelfde maken (of letters of cijfers)	
WT	B IX	3	1			Categorie toevoegen: e. tijdelijk netwerk >2 <5 jaar. Voor natuur in categorie 5 (e) gezien de wenselijkheid om fijnmazige netwerken tijdelijk in te richten als onderdeel van vergroeningseisen en ondersteunend aan het natuurnetwerk Limburg.	Het is vaak wenselijk om landschappelijke structuren te realiseren samen met agrariërs (gemeentelijke bermen combineren met vergroeningseisen uit GLB) om zo robuustere structuren te krijgen. Initiatieven stranden vaak omdat de structuren dan een permanente status krijgen en de flexibiliteit van de agrariërs dan beperkt worden. De tijdelijke structuren kunnen enkel verplaatst worden met een kwaliteitstoeslag van 10%. Check op juridische houdbaarheid
VO	B IX	4				Bepalen compensatieopgave; de vervangingsvoorbeelden dat droog alleen door droog en nat alleen door nat gecompenseerd kan worden, is in de alledaagse praktijk onhaalbare kaart of heeft een kettingreactie tot gevolg want water kan je alleen compenseren door droog af te graven. -> Schrappen of 'in beginsel' toevoegen.	
	B IX	5.2.4				Wijzigen in; is uitgesloten voor natuur in categorie 4, zoals oude en waardevolle bossen, droge stroomdal- en kalkgraslanden en hoogvenen. Toelichting: Naast de lange ontwikkeltijd herbergen ook andere oude waardevolle biotopen een hoge mate biodiversiteit met kwetsbare (beschermde) soorten.	

wie	Hfd	Art	Lid	Bij I	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
	B IX	6	1			Financiële compensatie voor kleinschalige ingrepen niet schrappen, maar als ladder benadering toepassen, dus als laatste optie. Ingrenen kleiner dan 1000m2 zouden de mogelijkheid moeten houden. De bureaucratische last van compensatie in natura bij dergelijke ingrepen is in de regel boven proportioneel. De middelen kunnen dan beter benut worden voor ontsnipperingsmaatregelen, actief soortbeleid of aankoop van gronden. 1000m2 is te legitimeren omdat dit het minimum omvang zelfstandig oppervlak bos is, dat bescherming geniet vanuit de verordening. Door deze regel te schrappen wordt de bureaucratische last naar de initiatiefnemer geschoven, maar niet weggenomen. Dit is te beschouwen als afwentelen, hetgeen moreel gezien discutabel is.	
VO	B IX	9				Minimum oppervlak van 2 hectare voor geïsoleerd liggende compensatie is niet in verhouding met de kleinste grootte die binnen de compensatieregul valt of met het oppervlak geïsoleerd liggend bos dat bescherming geniet vanuit Omgevingswet (1000m2). Minimumoppervlakte eis terugbrengen zodat deze in verhouding komt met de minimumoppervlakte waarbij ingrepen gecompenseerd moeten worden. Daarnaast zijn er vanuit ecologische oogpunten ook wenselijkheden, maar dat terzijde.	
	B IX	10					
VO	B IX	11				Het is niet helder of gelijktijdig aanpassing van het omgevingsplan van het compensatieplan geborgd moet worden, dit is logisch en wenselijk. Toevoegen: de planologische borging gelijk- of voortijdig regelen met de planologische procedure van het initiatief en in overeenstemming met de beoogde natuurtypen, waarbij bos ook de duiding bos krijgt op de compensatiegronden.	
	B IX	12				Zie art. 11	
HM	B X					De vrijstellingsstatus welke opgenomen is in de Nationaal beschermde soorten staat niet in verband met de specifieke zorgplicht. Indien dieren opgenomen in de Nationaal beschermde soorten op de rode lijst staan zijn extra maatregelen vanuit de specifieke zorgplicht noodzakelijk. Verblijfplaatsen kunnen hierdoor niet altijd worden verstoord of vernietigd.	Enkele dieren welke beschermde zijn onder de Nationaal beschermde soorten staan tevens op de rode lijst. Hierdoor is de specifieke zorgplicht van toepassing en kunnen verblijfplaatsen van deze soorten niet is alle gevallen worden verstoord en verwijderd. Een toevoeging over deze soorten is noodzakelijk om deze verwarring te voorkomen.
HM	BX					Bunzing, Wezel, Haas en Konijn moeten toegevoegd worden aan Bijlage X van de Omgevingsverordening Limburg (o.a. Aanvullingswet natuur) om de strijdigheid met de Omgevingswet op te heffen.	In Bijlage X vrijstelling soorten betreft dit de nationaal beschermde soorten. De vrijstellingslijst is nog relevant en klopt. Enkele soorten zijn daarnaast ook beschermde onder de Specifieke zorgplicht (onderdeel van de Omgevingswet). Het gaat om de 1. Bunzing, rode lijst kwetsbaar, 2. Wezel, rode lijst gevoelig, 3. Haas, rode lijst gevoelig, en 4. Konijn,

wie	Hfd	Art	Lid	Bij l	Tekst/ Toelichting/ Kaart	Verzoek (ivt. inclusief tekstvoorstel)	Toelichting (evt. inclusief locatie)
							rode lijst gevoelig. Verblijfplaatsen van deze 4 soorten mogen niet zomaar worden verstoord of vernietigd. Op de manier hoe het nu staat in de informatie daarom onvolledig in Bijlage X van de Omgevingsverordening en in strijd met de Omgevingswet (o.a. Aanvullingswet Natuur).
B XIII Bedrijfs categorieën 1 t/m 6							